

ผลกระทบของประสิทธิผลของคณะกรรมการ คณะกรรมการตรวจสอบ และ
คุณภาพการสอบบัญชีที่มีต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนใน
ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน

มาลัย กมลสกุลชัย

ดุขฎีนิพนธ์เสนอต่อมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
เป็นสาระสำคัญของการศึกษาตามหลักสูตรบริหารธุรกิจดุขฎีบัณฑิต

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

THE IMPACT OF BOARD EFFECTIVENESS, AUDIT COMMITTEE
AND AUDIT QUALITY ON FINANCIAL REPORTING QUALITY
OF LISTED COMPANY IN STOCKS EXCHANGE OF THAILAND
IN THE EVENT OF SEASONED EQUITY OFFERINGS

MALAI KAMOLSAKULCHAI

A DISSERTATION PRESENTED TO RAJAMANGALA UNIVERSITY
OF TECHNOLOGY RATTANAKOSIN
IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF DOCTOR OF BUSINESS ADMINISTRATION

2015

COPYRIGHTED RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY RATTANAKOSIN

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ชื่อเรื่อง **คู่มือ** วัตถุประสงค์ ผลกระทบของประสิทธิผลของคณะกรรมการ คณะกรรมการตรวจสอบและ
คุณภาพการสอบบัญชีที่มีต่อคุณภาพรายงานทาง การเงินของบริษัทจดทะเบียน
ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน

ชื่อผู้เขียน นางมาลัย กมลสกุลชัย
สาขาวิชา บริหารธุรกิจ

คณะกรรมการที่ปรึกษาคู่มือ

ดร.สร้อยบุปผา สาตร์มูล ประธานกรรมการ
ดร.ถนอมศักดิ์ สุวรรณน้อย กรรมการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์อนุมัติคู่มือฉบับนี้เป็น สาระสำคัญของ
การศึกษาตามหลักสูตรบริหารธุรกิจบัญชีบัณฑิต

..... ผู้อำนวยการวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
(นายรพี ม่วงนนท์)

..... ผู้อำนวยการหลักสูตรบริหารธุรกิจบัญชีบัณฑิต
(ผศ.ดร.กอบกุล จันทระโคสิกา)

คณะกรรมการสอบคู่มือ

..... ประธานกรรมการ
(รศ.ดร.ชาติรี จันทระโคสิกา)

..... กรรมการ
(ผศ.ดร.ศิลปพร ศรีจันทร์เพชร)

..... กรรมการ
(ดร.ศุภชัย ศรีสุชาติ)

..... กรรมการ
(ดร.ถนอมศักดิ์ สุวรรณน้อย)

..... กรรมการ
(ดร.สร้อยบุปผา สาตร์มูล)

ชื่อเรื่องดุสิตนิพนธ์

ผลกระทบของประสิทธิผลของคณะกรรมการ

คณะกรรมการตรวจสอบและคุณภาพการสอบบัญชีที่มีต่อ

คุณภาพรายงานทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาด

หลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน

ชื่อผู้เขียน

นางมาลัย กมลสกุลชัย

ชื่อปริญญา

บริหารธุรกิจดุสิตบัณฑิต

สาขาวิชา

บริหารธุรกิจ

ปีการศึกษา

2558

คณะกรรมการที่ปรึกษาดุสิตนิพนธ์

ดร.สร้อยบุปผา

ศาสตราจารย์

ประธานกรรมการ

ดร.ธนอมศักดิ์

สุวรรณน้อย

กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัจจัยของประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบ คุณภาพการสอบบัญชี และคณะกรรมการบริษัทที่มีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงิน (2) ศึกษาความสัมพันธ์ของประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบ คุณภาพการสอบบัญชี และคณะกรรมการบริษัทช่วยลดรายการคงค้างโดยดุลยพินิจของผู้บริหารลงได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพรายงานทางการเงิน (3) ศึกษาคุณภาพรายงานทางการเงินจะดีหรือไม่ในปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน

วิธีการดำเนินการศึกษาคือ การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบจำลองแผนด้อมเอฟเฟกต์ และใช้การวิเคราะห์จากข้อมูลพาเนล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทุกกลุ่มอุตสาหกรรมยกเว้นกลุ่มอุตสาหกรรมการเงิน ระหว่างปี 2551-2555 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษารวมทั้งสิ้น 1,239 ข้อมูล

ผลการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ของคุณภาพการสอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพการรายงานทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญ ขึ้นอยู่กับปัจจัยของขนาดของสำนักงานสอบ

บัญชี สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่อาจใช้อำนาจหน้าที่ในการผลักดันให้ลูกค้ามีการเปิดเผยข้อมูลในระดับที่มากขึ้นในรายงานประจำปี ส่วนประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านจำนวนของคณะกรรมการบริษัท ส่วนประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กับคุณภาพรายงานทางการเงิน ทั้งนี้ผลการศึกษายังพบตัวแปรควบคุมด้านการเติบโตของกิจการและขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับคุณภาพรายงานทางการเงิน

Dissertation Title	The Impact of Board Effectiveness, the Audit Committee and Audit Quality on Financial Reporting Quality of listed company in Stocks Exchange of Thailand in the event of Seasoned Equity Offerings
Student's Name	Mrs. Malai Kamolsakulchai
Degree Sought	Doctor of Business Administration
Major	Business Administration
Academic Year	2015
Advisory Committee	
	Soibuppha Sartmool, Ph.D. Chairperson
	Tanomsak Suwanno, Ph.D. Member

ABSTRACT

This study was intended to investigate: (1) studying factors of audit committee effectiveness, audit quality and board effectiveness that affects financial reporting quality, (2) studying the relationship between audit committee effectiveness, audit quality and board effectiveness that help reduce discretionary accruals, whether or not those affect financial reporting quality, and (3) studying whether or not financial reporting quality is improved in a year with seasoned equity offerings.

Research methodologies were quantitative methods adopted by using the Random-Effects Model analyzed from Panel data. The sample were listed companies in the Stocks Exchange of Thailand, including all industry groups except those in financial industry groups, between 2008 and 2012 consisting of 1,239 firm-year observations.

The results showed that a positive relationship was significantly found between audit committee effectiveness and financial reporting quality, depending on audit firm size; as a

large audit firm's authority is designated to push clients to disclose more information in their annual reports. For board committee effectiveness, it was found statistically to be positively associated with financial reporting quality as expected, based on firm size. In contrast, there was no relationship found between audit committee effectiveness and financial reporting quality. However, control variables (growth and firm size) were found related to financial reporting quality in the opposite direction.

กิตติกรรมประกาศ

ดุष्ฎินิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาดุष्ฎินิพนธ์ และผู้อำนวยการหลักสูตร ผศ.ดร.กอบกุล จันทรโคสิกา และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมดุष्ฎินิพนธ์ ดร.ธนอมศักดิ์ สุวรรณน้อย เป็นอย่างสูง ที่กรุณาให้คำปรึกษาเป็นอย่างดี ประธานกรรมการ การสอบ รศ.ดร.ชาติรี จันทรโคสิกา ที่ได้กรุณาชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ ผศ.ดร.ศิลปพร ศรีจันเพชร ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและเสนอแนะข้อมูลและเป็นกรรมการสอบดุष्ฎินิพนธ์และ ขอกราบขอบพระคุณรศ.ดร.ชาติรี จันทรโคสิกาเป็นอย่างสูงอีกครั้งที่ได้ให้คำแนะนำขั้นตอน เทคนิคต่าง ๆ ในการวิเคราะห์ข้อมูล และติดตามจนดุष्ฎินิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชา อาจารย์จุฑามาศ วงศ์กันทรากกร ที่ได้ช่วยเหลือด้านการประมวลผลข้อมูล เจ้าหน้าที่ประจำวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการที่อำนวยความสะดวกตลอดเวลาที่ได้ศึกษา ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกท่านที่เป็นกำลังใจ และคอยสนับสนุนช่วยเหลือ

สุดท้าย ขอขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ที่ให้โอกาสในการศึกษาต่อและให้การสนับสนุนทุนการศึกษา รวมไปถึงครอบครัว เพื่อนร่วมงาน ลูกศิษย์ ตลอดจนบุคคลอื่น ๆ ที่ไม่ได้กล่าวชื่อนามในที่นี้ ที่ได้ให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือตลอดระยะเวลาการจัดทำดุष्ฎินิพนธ์ฉบับนี้ ผู้จัดทำรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และความปรารถนาดี ของทุกท่าน และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

มาลัย กมลสกุลชัย

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(3)
กิตติกรรมประกาศ.....	(5)
สารบัญ.....	(6)
สารบัญตาราง.....	(8)
สารบัญภาพ.....	(9)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย.....	5
ขอบเขตของการศึกษาวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
2 การทบทวนวรรณกรรม.....	8
ทฤษฎี Positive Accounting.....	8
แนวคิดการจัดการกำไรและคุณภาพรายงานทางการเงิน.....	11
ทฤษฎีตัวแทน.....	17
แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.....	20
ทฤษฎีการส่งสัญญาณ.....	27
แนวคิดเกี่ยวกับการสอบบัญชีและรายงานของผู้สอบบัญชี.....	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	40
สมมติฐานการวิจัย.....	50
ตัวแบบที่ใช้ในการจัดการกำไร.....	58
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	66
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	66
กลุ่มตัวอย่าง.....	67

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การวัดค่าตัวแปร.....	68
แบบจำลอง.....	76
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
4 ผลการศึกษาวิจัย.....	85
ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง.....	85
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา.....	88
การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์.....	98
การวิเคราะห์การถดถอยพหุ.....	99
5 สรุป อภิปรายผลการศึกษาวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	110
สรุปผลการศึกษาวิจัย.....	110
อภิปรายผลการศึกษา.....	111
ข้อเสนอแนะ.....	115
ข้อจำกัดในการศึกษาและข้อเสนอแนะสำหรับงานศึกษาในอนาคต.....	116
ภาคผนวก	
ก ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์.....	117
ข แสดงชื่อย่อของบริษัทที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุนในปี 2008-2012.....	118
ค แสดงค่าเฉลี่ยกำไรสุทธิ กำไรจากการดำเนินงานและสินทรัพย์.....	119
ง แสดงกราฟแท่งเปรียบเทียบค่าสูงสุดของ FRQ.....	120
จ แสดงกราฟแท่งเปรียบเทียบค่าต่ำสุดของ FRQ.....	121
ฉ ผลการประเมินค่าด้วยวิธี-ประมาณค่าแบบ Panel Fixed.....	122
บรรณานุกรม.....	124
ประวัติผู้เขียน.....	136

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 สรุปตัวแปร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	41
2 สรุปแหล่งที่มาของตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษา.....	45
3 สรุปตัวแปรและค่าที่คาดหวัง.....	75
4 ลักษณะข้อมูลบริษัท.....	86
5 แสดงร้อยละของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาโดยจำแนกตามอุตสาหกรรมในแต่ละปี	87
6 แสดงกลุ่มอุตสาหกรรมในแต่ละปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน.....	88
7 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรอิสระด้านคณะกรรมการตรวจสอบ.....	89
8 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรอิสระด้านการสอบบัญชี.....	89
9 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรอิสระด้านคณะกรรมการบริษัท.....	90
10 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรควบคุม.....	90
11 แสดงจำนวนร้อยละของข้อมูลของการออกหุ้นเพิ่มทุนจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม	92
12 แสดงการจำแนกความถี่ของจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบ.....	93
13 แสดงความถี่และร้อยละของสัดส่วนของคณะกรรมการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญต่อ คณะกรรมการตรวจสอบทั้งหมด.....	94
14 แสดงค่าความถี่และร้อยละของขนาดของสำนักงานสอบบัญชีจำแนกตามกลุ่ม อุตสาหกรรม.....	95
15 แสดงค่าความถี่และร้อยละของรายงานของผู้สอบบัญชีจำแนกตามอุตสาหกรรม...	96
16 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรตาม.....	97
17 ผลการประมาณค่าด้วยวิธีประมาณค่าแบบ Panel Random-Effects.....	100

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงิน.....	48
2 กรอบแนวคิดการศึกษาศึกษา.....	49

บทที่ 1

บทนำ

ในส่วนของบทนำประกอบด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา คำถามการวิจัย วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ของเขตของการศึกษาวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คุณภาพของรายงานทางการเงินได้ถูกกำหนดเบื้องต้นในความสัมพันธ์สำหรับการป้องกันผู้ถือหุ้นหรือผู้ลงทุนด้วยการเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอและครบถ้วนตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน คุณภาพรายงานทางการเงินคือข้อมูลทางการเงินจะต้องเปิดเผยข้อมูลครบถ้วนโปร่งใส นั่นคือการไม่ออกแบบรายงานทางการเงินทำให้ผู้ใช้ข้อมูลทางการเงินเข้าใจผิดไป (Jonas and Blanchet, 2000) ซึ่งผู้บริหารมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดทำรายงานทางการเงินเพื่อนำเสนอต่อผู้ใช้งบการเงิน (Brown, Beeks & Verhoeven, 2011) ส่วนหนึ่งในการจัดทำรายงานทางการเงินมาจากการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารในการเลือกใช้นโยบายการบัญชีที่สามารถปรับแต่งตัวเลขให้เป็นไปตามความต้องการเพื่อให้บรรลุผลการดำเนินงานของตนผ่านการใช้การจัดการกำไร (Earning Management) ซึ่งเป็นวิธีการที่ผู้บริหารนิยมใช้ในการปรับแต่งกำไรของบริษัทที่มีความต้องการระดมทุนเพื่อเพิ่มสภาพคล่องลดความเสี่ยงจากการขาดเงินทุนหมุนเวียนมาใช้ในการดำเนินงานของบริษัท และผู้บริหารต้องการเพิ่มกำไรในระยะสั้นต้องมีการจัดทำข้อมูลทางบัญชีเพื่อให้ข้อมูลนั้นมีความโปร่งใส (Bushman & Smith, 2001; Bushman, Piotroski & Smith, 2004; Burgstahler, Hail, & Leuz, 2006)

ในการจัดทำรายงานทางการเงิน ประเทศไทยเริ่มใช้มาตรฐานการบัญชีไทย (Thai Accounting Standards) เมื่อพ.ศ. 2522 ในระยะเริ่มแรกมาตรฐานการบัญชีไทย มีที่มาจากการนำมาตรฐานการบัญชีของประเทศสหรัฐอเมริกาและมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standards) มาปรับให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจของไทย แต่เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทยเมื่อพ.ศ. 2540 รัฐบาลไทยได้ระบุในหนังสือแสดงเจตจำนงต่อ

International Monetary Fund (IMF) ว่าจะปรับมาตรฐานการบัญชีไทยให้สอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ

ดังนั้น สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย (ปัจจุบันคือสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์) ได้ออกประกาศสมาคม ฉบับที่ 010/2540-2542 เรื่อง “นโยบายการกำหนดมาตรฐานการบัญชีไทย” ระบุให้ใช้มาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศเป็นเกณฑ์ในการกำหนดมาตรฐานการบัญชีของประเทศไทยโดยมาตรฐานที่กำหนดขึ้นจะมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ และจะตัดทางเลือกที่ผู้ทรงคุณวุฒิทางการบัญชีพิจารณาแล้วว่าไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ทางธุรกิจภายในประเทศ และเพื่อให้รายงานทางการเงินที่จัดทำขึ้นในแต่ละกิจการสามารถเปรียบเทียบกันได้ดียิ่งขึ้น (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2542) สภาวิชาชีพบัญชี ได้ปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีไทยตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (International Financial Reporting Standards: IFRS) เมื่อพ.ศ. 2542 และประกาศใช้มาตรฐานการบัญชี ใหม่อีกครั้งเมื่อ พ.ศ. 2552 (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2552)

การเกิดวิกฤติเศรษฐกิจไทยในปีพ.ศ. 2540 เป็นปัญหาส่วนหนึ่งที่เกิดจากการบริหารงานที่ไม่โปร่งใส เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ มีการปกปิดและบิดเบือนข้อมูลทางการเงินต่างๆ ของผู้บริหารและก่อให้เกิดความเสียหายและส่งผลกระทบต่อผู้ลงทุนและระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ในปีพ.ศ. 2542 ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจึงได้ออกข้อกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย ต้องจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee : AC) ซึ่งเป็นคณะกรรมการชุดย่อยของคณะกรรมการบริษัท เพื่อเข้ามาช่วยคณะกรรมการในการปฏิบัติงานให้เกิดระบบการกำกับดูแลที่ดี และเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินการและการเพิ่มมูลค่าให้องค์กร (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2555) และในปีพ.ศ. 2545 ได้เกิดเหตุการณ์การตกแต่งตัวเลขในงบการเงินกรณีของบริษัทรอยเนท จำกัด (มหาชน) ที่มีการตกแต่งตัวเลขโดยวิธีการรับรู้รายได้จากการฝากขายเป็นรายได้ทันทีถือว่าเป็นการรับรู้รายได้เร็วเกินไปเพื่อให้มีผลการดำเนินงานมีกำไรสุทธิสูงขึ้นส่งผลให้ราคาหุ้นของบริษัทสูงขึ้นเป็นการส่งสัญญาณให้ผู้ลงทุนเข้าใจตลาดเคลื่อนในการตัดสินใจลงทุน

ทางด้านต่างประเทศในปี พ.ศ. 2544-2545 ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้เกิดเรื่องอื้อฉาวการฉ้อฉลและทุจริตในวงการธุรกิจส่งผลให้บริษัทชั้นนำหลายบริษัทล้มละลาย ได้แก่ เอนรอน เวิลด์คอม และสำนักงานสอบบัญชีแอนเดอร์สัน การล้มละลายของบริษัทเหล่านี้ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อคำว่า “การกำกับดูแลที่ดี (Good Governance)” จากเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้น

ส่งผลกระทบต่อตลาดเงิน ตลาดทุนและเศรษฐกิจของประเทศทั่วโลก จนเป็นเหตุให้สหรัฐอเมริกาโดยหน่วยงานองค์การกำกับดูแล ได้ออกกฎหมายที่ชื่อว่า “Sarbanes–Oxley Act of 2002” เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2545 เพื่อตอบสนองต่อการตื่นตัวในเรื่องการกำกับดูแลกิจการ หรือ ธรรมภิบาล (Good Corporate Governance) รวมถึงการปรับปรุงความถูกต้องและความน่าเชื่อถือในการเปิดเผยข้อมูลของบริษัท ทั้งนี้เพื่อเรียกความเชื่อมั่นจากนักลงทุน กฎหมายฉบับนี้มีผลกระทบต่อผู้ประกอบการวิชาชีพและผู้สอบบัญชีทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทยด้วย เนื่องจากบริษัทที่จดทะเบียนในประเทศไทย รวมทั้งสำนักงานสอบบัญชีถูกบังคับให้ใช้มาตรฐานการบัญชีเช่นเดียวกับบริษัทแม่ ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบและผู้สอบบัญชีอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ดังนั้น “Sarbanes–Oxley Act of 2002” กำหนดให้ผู้สอบบัญชีต้องรายงานโดยตรงต่อคณะกรรมการตรวจสอบ เป็นการยืนยันบทบาทของผู้สอบบัญชีอย่างชัดเจนยิ่งขึ้นว่าตนได้รายงานต่อบุคคลที่มีความเป็นอิสระ (อุณากร พุทธิธาดาและ ศิลพร ศรีจันเพชร, 2546) จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยถูกคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยสั่งให้แก้ไขงบการเงินหรือจัดให้มีผู้สอบบัญชีตรวจสอบเป็นกรณีพิเศษ (วรศักดิ์ ทูมมานนท์, 2548) ดังนั้น คณะกรรมการตรวจสอบต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อการพิจารณาการว่าจ้างและตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี รวมถึงพิจารณาผลกระทบของคุณภาพการสอบบัญชีที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบและคุณภาพรายงานทางการเงิน (Cohen, Krishnamoorthy & Wright , 2004)

จากการศึกษางานวิจัยทางต่างประเทศมีการพัฒนารูปแบบตามแนวทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกิจการ (Cohen et al. 2004) ทางด้านประสิทธิภาพคณะกรรมการคณะกรรมการตรวจสอบ (DeZoort, Hermanson, Archambeault & Reed, 2002) และคุณภาพของการสอบบัญชี (Watkins et al. 2004) ได้นำมาเป็นแนวทางของกรอบแนวคิดในการพิจารณาคุณภาพรายงานทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และเพื่อศึกษาคุณภาพของรายงานทางการเงินในปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุนจะมีปัจจัยใดที่ช่วยลดรายการคงค้างโดยดุลยพินิจของผู้บริหารได้หรือไม่ จึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการ คณะกรรมการตรวจสอบ และผู้สอบบัญชีภายนอกส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินหรือไม่ จากผลการศึกษาของ Watkins et al. (2004) ยืนยันว่าประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบนำไปสู่คุณภาพการสอบบัญชี ส่งผลให้การรายงานทางการเงินมีคุณภาพ ส่วนผลการศึกษาของ Healy and Palepu, (1990) พบว่าผลกำไรของบริษัทที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุนไม่ได้ลดลงหลังจากมีการออกหุ้นเพิ่มทุน ซึ่งสรุปได้ว่าการประกาศออกหุ้นเพิ่ม

ทุนไม่ได้เป็นการสื่อข้อมูลเกี่ยวกับระดับผลการดำเนินงานของบริษัทแต่เป็นการสื่อข้อมูลถึงความเสี่ยงในอนาคต การที่ผู้บริหารตัดสินใจที่ออกหุ้นเพิ่มทุนเพื่อเป็นการลดอัตราส่วนของภาระหนี้สิน (Financial Leverage) เมื่อคาดการณ์ว่าจะมีความไม่แน่นอนเกี่ยวกับการทำกำไรในอนาคต

ดังนั้นการที่บริษัทมีนโยบายในการออกหุ้นเพิ่มทุนจึงถือเป็นการระดมเงินทุนจากภายนอกซึ่งเป็นอีกหนึ่งช่องทางที่บริษัทนำมาเป็นทางเลือกในการระดมทุน ถือได้ว่าเป็นข้อได้เปรียบของบริษัทที่จะไม่มีภาระการจ่ายดอกเบี้ยเหมือนกับการกู้ยืมหรือการออกหุ้นกู้ แต่จะเป็นการจ่ายผลตอบแทนให้แก่นักลงทุนในรูปแบบของเงินปันผล จากสถิติการออกหุ้นเพิ่มทุนของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่าข้อมูลในประเทศไทยมีแนวโน้มในการออกหุ้นเพิ่มทุนต่ำลงเรื่อยๆ

จากการศึกษางานวิจัยในอดีตพบว่า การออกหุ้นเพิ่มทุนจะก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบ (Negative Announcement Effect) Myers and Majluf, 1984 ได้ศึกษาว่าการที่ราคาหุ้นมีการปรับตัวลดลงหลังจากการประกาศเพิ่มทุน เป็นเพราะข้อมูลที่ไม่สมมาตรกันระหว่างผู้บริหาร ผู้ถือหุ้นเดิมและนักลงทุนที่จะมาซื้อหุ้นเพิ่มทุน ทางด้านผู้บริหารของบริษัทย่อมมีข้อมูลมากกว่านักลงทุน ผู้บริหารเองพยายามทำให้ส่วนของผู้ถือหุ้นเดิมได้รับประโยชน์มากที่สุด ถ้าหากบริษัทต้องการระดมทุนเพื่อนำเงินที่ได้ไปลงทุนในโครงการที่คาดว่าจะเพิ่มมูลค่าให้กับบริษัทก็จะเลือกแหล่งเงินทุนภายในคือกำไรสะสมเป็นอันดับแรก จากนั้นจะเลือกใช้แหล่งเงินทุนจากภายนอกเช่น การออกหุ้นกู้และลำดับสุดท้ายที่ผู้บริหารจะเลือกคือการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุน ซึ่งเป็นรูปแบบการระดมทุนตามลำดับชั้น (Pecking Order) ดังนั้น การออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนจึงเป็นสัญญาณแสดงกำไรของบริษัทสูงเกินจริง (Overstate) และเป็นสาเหตุให้นักลงทุนต้องประเมินความเชื่อมั่นต่อความสามารถในการทำกำไรของบริษัท (Shivakumar, 2000) ทั้งนี้จากการเปิดเผยข้อมูลที่ผิดพลาด จึงใจปกปิดข้อมูลหรือการตกแต่งตัวเลขทางการบัญชีเป็นพฤติกรรมในการต้องการหาผลประโยชน์ (Watts & Zimmerman, 1986) หรือทฤษฎีตัวแทน (Jensen & Meckling, 1976) กล่าวว่าทุกคนต้องการผลประโยชน์สูงสุดเพื่อตนเองจนเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนระหว่างกัน (Conflict of Interest) ของผู้บริหารกับผู้ลงทุนหรือผู้ถือหุ้น

ดังนั้น การศึกษาในครั้งนี้จึงสนใจในการศึกษาประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบ คุณภาพการสอบบัญชีและประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัทส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุนโดยวัดจากประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบ คุณภาพการสอบบัญชี และประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัท เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินและนักลงทุนได้ตระหนักถึงคุณภาพของรายงานทางการเงินที่มีคณะกรรมการตรวจสอบ และผู้สอบบัญชีทำหน้าที่ในการ

ตรวจสอบงบการเงินที่จัดทำขึ้นโดยผู้บริหารให้มีการเปิดเผยข้อมูลครบถ้วนและโปร่งใสในการรายงานงบการเงินสู่สาธารณชน การศึกษาในการศึกษาคำนี้จึงนำตัวแบบของ Modified Jones ซึ่งเป็นตัวแบบที่นิยมใช้มากที่สุดในการทดสอบรายการคงค้างในดุลยพินิจของผู้บริหาร และตัวแบบของ Yoon, Miller และ Jiraporn (2006) ที่ได้มีการปรับตัวแบบเพื่อวัดรายการคงค้างและมีการทดสอบในประเทศเกาหลีใต้และประเทศบังคลาเทศ จึงได้นำตัวแบบทั้ง 2 แบบมาใช้ในการศึกษาคำนี้

คำถามการวิจัย

1. มีปัจจัยใดบ้างของประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบ คุณภาพการสอบบัญชี และประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัทที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงิน
2. ประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบ คุณภาพการสอบบัญชีและประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัทสามารถช่วยลดรายการคงค้าง โดยดุลยพินิจของผู้บริหารในการจัดทำรายงานทางการเงินในปีที่บริษัทมีการออกหุ้นเพิ่มทุนหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

การศึกษาคำนี้เป็นการศึกษาคุณภาพรายงานทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยของประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบ คุณภาพการสอบบัญชีและประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัทที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงิน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบ คุณภาพการสอบบัญชีและคณะกรรมการบริษัทช่วยลดรายการคงค้าง โดยดุลยพินิจของผู้บริหารลงได้ส่งผลต่อคุณภาพการรายงานทางการเงิน
3. เพื่อศึกษาคุณภาพการรายงานทางการเงินจะดีหรือไม่ในปีที่บริษัทมีการออกหุ้นเพิ่มทุน

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

การศึกษาคำนี้เป็นการใช้ข้อมูลจากแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) งบการเงิน และข้อมูลจาก SETSMART ระหว่างปี พ.ศ. 2551-2555 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยไม่รวมถึงบริษัทในกลุ่มธุรกิจการเงิน เนื่องจากการจัดประเภทรายการในงบแสดงฐานะทางการเงินไม่มีการจัดรายการเป็นสินทรัพย์หมุนเวียนและหนี้สินหมุนเวียนสำหรับการคำนวณมูลค่ารายการคงค้างและบริษัทที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟู

กิจการมีการดำเนินงานภายใต้การควบคุมของพระราชบัญญัติล้มละลายและผู้บริหารมีแผนฟื้นฟูกิจการเข้ามาทำหน้าที่ควบคุมการบริหารงาน จึงได้รับยกเว้นไม่ต้องจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบจึงทำให้ไม่มีข้อมูลในส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อใช้ในการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

คุณภาพรายงานทางการเงิน (Financial Reporting Quality) หมายถึงรายงานทางการเงินที่น่าเสนอต่อบุคคลภายนอกที่มีการตรวจสอบและรับรองลายมือชื่อและรายงานความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่ได้รับการรับรองให้เป็นผู้สอบบัญชีจากสภาวิชาชีพบัญชี เพื่อเป็นการรับรองว่ารายงานทางการเงินนั้นมีความถูกต้องตามมาตรฐานรายงานทางการเงิน รวมถึงเป็นข้อมูลทางการเงินเกี่ยวกับกิจการที่เสนอรายงานที่มีประโยชน์ต่อผู้ลงทุน ผู้ให้กู้ยืม หรือเจ้าหนี้อื่นทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเพื่อตัดสินใจ

คณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) หมายถึง คณะกรรมการชุดย่อยของคณะกรรมการบริษัทที่เข้ามาช่วยคณะกรรมการบริษัทปฏิบัติงานในส่วนที่เป็นกระบวนการในการจัดทำรายงานทางการเงิน เพื่อสร้างหลักประกันเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับคุณภาพของรายงานทางการเงิน

ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี หมายถึง สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) มีบริษัทไพร์ซวอเทอร์เฮาส์คูปเปอร์ เอปียีเอส จำกัด บริษัทดีลอยด์ ทูช ไรท์ส & ไชยส จำกัด บริษัทเคพีเอ็มจี ฎุมไชย สอบบัญชี และบริษัทสำนักงาน เอ็นส์ท แอนด์ ยัง จำกัด (ปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็น บริษัท สำนักงาน อี วาย จำกัด)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ได้มีการจัดทำรายงานทางการเงินที่มีคุณภาพโดยผ่านการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและคณะกรรมการตรวจสอบที่มีการประชุมติดตามงานผ่านรายงานประจำปีของบริษัทเพื่อให้นักลงทุนและสาธารณชนได้ทราบถึงสถานการณ์ของบริษัท

2. เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้ใช้งบการเงิน นักลงทุนหรือผู้ถือหุ้นของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ได้ทราบถึงการส่งสัญญาณที่เกิดขึ้นจากการรับทราบข้อมูลที่มากขึ้นกว่าผู้ถือหุ้น ซึ่งเป็นข้อมูลไม่สมมาตร (Information Asymmetry) ของฝ่ายจัดการหรือตัวแทนว่ามีแนวโน้มในการจัดการกำไรในปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน

3. เป็นแนวทางให้หน่วยงานกำกับดูแล (Regulator) ในการหาทางป้องกันการจัดการกำไรในรายการคงค้างโดยดุลยพินิจของผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพราะข้อมูลที่แสดงนั้นอาจส่งผลต่อการตัดสินใจของนักลงทุนและอาจกระทบต่อตลาดทุนรวมถึงการนำข้อมูลไปวิเคราะห์พยากรณ์เหตุการณ์ในอนาคตอาจจะทำให้กระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ

4. เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้ใช้งบการเงิน นักศึกษาและผู้สนใจในรายงานทางการเงิน การออกหุ้นเพิ่มทุน การจัดการกำไร ว่ามีทิศทางใดและอาจนำไปต่อยอดการศึกษาจากการศึกษานี้

5. เพื่อช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินในการวิเคราะห์ข้อมูลงบการเงิน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเพิ่มมาตรการหรือกฎระเบียบที่รัดกุมเกี่ยวกับทางเลือกในการปฏิบัติทางบัญชี เพื่อป้องกันโอกาสที่ผู้บริหารจะใช้ดุลยพินิจในการจัดทำข้อมูลงบการเงิน

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

เนื้อหาในบทนี้เป็นการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมและแนวคิดตามทฤษฎี Positive Accounting จะอธิบายถึงพฤติกรรมของผู้บริหารในการจัดการกำไรให้เป็นไปตามที่ตนต้องการ Healy and Wahlen (1999) ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ว่า การจัดการกำไรเกิดขึ้นเนื่องจากผู้บริหารต้องการให้ผู้มีส่วนได้เสียเกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับผลการดำเนินงานหรือเพื่อต้องการให้ตัวเลขทางบัญชีส่งผลกระทบต่อสัญญา ซึ่งพฤติกรรมการจัดการกำไรสามารถอธิบายด้วยทฤษฎีตัวแทน (Jensen & Meckling, 1976) โดยมีสมมติฐานที่ว่าตัวแทนเป็นผู้ที่ได้รับมอบอำนาจจากตัวการและพวกพ้องซึ่งเป็นการเบียดบังผลประโยชน์ให้แก่ตนเองและพวกพ้อง ตัวการจึงต้องแสวงหากลไกต่างๆ เพื่อตรวจสอบและจูงใจการปฏิบัติงานของตัวแทน จากนั้นเป็นแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในการกำกับดูแลกิจการ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง บทความงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการตรวจสอบ คุณภาพการสอบบัญชี และคณะกรรมการบริษัท รวมถึงคุณภาพรายงานทางการเงินในปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน

ทฤษฎี Positive Accounting

Positive Accounting Theory: PAT เป็นทฤษฎีที่สามารถใช้อธิบายพฤติกรรมการจัดการกำไรของผู้บริหาร (Watts & Zimmerman, 1986) ตามปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น PAT ประกอบด้วยสมมติฐาน 3 สมมติฐาน ดังนี้

1. **The Bonus Plan Hypothesis** ผู้บริหารมีแรงจูงใจในการใช้ดุลยพินิจเลือกใช้นโยบายบัญชีที่ช่วยเพิ่มระดับผลกำไรในงวดปัจจุบัน ภายใต้สมมติฐานนี้ ฝ่ายจัดการจะได้รับผลตอบแทนมากขึ้นเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับว่า การบริหารงานมีประสิทธิภาพเพียงใด งบการเงินจึงถูกนำมาเป็นเครื่องมือในการวัดผลปฏิบัติงานของฝ่ายจัดการ โดยการเปรียบเทียบตัวเลขผลประกอบการที่ใช้เป็นเกณฑ์อ้างอิงที่ได้มีการระบุไว้ในสัญญาผลตอบแทนที่ได้ทำไว้กับ ฝ่ายจัดการ ดังนั้นเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อฝ่ายจัดการสูงสุด ฝ่ายจัดการย่อมมีแนวโน้มที่จะรับเอา

นโยบายบัญชีที่หละหลวม (Liberal Accounting Policies) มาใช้เพื่อสร้างผลตอบแทนให้กับตนเองสูงขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม Bonus Plan Hypothesis ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นก็ไม่ได้หมายความว่าฝ่ายจัดการจะต้องมีแรงจูงใจที่จะสร้างผลประกอบการให้สูงขึ้นเสมอไป แต่ถ้าในปีใดมีผลประกอบการออกมาต่ำกว่าระดับที่ได้กำหนดไว้สำหรับการจ่ายเงินโบนัสแล้ว ฝ่ายจัดการก็จะมีแนวโน้มที่จะลดผลประกอบการในปีนั้นลงโดยการรับรู้ผลขาดทุนต่างๆ เท่าที่จะเป็นไปได้ เพราะฝ่ายจัดการรู้อยู่แก่ใจว่าโอกาสที่จะไม่ได้รับเงินโบนัสในปีนั้นมีสูงมาก ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวเรียกว่า พฤติกรรมล้างบาง (Take an Earning Bath) การล้างบางจะช่วยให้ฝ่ายจัดการสามารถสร้างผลประกอบการในปีถัดไปให้สูงขึ้น ก็จะส่งผลทำให้ฝ่ายจัดการได้รับเงินโบนัสที่ปรารถนา

ปัจจัยด้านโบนัส บริษัทที่กำหนดเป้าหมายกำไรเพื่อกำหนดสิทธิได้รับโบนัสของผู้บริหาร เมื่อผู้บริหารทำกำไรของปีนั้นยังไม่ถึงแต่ใกล้เคียงเป้าหมาย ผู้บริหารจะจัดการกำไรเพื่อให้ตนเองได้รับโบนัส Guidry, Leone และ Rock (1999), Shuto (2007) ศึกษาบริษัทของญี่ปุ่นพบว่า บริษัทที่จ่ายค่าตอบแทนแก่กรรมการโดยอาศัยฐานกำไร ธุรกิจจะมีการจัดการกำไรโดยเลือกวิธีการที่ทำให้มีกำไรมากขึ้น เพื่อที่จะได้รับค่าตอบแทนนั้น ในขณะที่เดียวกันหากไม่มีการจ่ายค่าตอบแทนที่มาจากฐานกำไรของธุรกิจ บริษัทจะมีการจัดการกำไรโดยทำให้กำไรลดลงและเพิ่มจำนวนรายการพิเศษ และงานวิจัยนี้สรุปว่าการจัดการกำไรขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของแต่ละธุรกิจ สำหรับประเทศไทยพบว่าผู้บริหารของบริษัทมหาชน จำกัด (มหาชน) ตกแต่งตัวเลขกำไรด้วยการรับรู้รายได้ทันทีที่ส่งอินเทอร์เน็ตการ์ดไปฝากขายยังร้านค้าต่างๆ ทั้งที่ความเสี่ยงและผลตอบแทนของอินเทอร์เน็ตการ์ดยังเป็นของบริษัทมหาชน จำกัด (มหาชน) ซึ่งผิดหลักการรับรู้รายได้เพื่อลงผู้ถือหุ้นและบุคคลอื่นที่จะเข้ามาซื้อหุ้นบริษัทมหาชน จำกัด (มหาชน) ว่าบริษัทมีกำไรทั้งที่การดำเนินงานมีผลขาดทุน (สำนักงานคณะกรรมการหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2546)

2. The Debt Covenant Hypothesis บริษัทที่มีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนสูงมีโอกาสที่ผู้บริหารจะใช้ดุลยพินิจเลือกใช้นโยบายบัญชีเพิ่มระดับของผลกำไรในงวดปัจจุบัน เพื่อลดความน่าจะเป็นที่จะผิดสัญญาเงินกู้ยืม รวมถึงลดโอกาสหรือต้นทุนอันเกิดจากภาวะล้มละลายภายใต้สมมติฐานนี้ผู้ให้กู้ยืมและผู้ที่เป็นเจ้าหนี้รายอื่นๆ ย่อมต้องการให้กิจการสร้างความเชื่อมั่นว่าจะจ่ายชำระหนี้คืนเงินต้นและดอกเบี้ยเมื่อครบกำหนด ดังนั้นเพื่อป้องกันความเสี่ยงต่อการผิดนัดชำระหนี้ เจ้าหนี้จึงต้องกำหนดเกณฑ์บางอย่างในเงื่อนไขสัญญาเงินกู้เพื่อบังคับกิจการเกี่ยวกับนโยบายจ่ายเงินปันผล การควบคุมกิจการ การจำหน่ายสินทรัพย์ และการดำรงอัตราส่วนทางการเงิน (เช่น อัตราส่วนทุนหมุนเวียน อัตราส่วนความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย และอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน) ดังนั้น Debt Covenant Hypothesis จึงมองว่าถ้ากิจการ

ใดกำลังฝ่าฝืนเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาเงินกู้ ฝ่ายจัดการก็จะมีแรงจูงใจที่จะรับเอาแนวทางปฏิบัติทางบัญชีหรือการทำรายการจัดหาเงินนอกงบดุลมาใช้เพื่อลดโอกาสที่กิจการจะฝ่าฝืนเงื่อนไขสัญญาเงินกู้เหล่านั้น

ปัจจัยด้านหนี้สิน จากการศึกษาในอดีตพบว่า บริษัทที่มีหนี้สินและเข้าใกล้การละเมิดข้อตกลงตามสัญญาที่กำหนดให้บริษัทต้องดำรงอัตราส่วนทางการเงินไว้ที่ระดับหนึ่ง ผู้บริหารของบริษัทเหล่านี้จะจัดการกำไรเพื่อปกป้องไม่ให้บริษัทถูกลงโทษจากการผิดสัญญานั้น Beatty และ Weber (2003) ศึกษาผลกระทบของสัญญาเงินกู้ที่อนุญาตให้เปลี่ยนวิธีการบัญชีได้ ผลการศึกษาพบว่าธุรกิจเลือกใช้วิธีการบัญชีที่ทำให้รายได้ของธุรกิจเพิ่มขึ้น Omid, Khalili และ Mohammadi (2012) ศึกษาชนิดของการจัดการกำไรและผลกระทบต่อสัญญาเงินกู้และการพยากรณ์อัตราการเติบโตของกำไรและยอดขายในอนาคตของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศอิหร่าน ผลการศึกษาพบว่า การจัดการกำไรมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกับหนี้สินของกิจการ และอัตราการเติบโตของยอดขาย แต่มีความสัมพันธ์ตรงกันข้ามกับผลของอัตราการเติบโตของกำไรที่พยากรณ์ว่าจะได้รับในอนาคต

3. The Political Cost Hypothesis ผู้บริหารมีแรงจูงใจในการใช้ดุลยพินิจเลือกนโยบายบัญชีเพื่อเพิ่มระดับของผลกำไรในงวดปัจจุบัน เพื่อลดโอกาสที่จะเกิดผลกระทบในเชิงลบต่อผู้มีส่วนได้เสียที่ไม่ใช่เจ้าของและเจ้าหนี้ เช่น หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานกำกับดูแลภายใต้สมมติฐานนี้มองว่าการเมืองเป็นเรื่องของการแข่งขันระหว่างบุคคลฝ่ายต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดการโอนถ่ายความมั่นคงไปยังตนเอง ดังนั้นการที่กิจการต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมืองย่อมทำให้เกิดต้นทุนตามมา หมายความว่าเมื่อไรที่นักการเมืองและผู้มีอำนาจในการกำหนดกฎเกณฑ์ ประสิทธิภาพที่จะสามารถสร้างผลประโยชน์ส่วนตัว โดยจะทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ปรารถนา กล่าวคือ ถ้ากิจการใดมีตัวเลขผลประกอบการ (กำไร) สูงผิดสังเกต Political Cost Hypothesis จึงมองว่ากิจการนั้นเข้าข่ายความสนใจหรือเข้าไปสัมผัสกับทางการแล้ว ฝ่ายจัดการของกิจการเหล่านั้นย่อมมีแนวโน้มที่จะเลือกนโยบายบัญชีที่จะช่วยลดผลประกอบการลง ทั้งนี้ก็เพื่อลดความเสี่ยงทางการเมือง (Political Risk) ลงนั่นเอง

ปัจจัยด้านการเมือง Chaney, Faccio and Parsley (2011) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพของรายงานทางการเงินของบริษัทที่มีความเกี่ยวข้องกับการเมือง เนื่องจากการศึกษาดังกล่าวมีความเชื่อว่าคุณภาพของรายงานทางการเงินขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารที่มีทางเลือก ในการใช้เกณฑ์คงค้าง บางครั้งอาจปิดบังผลการปฏิบัติงานของตนเอง บางครั้งเพื่อเพิ่มผลประโยชน์ให้กับตนเองและบริษัทที่มีความเกี่ยวข้องกับการเมือง จะทำให้ข้อมูลทางบัญชี ไม่มีคุณภาพ ซึ่งพบว่าคุณภาพของรายงานทางการเงินของบริษัทที่มีความเกี่ยวข้องกับการเมืองมีระบบการรายงานที่ต่ำกว่าบริษัทที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับการเมือง จะเห็นว่าบริษัทที่เกี่ยวข้องกับ

การเมืองจะมีลักษณะของงบการเงินที่ยากต่อการอธิบายหรือพยากรณ์คุณภาพของรายงานทางการเงินแม้ว่าจะมีการควบคุมตัวแปรระดับประเทศ เช่น การคอร์รัปชัน หรือสิทธิของผู้ถือหุ้น หรือปัจจัยเฉพาะอื่นๆ ของบริษัท เช่น โครงสร้างผู้ถือหุ้น ขนาดของธุรกิจ ความเจริญเติบโต มูลค่าของธุรกิจ เป็นต้น จึงสรุปว่าสาเหตุหนึ่งที่บริษัทใช้เกณฑ์คงค้างที่ไม่มีคุณภาพส่งผลให้ข้อมูลในการรายงานทางการเงินไม่มีคุณภาพ เนื่องจากบริษัทมีความเกี่ยวข้องกับทางการเมือง

ดังนั้น เมื่อเกิดการจัดการกำไรขึ้นแล้ว กิจกรรมที่มีกลไกการกำกับดูแลที่เหมาะสมจึงสามารถลดการจัดการกำไรลงได้ (La Porta, Lopez-de Silanes, Shleifer, and Vishny (2002) สรุปได้ว่า ผู้บริหารมักตัดสินใจเลือกใช้วิธีการทางบัญชีที่เห็นว่าสามารถก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตนเอง โดยมีแรงจูงใจที่สำคัญคือ แรงจูงใจจากผลตอบแทนด้านโบนัส กิจกรรมที่ประสบกับผลขาดทุนอย่างมากในงวดบัญชีปัจจุบัน ผู้บริหารจะมีความพยายามรับรู้แรงจูงใจจากข้อกำหนดในการก่อหนี้และแรงจูงใจทางด้านการเมือง บริษัทที่มีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนสูง มีโอกาสที่ผู้บริหารจะใช้ดุลยพินิจเลือกใช้นโยบายบัญชีเพิ่มระดับของผลกำไรในงวดปัจจุบัน ส่วนความคาดหวังของตลาดทุนที่มีต่อกิจการถือเป็นแรงจูงใจอีกประการหนึ่งที่ทำให้ผู้บริหารต้องจัดการกำไรด้วยเช่นกัน (Healy & Wahlen, 1999)

แนวคิดการจัดการกำไร และคุณภาพรายงานทางการเงิน

1. แนวคิดการจัดการกำไร (Earnings Management)

จากการศึกษาของ Stephen R. Moehrle, Jennifer A. Reynolds-Moehrle. (2005) ได้อ้างถึงคำนิยามการจัดการกำไรของ Schipper (1989) คือ การเข้าแทรกแซงกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินที่ต้องนำเสนอต่อบุคคลภายนอกด้วยความตั้งใจ โดยการกระทำดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนตนเป็นประเด็นสำคัญ ส่วนของ Healy and Wahlen (1999) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการจัดการกำไรเกิดขึ้นเมื่อผู้บริหารใช้ดุลยพินิจในการรายงานทางการเงิน (Financial Reporting) และการจัดโครงสร้างรายการเพื่อเปลี่ยนแปลงรายงานทางการเงินโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) เกิดความเข้าใจผิดกับผลการดำเนินงานเชิงเศรษฐกิจของกิจการ การจัดทำรายงานทางการเงินเพื่อนำเสนอต่อผู้มีส่วนได้เสีย ผู้บริหารสามารถใช้ดุลยพินิจได้หลายประการเช่น การใช้ดุลยพินิจในการประมาณการเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจในอนาคต การเลือกใช้วิธีการทางบัญชี และการตัดสินใจเลือกจ่ายหรือชะลอรายจ่ายบางรายการ เป็นต้น

Ayres (1994) ได้ให้ความหมายของการจัดการกำไรไว้ดังนี้ “การจัดการโครงสร้างในการรายงานกำไร หรือการจัดโครงสร้างการตัดสินใจเกี่ยวกับการผลิต หรือการตัดสินใจ

เกี่ยวกับการลงทุนด้วยความตั้งใจที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อกำไรตามที่ผู้บริหารต้องการ” สามารถจำแนกรูปแบบของการจัดการกำไร (Earning Management) ได้ดังนี้

1.1 Accrual Management หมายถึง การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง หรือรายการปรับมูลค่าต่างๆ ณ วันสิ้นงวดบัญชี เพื่อให้ได้กำไรตามที่ผู้บริหารต้องการ จากความหมายนี้ Ayres ได้ให้ความเห็นว่าเป็นการยากต่อผู้ใช้งบการเงินภายนอกในการค้นหารายการผิดปกติจากรายการคงค้าง แต่การวิเคราะห์ทิศทางของรายการคงค้าง อาจช่วยให้ผู้วิเคราะห์ได้เห็นความผิดปกติและไม่สอดคล้องกับกระแสเงินสดที่ได้รับจากการดำเนินงานได้

1.2 Adoption of Mandatory Accounting Policies เป็นรูปแบบการจัดการกำไรที่ใช้การเปลี่ยนแปลงการบังคับใช้มาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากการประกาศใช้มาตรฐานการบัญชีของสภาวิชาชีพบัญชีมักจะเปิดโอกาสให้ผู้บริหารตัดสินใจเลือกรับเอามาตรฐานบัญชีใหม่มาใช้ในงวดบัญชีใด ซึ่งผู้บริหารอาจใช้จังหวะนี้ในการตัดสินใจเพื่อเกิดผลดีกับกิจการได้

1.3 Voluntary Accounting Change เป็นรูปแบบการจัดการกำไรผ่านการเปลี่ยนแปลงจากหลักการบัญชีที่ยอมรับโดยทั่วไปไปสู่วิธีการแบบใหม่ที่จะช่วยสะท้อนภาพที่แท้จริงของผลการดำเนินงานที่ดีกว่า ถึงแม้ในทางปฏิบัติ กิจการอาจไม่สามารถเปลี่ยนแปลงหลักการบัญชีที่ใช้อยู่ได้บ่อยครั้งตามความต้องการ แต่ก็มีความเป็นไปได้ที่จะทยอยเปลี่ยนในงวดบัญชีต่างๆ

การจัดการกำไร มีผู้ให้คำนิยามไว้หลากหลาย (วรศักดิ์ ทูมมานนท์, 2543) เช่น Schroeder, 1995 เชื่อว่ากำไรมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักลงทุน ดังนั้น การจัดการกำไรจึงหมายถึง “ความพยายามอย่างแรงกล้าของผู้บริหารที่จะเพิ่มกำไรในระยะสั้น” ซึ่งอาจทำได้โดยเลื่อนระยะเวลาการลงทุนออกไปหรือการที่ผู้บริหารตัดสินใจนำมาตรฐานใหม่ที่ยังไม่บังคับใช้มาประยุกต์ใช้ซึ่งทำให้เกิดผลดีกับการดำเนินงานหรือกำไร ทั้งนี้เป็นไปได้ในการจัดการเพื่อให้กำไรเพิ่มขึ้นหรือลดลง

Mulford and Comiskey (1996) กล่าวว่า การจัดการกำไรหมายถึง “การปรับแต่งผลการดำเนินงานด้วยความตั้งใจที่จะสร้างภาพลักษณ์ของผลการดำเนินงานให้แปรเปลี่ยนไปในทิศทางที่ต้องการ” โดยแบ่งประเภทของการจัดการกำไร ออกเป็น 5 ประเภทดังนี้

1. การเพิ่มกำไรของงวดปัจจุบันให้สูงขึ้น (Boosting current-year performance) เช่น การเร่งการรับรู้รายได้ รวมถึงการสร้างรายได้ที่ไม่สามารถเกิดขึ้นจริงเมื่อพิจารณาจากเนื้อหาสาระ หรือการรับรู้รายการค่าใช้จ่ายเป็นสินทรัพย์ทยอยการตัดจ่ายผ่านบัญชีค่าเสื่อมราคา หรือบัญชีปรับมูลค่าอื่นๆ

2. การเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีซึ่งเป็นไปตามดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary accounting changes) เช่นการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชีที่ไม่ได้เป็นการเปลี่ยนตามมาตรฐานกำหนดหากแต่เปลี่ยนตามการใช้วิจารณญาณของผู้บริหาร

3. การกำหนดช่วงเวลาที่จะทำการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน (Timed management actions) ที่มักเห็นกันบ่อยครั้งคือการชะลอรายจ่ายเช่น การโฆษณาหรือในบางบริษัทอาจเป็นรายจ่ายในการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์

4. การลดกำไรของงวดปัจจุบันลง (Reducing current year performance) เช่น การเร่งตัดจำหน่ายสินทรัพย์ที่เสื่อมมูลค่าเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุน

5. การล้างบาง (Big Bath) กิจกรรมมักจะถือโอกาสในการเร่งรายงานผลขาดทุนที่ควรรับรู้ในงวดต่อไปให้รับรู้ในงวดปัจจุบันถือเป็นการแจ้งข่าวร้าย เพื่อปีต่อไปกิจกรรมจะสามารถรายงานผลกำไรได้

Dechow and Skinner (2000) การจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างเป็นการเลือกใช้นโยบายบัญชี การประมาณการทางบัญชีที่เกี่ยวข้องกับหลักการจัดทำงบการเงินตามเกณฑ์คงค้าง เพื่อปิดบังหรือปกปิดผลการดำเนินงานที่แท้จริง เช่น การประมาณการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ประมาณการหนี้สิน การประมาณการอายุการใช้งานและมูลค่าซากของสินทรัพย์ เป็นต้น

วิธีการจัดการกำไรมีหลายวิธี วิธีการหนึ่งคือ การที่ผู้บริหารใช้ดุลยพินิจในการตั้งประมาณการต่างๆ เช่น การประมาณหนี้สงสัยจะสูญ การประมาณค่าเสื่อมราคา การตีราคาสินค้าคงเหลือวิธีราคาทุนหรือมูลค่าสุทธิที่จะได้รับแล้วแต่ราคาต่ำกว่า การประมาณการหนี้สินต่างๆ การเร่งหรือชะลอการรับรู้รายได้หรือค่าใช้จ่าย การสร้างรายการรายได้เทียมขึ้นหรือการเก็ยกกำไรให้ค่อยๆ เพิ่มขึ้น การประกาศใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่แทนฉบับเดิมซึ่งจะมีช่วงเวลาที่ยุทธศาสตร์กำหนดให้บริษัทนำมาใช้ก่อนเวลาที่ประกาศบังคับใช้ ทำให้ผู้บริหารสามารถใช้ดุลยพินิจเลือกเวลาปฏิบัติเพื่อให้ได้ตัวเลขที่ตนต้องการได้ (Watts & Zimmerman, 1986)

งานวิจัยของ Jackson และ Liut (2010) พบว่าผู้บริหารจัดการทำให้กำไรเพิ่มขึ้นโดยใช้วิธีลดค่าใช้จ่ายหนี้สงสัยจะสูญลง งานวิจัยของ Phillips, Pincus และ Rego (2003) พบว่าการจัดการกำไรด้วยการเร่งจำนวนเงินค่าเสื่อมราคาทางบัญชีให้สูงแต่จำนวนเงินนี้เกินกว่าจำนวนเงินที่กฎหมายภาษีอากรกำหนด ทำให้จำนวนเงินค่าเสื่อมราคาทางบัญชีไม่เท่ากับทางภาษี ดังนั้นกำไรที่รายงานสู่ผู้ลงทุนเป็นไปตามเป้าหมายที่นักวิเคราะห์หลักทรัพย์พยากรณ์ไว้และประหยัดค่าภาษีเงินได้ในงวดบัญชีนั้น

การศึกษาของ Marquardt และ Wiedman (2004) เกี่ยวกับการจัดการกำไรโดยใช้เกณฑ์คงค้างพบว่า กิจกรรมที่กำลังจะเสนอขายหุ้นแก่ผู้ลงทุนจะจัดการทำให้กำไรสูงขึ้นโดยเร่ง

การรับรู้รายได้ทำให้บัญชีลูกหนี้เพิ่มขึ้นอย่างกระทันหัน นอกจากนี้ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1987 คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีประเทศสหรัฐอเมริกาได้ใช้หลักการ SFAS No.96 เรื่อง Accounting for income taxed โดยให้มีผลบังคับใช้ วันที่ 15 ธันวาคม ค.ศ. 1988 มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ให้กิจการเลือกที่จะใช้มาตรฐานฉบับนี้ทันทีหรือจะใช้วันที่มีผลบังคับใช้ ก็ได้ Cassidy, Urbancic, Sylvestre และ Ralston (1993) เชื่อว่าในสถานการณ์เช่นนี้ผู้บริหารย่อมเลือกเวลาการใช้ที่ทำให้ผลประโยชน์ของกิจการและของผู้ถือหุ้นดีที่สุด และได้ทำการสำรวจทัศนคติและความเข้าใจของหัวหน้าฝ่ายบัญชีที่ใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้หลังเวลากับผู้ใช้ก่อนเวลา พบว่า เวลาที่เลือกใช้ขึ้นอยู่กับผลกระทบต่องบการเงินจากการใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้และความยากง่ายของการรวบรวมข้อมูล

ในทางตรงกันข้าม การใช้วิธีการจัดการรายการคงค้างสามารถตรวจสอบพบได้โดยผู้สอบบัญชี ซึ่งสามารถใช้มาตรฐานการบัญชีเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาด้านการตรวจสอบบัญชี ถือว่าเป็นข้อจำกัดของผู้บริหารในการตัดสินใจเลือกใช้วิธีการดังกล่าว (Ewert and Wagenhofer, 2005) ตลาดทุนในวันนี้เกิดความผันผวน ส่วนหนึ่งมาจากการขาดเดาฐานะการเงินและผลการดำเนินงานรวมถึงโอกาสในการเติบโตอย่างไม่มีเหตุผลของนักลงทุนสืบเนื่องจากความไม่มั่นใจในข้อมูลทางการเงินที่กิจการนำเสนอเพราะกำไรของกิจการไม่ได้สะท้อนข้อเท็จจริงเนื่องจากการจัดการกำไร (ศรายุทธ เรื่องสุวรรณ, 2548) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าการจัดการกำไรส่งผลในทางลบต่อคุณภาพของกำไรหากแต่มองในมุมกิจการพบว่าผู้บริหารมักต้องการให้กำไรของกิจการเป็นไปตามความคาดหวังของนักลงทุน ดังที่ DeGeorge, Patel and Zeckhauser (1999) ศึกษาบริษัทในสหรัฐอเมริกาและพบว่าบริษัทจำนวนมากที่รายการผลการดำเนินงานเป็นไปตามความคาดหวังของนักลงทุนหรือสูงกว่าความคาดหวังของนักลงทุน (สมชาย สุภัทรกุล, 2548) ซึ่งบางครั้งผลตอบแทนของผู้บริหารอาจผูกติดกับตัวเลขในรายงานทางการเงิน เช่นผลตอบแทนของผู้บริหารขึ้นอยู่กับกำไรปีนั้นๆ

2. คุณภาพรายงานทางการเงิน (Financial Reporting Quality)

คุณภาพของรายงานทางการเงิน หมายถึงมีการจัดสรรเงินทุนที่มีประสิทธิภาพ (Healy et al. 2001) และแม่บทการบัญชี (Accounting Framework, 2009) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เกณฑ์ที่คงค้างหมายถึงการรับรู้หรือบันทึกรายการทางบัญชีจากหลักการเกิดขึ้นของรายการหรือเหตุการณ์นั้นๆ โดยไม่คำนึงว่ามีการรับเงินหรือจ่ายเงินเกิดขึ้นหรือไม่ โดยการบันทึกรายการและนำเสนอข้อมูลสู่งบการเงินในงวดที่เกิดรายการทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจทางเศรษฐกิจ

2.1 ลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงิน

สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ (2552: 25-42) กล่าวว่าลักษณะเชิงคุณภาพ หมายถึง คุณสมบัติที่ทำให้ข้อมูลในงบการเงินมีประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน ได้แก่ ความเข้าใจได้ ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ความเชื่อถือได้ และการเปรียบเทียบได้

ความเข้าใจได้ (Understandability) ข้อมูลทางการบัญชีต้องช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถเข้าใจในข้อมูลที่นำเสนอได้ งบการเงินจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้ใช้ที่มีความรู้พื้นฐานอย่างเพียงพอ แมบทการบัญชีจึงสมมติว่าผู้ใช้ข้อมูลทางการบัญชีต้องมีความรู้ความเข้าใจในธุรกิจและเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจพอสมควร

ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ข้อมูลที่มีประโยชน์ต้องเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน ข้อมูลนั้นช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินเหตุการณ์ ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต รวมทั้งช่วยยืนยันหรือชี้ข้อผิดพลาดของผลการประเมินที่ผ่านมาของผู้ใช้งบการเงินได้ ข้อมูลฐานะการเงินและผลการดำเนินงานในอดีตของกิจการมักใช้เกณฑ์ในการคาดคะเน ฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานในอนาคต รวมทั้งเรื่องอื่นๆ ที่ผู้ใช้งบการเงินสนใจ เช่น การจ่ายเงินปันผล การเคลื่อนไหวของราคาหลักทรัพย์ และความสามารถของกิจการในการชำระภาระผูกพันเมื่อครบกำหนด

ความเชื่อถือได้ คือ การนำเสนอข้อมูลทางการบัญชีที่แสดงถึงรายการและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง ชัดเจนและแน่นอน ข้อมูลทางการบัญชีนั้นจะต้องสะท้อนกิจกรรมทางเศรษฐกิจ มีความน่าเชื่อถือและปราศจากความลำเอียง ยึดหลักความระมัดระวังในการรับรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ยังไม่มีความแน่นอน รวมทั้งความตระหนักถึงความครบถ้วนของข้อมูลเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ใช้งบการเงินภายใต้ข้อจำกัดของความมีนัยสำคัญและต้นทุนในการจัดทำ

การเปรียบเทียบกันได้ เป็นลักษณะเชิงคุณภาพที่สำคัญ กล่าวคือ ผู้ใช้งบการเงินจำเป็นต้องได้รับข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายการบัญชีที่ใช้ในการจัดทำงบการเงิน รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ผู้ใช้งบการเงินต้องสามารถระบุความแตกต่างของนโยบายการบัญชีที่กิจการใช้สำหรับรายการ และเหตุการณ์ทางบัญชีที่คล้ายคลึงกันในรอบระยะเวลาบัญชีที่ต่างกันของกิจการเดียวกัน และความแตกต่างระหว่างนโยบายการบัญชีที่ใช้ของกิจการแต่ละกิจการได้ การปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีซึ่งรวมถึงการเปิดเผยนโยบายการบัญชีจะช่วยให้งบการเงินมีคุณสมบัติในการเปรียบเทียบกันได้

ปัจจุบัน “แมบทการบัญชี” มีการเปลี่ยนชื่อเป็น “กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน (Conceptual Framework for Financial Reporting) (นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ, 2558) สรุปได้ว่าในส่วนของคุณลักษณะเชิงคุณภาพ กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน มีการ

กำหนดลักษณะเชิงคุณภาพเป็น 2 ส่วน คือ ลักษณะเชิงคุณภาพพื้นฐาน และลักษณะเชิงคุณภาพเสริม (ซึ่งจะแตกต่างจากแม่บทการบัญชีเดิมที่ระบุลักษณะเชิงคุณภาพไว้ 4 ข้อ คือ ความเข้าใจได้ ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ความเชื่อถือได้ และการเปรียบเทียบกันได้) ในส่วนของลักษณะเชิงคุณภาพพื้นฐาน (fundamental qualities) ประกอบด้วย 2 ลักษณะ โดยข้อมูลที่น่าเสนอ ต้องเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (relevance) และ เป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม (faithful representation) ของสิ่งที่ต้องการนำเสนอและในส่วนของลักษณะเชิงคุณภาพเสริม (enhancing qualities) ประกอบด้วย ความสามารถเปรียบเทียบได้ (comparability) ความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้ (verifiability) ความทันเวลา (timeliness) และ ความสามารถเข้าใจได้ (understandability) ภายใต้กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน ระบุว่า ถ้าข้อมูลไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ และไม่เป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม ก็จะถือว่าไม่ใช่ข้อมูลที่มีประโยชน์ แม้จะมีลักษณะเชิงคุณภาพเสริมที่ครบถ้วนก็ตาม

2.2 รายการคงค้างทั้งหมด (Total Accruals)

รายการคงค้างทั้งหมด หมายถึง รายการที่แสดงภายใต้หลักเกณฑ์ค้างรับค้างจ่าย ที่จะสะท้อนผลการดำเนินงานที่แท้จริงจากการคำนึงถึงงวดเวลาที่เกิดรายการขึ้น โดยไม่คำนึงถึงว่ารายได้หรือค่าใช้จ่ายนั้นจะได้รับหรือจ่ายเป็นเงินสดแล้วหรือไม่ ดังนั้นกำไรสุทธิของกิจการใดๆ จะประกอบไปด้วยกำไรจากการดำเนินงานที่เป็นกระแสเงินสดและกำไรที่มาจากรายการคงค้างหากแต่รายการคงค้างที่มีคุณภาพจะลดความผันผวนของกำไรกับกระแสเงินสด (Dechow, 1994) และหากมีรายการคงค้างมากกว่าปกติ (Abnormal Accrual) ก็จะลดความน่าเชื่อถือของกำไรจากเกณฑ์คงค้างรวมถึงจะมีความแตกต่างระหว่างกำไรจากเกณฑ์คงค้างและกระแสเงินสด โดยที่ Sloan (1996) มองว่าหากกิจการมีกำไรจากกระแสเงินสดมากกว่ากำไรจากรายการคงค้างจะแสดงความมีเสถียรภาพของกำไรที่ดี แต่กำไรจากรายการคงค้างจะให้ข้อมูลที่มองไปข้างหน้าได้ดีกว่ากำไรที่คำนวณได้จากเกณฑ์เงินสด เนื่องจากเป็นกำไรที่เกิดจากผลการดำเนินงานของกิจการที่แท้จริงในแต่ละงวดเวลา และหากจัดประเภทรายการคงค้างตามการควบคุมสามารถแบ่งได้ 2 ประเภทคือ รายการคงค้างปกติที่เกิดจากการดำเนินธุรกิจ (Non-Discretionary Accruals) และรายการคงค้างที่เกิดขึ้นจากการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals)

2.3 รายการคงค้างขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals)

รายการคงค้างขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร หมายถึง รายการคงค้างที่ผู้บริหารสามารถควบคุมได้โดยการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารเองในการตัดสินใจเลือกปฏิบัติที่จะรับรู้มูลค่าของรายการและช่วงเวลาที่จะบันทึกบัญชี ได้แก่รายการคงค้างที่ต้องอาศัยการประมาณการต่างๆ เช่น ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ การประมาณอายุการใช้งานของสินทรัพย์

สำรวจค่าเพื่อสินค้าล้ำสมัยหรือประมาณการหนี้สิน ซึ่งรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารนั้นอาจเป็นรายการคงค้างที่ผิดปกติ (Abnormal Accruals) อันเนื่องจากการตัดสินใจต่างๆ เป็นการกระทำเพื่อจัดการกับกำไรหรือขาดทุนในงวดปัจจุบันโดยใช้ช่วงระยะเวลาของรายงานทางการเงินมาเป็นเงื่อนไขเพื่อใช้ในการรับรู้กำไรหรือขาดทุนให้เป็นไปตามดุลยพินิจของผู้บริหาร ทั้งนี้การกระทำดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้กรอบมาตรฐานบัญชีที่ปฏิบัติได้

Sloan (1996) ได้แสดงความเห็นว่า นักลงทุนในตลาดทุนไม่ได้ตระหนักว่าระดับความสม่ำเสมอ (Persistence Levels) ของส่วนประกอบของกำไร คือรายการคงค้างกับกระแสเงินสดนั้นมีความแตกต่างกัน โดยปกติกำไรจากองค์ประกอบทั้งสองส่วนนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างไรก็ตาม กำไรจากส่วนที่เป็นกระแสเงินสดนั้นเป็นกำไรที่มีความสม่ำเสมอที่สูงกว่ากำไรจากส่วนที่เป็นรายการคงค้าง ดังนั้นเมื่อนักลงทุนใช้ข้อมูลกำไรเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจลงทุนโดยไม่ได้ตระหนักถึงระดับความสม่ำเสมอของส่วนประกอบของกำไร ย่อมส่งผลให้นักลงทุนมีการตัดสินใจลงทุนอย่างไม่เหมาะสม

จากคำนิยามของการจัดการกำไรข้างต้น สรุปได้ว่าแรงจูงใจของผู้บริหารที่ใช้วิธีการต่างๆ กระทำต่อกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินเพื่อให้มีผลกระทบต่อรายงานทางการเงินนั้นเป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นตามสัญญา (Watts & Zimmerman, 1986) เนื่องจากผู้บริหารมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานทางการเงินเพื่อแสดงผลการดำเนินงานตามความรับผิดชอบที่มีต่อผู้เป็นเจ้าของ ดังนั้นผู้บริหารต้องแสดงให้ผู้เป็นเจ้าของเห็นว่า ผู้บริหารสร้างมูลค่าสูงสุดให้เกิดขึ้นแก่กิจการตามที่ได้ตกลงกันไว้ในสัญญา วัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันระหว่างผู้บริหารและผู้เป็นเจ้าของทำให้เกิดความขัดแย้งทางผู้เป็นเจ้าของต้องมองหากลไกต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบและจูงใจการปฏิบัติงานของผู้บริหาร แนวความคิดที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้เป็นเจ้าของและผู้บริหารรวมทั้งผลประโยชน์ที่มีความแตกต่างกันระหว่างผู้เป็นเจ้าของและผู้บริหารนั้นสามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ทฤษฎีตัวแทน (Agency theory)

ทฤษฎีตัวแทน มองว่าทุกคนในองค์กรย่อมมีแรงผลักดันที่จะทำเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวด้วยกันทั้งสิ้น ข้อสมมติฐานของทฤษฎีการเป็นตัวแทนคือ ผู้เป็นเจ้าของกิจการหรือผู้ถือหุ้นกับผู้บริหารต่างมีความขัดแย้งทางด้านผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน (Conflict of Interest) โดยผู้บริหารจะพยายามหาทางสร้างอรรถประโยชน์สูงสุดให้กับตัวเอง โดยไม่คำนึงถึงว่าการกระทำเช่นนั้นจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เป็นเจ้าของกิจการหรือไม่ (Jensen et al, 1976; Healy et al. 2001)

Ball, (2008) ได้ระบุว่ารายงานทางการเงินเป็นรายงานที่มีความสำคัญเชิงเศรษฐกิจ ด้านผู้บริหารถือเป็นตัวแทน (Agent) ซึ่งมีหน้าที่ในการจัดทำงบการเงินเพื่อจะรายงานฐานะ

ทางการเงินและผลประกอบการของบริษัท จากการบริหารงานของตต่อผู้ถือหุ้น หรือ ตัวการ (principal) จากทฤษฎีตัวแทน (Agency theory) ที่เกิดขึ้นจากการรับทราบข้อมูลที่มากกว่าผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นข้อมูลไม่สมมาตร (Information Asymmetry) ระหว่างผู้บริหารและผู้ถือหุ้นของบริษัท (Jensen & Meckling 1976; Healy & Palepu 2001) ผู้ถือหุ้นจะติดตามผู้บริหาร เพื่อยืนยันว่ารายงานทางการเงินต่าง ๆ ที่ได้จัดทำขึ้นนั้นมีความถูกต้องหรือไม่เพียงใด วิธีการที่ปฏิบัติกันมาคือ การที่ผู้บริหารจะใช้บริการจากผู้สอบบัญชีที่เป็นผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก (Professional external auditor) เพื่อที่จะมาทำการตรวจสอบและแสดง ความคิดเห็นเกี่ยวกับ รายงานทางการเงินและทำการยืนยันว่ารายงานทางการเงินที่จัดทำขึ้นนั้นได้ปฏิบัติตาม หลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปหรือไม่ โดยความเห็นของผู้สอบบัญชีสามารถให้ความเชื่อมั่นต่อ รายงานทางการเงินแก่ผู้ใช้ข้อมูลได้ ซึ่งตามทฤษฎีแล้วผู้สอบบัญชีจะปฏิบัติหน้าที่เพื่อ ผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นเป็นหลักและเพื่อเป็นการบรรเทาปัญหา Agency problem ระหว่าง ตัวการและตัวแทน จึงมีความเป็นไปได้ที่ผู้บริหารจะว่าจ้างผู้สอบบัญชีที่ให้บริการด้วย มาตรฐานคุณภาพที่สูง

ปัญหาความขัดแย้งระหว่างตัวการและตัวแทน (Agency Problem) ตามการศึกษาของ McColgan (2001) สามารถแยกสาเหตุการเกิดปัญหาได้ดังนี้

1. **Moral-Hazard** คือปัญหาความขัดแย้งที่เกิดจากผู้บริหารซึ่งเป็นตัวแทน บริหารงานโดยคำนึงผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น เช่น ผู้บริหารหรือ ครอบครัวยุของบริหารนำทรัพย์สินของบริษัทไปใช้ส่วนตัว ซึ่งทรัพย์สินนั้นไม่ได้ถูกนำมาใช้ใน กิจกรรมที่มีประโยชน์ในการสร้างรายได้ให้แก่บริษัท เป็นต้น

2. **Earnings Retention** คือปัญหาความขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับขนาดของกิจการ (Firm size) ที่วัดโดยกำไรสะสมของบริษัท ซึ่งผู้บริหารจะใช้ประโยชน์จากกำไรสะสมโดยการใช้ นโยบายโครงสร้างเงินทุนที่เป็นแหล่งเงินทุนภายใน (กำไรสะสม) มากกว่าการหาแหล่งเงินทุน จากภายนอก (เจ้าหนี้) เพื่อลดการถูกตรวจสอบการบริหารงานจากบุคคลภายนอก ซึ่งการใช้ โครงสร้างเงินทุนดังกล่าวทำให้ผลตอบแทนผู้ถือหุ้นในรูปเงินปันผลลดลง

3. **Time Horizon** คือปัญหาความขัดแย้งที่เกิดจากระยะเวลาการลงทุน โดยผู้ถือหุ้น จะให้ความสำคัญต่อกระแสเงินสดของบริษัทในอนาคต แต่ผู้บริหารจะให้ความสำคัญต่อ กระแสเงินสดของบริษัทในช่วงระยะเวลาที่ตนบริหารอยู่เท่านั้น ดังนั้นผู้บริหารมักจะลงทุนใน โครงการระยะสั้นมากกว่าโครงการระยะยาว ถึงแม้ว่าโครงการนั้นจะให้ผลตอบแทนสูงกว่า ซึ่ง ปัญหาดังกล่าวมักเกิดกับผู้บริหารระดับสูงที่ใกล้เกษียณแล้ว

4. **Risk Aversion** คือปัญหาความขัดแย้งที่เกิดจากพฤติกรรมการยอมรับความเสี่ยง จากการลงทุนของผู้บริหาร ซึ่งเกิดจากค่าตอบแทนที่ผู้บริหารได้รับไม่ได้ขึ้นกับผลการ

ดำเนินงานของบริษัท ผู้บริหารจะได้รับเพียงผลตอบแทนที่เป็นเงินเดือนเท่านั้น โดยเงินเดือนจะเป็นจำนวนที่คงที่ ดังนั้นผู้บริหารย่อมเลือกลงทุนในโครงการที่มีความเสี่ยงต่ำ เพราะผู้บริหารจะไม่ได้รับประโยชน์ส่วนเพิ่มจากโครงการนั้น ๆ แม้ว่าโครงการดังกล่าวจะประสบความสำเร็จและมีผลตอบแทนสูง แต่โครงการที่มีผลตอบแทนสูงย่อมจะมีความเสี่ยงสูงด้วย ขณะเดียวกันหากบริหารงานล้มเหลวก็ย่อมมีผลกระทบต่อดำเนินงานหน้าที่การงาน ส่วนผู้ถือหุ้นจะชอบผู้บริหารที่ตัดสินใจลงทุนในโครงการที่มีความเสี่ยงสูงเพราะย่อมจะได้ผลตอบแทนที่สูงด้วยเท่ากับเป็นการเพิ่มความมั่งคั่งให้แก่ตัวผู้ถือหุ้นเอง ดังนั้น เมื่อองค์การหรือบุคคลต้องเผชิญความเสี่ยงที่ให้ผลตอบแทนไม่เท่ากัน องค์การหรือบุคคลจะเลือกทำสิ่งที่มีความเสี่ยงน้อยที่สุดถึงแม้ว่าผลตอบแทนจะน้อยกว่าการทำอีกสิ่งหนึ่ง โดยองค์การหรือบุคคลจะทำประกันเพื่อไม่ต้องแบกรับความเสี่ยง

5. Risk neutral คือเป็นกลางกับความเสี่ยง องค์การหรือบุคคลที่พยายามทำให้เกิดภาวะสมดุลระหว่างความเสี่ยงกับเงินที่ต้องจ่าย เป็นผู้ยอมรับความเสี่ยงได้ในระดับหนึ่ง แต่ไม่มากจนเกินไปมักจะใช้ทั้งความเสี่ยงและผลตอบแทนพิจารณาประกอบกัน

6. Risk seeking คือ ค้นหาความเสี่ยง องค์การหรือบุคคลที่ชอบทำในสิ่งที่ให้ผลตอบแทนสูง ถึงแม้ว่าความเสี่ยงจะสูงก็ตาม และพร้อมที่จะจ่ายค่าความเสี่ยงนั้น

7. Risk preference คือชอบความเสี่ยง ยิ่งเสี่ยงยิ่งชอบ คนกลุ่มนี้มักจะเป็นประเภทการบริหารเชิงรุก (Aggressive)

8. Adverse Selection (Hidden Information) คือการปกปิดข้อมูล สามารถเกิดทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ความหมายคือเป็นกรณีที่มีการซ่อนข้อมูล เพื่อหวังผลประโยชน์บางประการ นั่นคือคนที่เข้ามาอยู่ในโครงการจะประเมินแล้วว่ามีความเสี่ยงหรือจะได้รับผลประโยชน์ ปัญหานี้เกิดขึ้นก่อนการตัดสินใจดำเนินการทางเศรษฐกิจ เนื่องจากการได้รับข่าวสารไม่สมบูรณ์และไม่เท่าเทียมกันของบุคคลในระบบเศรษฐกิจ เช่น กรณีของตลาดการขายรถยนต์มือสอง (Lemon Market) ซึ่งผู้ซื้อไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับรถยนต์ที่ตนจะซื้อได้ดีเท่ากับผู้ขายทั้งที่รถยนต์คันนั้นมีสภาพสมบูรณ์ไม่ผ่านการชนหรือซ่อมหนัก กรณีดังกล่าวผู้ซื้อไม่แน่ใจและอาจตัดสินใจไม่ซื้อรถยนต์เลย หรือกรณีของการประกันสุขภาพของบริษัทประกัน ถ้าบริษัทไม่มีการกำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นของผู้เอาประกัน เช่น อายุ ความเสี่ยงที่เกิดจากพฤติกรรม การบริโภคเครื่องดื่มที่ไม่ผ่านการตรวจสุขภาพกิจการประกันสุขภาพนั้นอาจต้องปิดกิจการ เนื่องจากกลุ่มผู้เอาประกันส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่คิดว่าตนเองมีความเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยโดยผู้ที่มีสุขภาพที่ดีไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงกลับไม่ทำประกันสุขภาพ หรือธนาคารจะมีลูกค้ามาขอกู้เงิน ก็อาจจะมีลูกค้าบางคนปิดบังข้อมูลหนี้ หรือเอาสินทรัพย์ที่ธนาคารไม่สามารถขาย

ทอดตลาดได้เมื่อลูกค้าไม่สามารถคืนเงินกู้คืนได้ เช่น โฉนดที่ดินบุกรุกป่าสงวนที่ออกโดยไม่ถูกต้อง กรณีปกปิดข้อมูลนี้ภาครัฐจะจัดการควบคุมได้ดีกว่าภาคเอกชน

ดังนั้นทฤษฎีตัวแทน เป็นการทำนายว่าปัญหาตัวแทนจะกลายเป็นความรุนแรง หากผู้บริหารจะมีความต้องการในการรายงานทางการเงินที่มีคุณภาพ สูงอย่างมากต่อผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้และนักลงทุน (Francis & Wilson 1988; DeFond 1992; Kalbers et al. 1998) ด้านการกำกับดูแล ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้มีการวางระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางให้คณะกรรมการ คณะกรรมการตรวจสอบ ได้ยึดเป็นแนวปฏิบัติ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สำนักงาน ก.ล.ต. ได้มีมาตรการต่อต้านคอร์รัปชัน โดยการออกประกาศให้บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยข้อมูลนโยบายและการดำเนินมาตรการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันในรายงานประจำปี แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และ แบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขายหลักทรัพย์ เพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันของประเทศ ซึ่งจะนำไปสู่การเสริมสร้างความน่าเชื่อถือ (Integrity) และความโปร่งใส (Transparency) ให้กับตลาดทุนไทยในสายตาของนักลงทุนทั่วโลก (แบบ 69-1) ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลไม่เพียงแต่เป็นประโยชน์แก่ผู้ลงทุนเท่านั้น แต่ยังช่วยให้บริษัทจดทะเบียนสามารถตรวจสอบและปรับปรุงการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย

คำว่า "การกำกับดูแลกิจการ" มีชื่อเรียกอื่นที่อาจได้ยินในบริบทต่าง ๆ เช่น ธรรมาภิบาล บรรษัทภิบาล หรือ Corporate Governance หรือ CG หมายถึง การบริหารจัดการบริษัทที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายในกรณีของบริษัทมหาชนที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์จะเห็นความสำคัญของ CG ได้อย่างชัดเจน เนื่องจากประชาชนจำนวนมากซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นไม่สามารถเข้าร่วมบริหารจัดการบริษัทได้อย่างใกล้ชิด จึงต้องแต่งตั้งบุคคลที่ไว้วางใจให้เป็นกรรมการเพื่อเข้าไปควบคุมดูแลผู้บริหารบริษัทอีกทอดหนึ่ง การที่จะเกิดความมั่นใจและไว้วางใจกันเป็นทอด ๆ เช่นนี้ได้ก็จะต้องมีการกำกับดูแลกิจการที่ดี กล่าวคือ กรรมการต้องทำหน้าที่เพื่อรักษาผลประโยชน์ของบริษัท และผู้ถือหุ้นอย่างเต็มที่ ไม่ใช่ตำแหน่งในการหาประโยชน์หรือฉวยโอกาสจากบริษัท กรรมการต้องกำกับดูแลผู้บริหารและฝ่ายจัดการให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้ถือหุ้นได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่ากับเงินลงทุนที่ใส่เข้ามาในบริษัท ในขณะที่เดียวกันก็ต้องให้สิทธิผู้ถือหุ้นรับทราบข้อมูลของบริษัท ตัดสินใจในเรื่องสำคัญ รวมถึงตรวจสอบการทำงานของกรรมการและผู้บริหาร

1. ความสำคัญของการกำกับดูแลกิจการ

การที่บริษัทมีการกำกับดูแลกิจการย่อมส่งผลดีต่อบริษัท และตลาดทุนโดยรวม ด้านประโยชน์ต่อบริษัท ได้แก่ สามารถระดมทุนได้ด้วยต้นทุนที่เหมาะสม การมีต้นทุนการเงินที่เหมาะสม ช่วยลดต้นทุนการผลิตทำให้สามารถแข่งขันได้ ด้านประโยชน์ต่อตลาดทุนโดยรวม ได้แก่ สร้างความเชื่อมั่น เพิ่มความต้องการซื้อ เพิ่มสภาพคล่อง และระดับราคา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการระดมทุนของบริษัท

คณะกรรมการบริษัทฯ ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการชุดย่อยตามกฎหมาย คือ คณะกรรมการตรวจสอบและอาจจะแต่งตั้งคณะกรรมการชุดย่อยเฉพาะเรื่องตามความจำเป็น โดยผ่านกระบวนการพิจารณาสรรหาของคณะกรรมการสรรหาและกำหนดตำแหน่ง ทั้งนี้ พิจารณากลับกรองงานที่สำคัญ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการและสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย , 2555)

งานวิจัยของ Holm and Scholer (2010) พบว่าการกำกับดูแลที่ดีถือเป็นกลไกที่ทำให้บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใส ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์หลักขององค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development: OECD) เพื่อช่วยลดความแตกต่างของข้อมูลที่ได้รับระหว่างบริษัทกับนักลงทุน การบริหารงานภายใต้หลักการกำกับดูแลกิจการนั้นมีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างผู้บริหารกับผู้ถือหุ้น และระหว่างผู้ถือหุ้นรายใหญ่และผู้ถือหุ้นรายย่อย และเพื่อเป็นการลดต้นทุนที่เกิดจากการมีตัวแทน (Agency Cost) นอกจากนี้ยังช่วยให้การดำเนินงานและการจัดทำรายงานทางการเงินเป็นไปอย่างโปร่งใส (Transparency) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปิดเผยข้อมูลต่อบุคคลภายนอกซึ่งถือเป็นหัวใจของการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่ช่วยลดความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลที่ได้รับระหว่างผู้ถือหุ้นและผู้บริหาร (Botosan, 1997) โดยรัฐบาลได้จัดตั้งคณะกรรมการบรรษัทภิบาลแห่งชาติขึ้นในปี พ.ศ. 2545 และจัดให้เรื่องดังกล่าวเป็นวาระแห่งชาติเพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายและทิศทางในการพัฒนาการกำกับดูแลกิจการในประเทศไทยรวมถึงเป็นศูนย์กลางที่เชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีการประสานงานและสนับสนุนต่อกันเพื่อให้การทำงานมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2. บทบาทหน้าที่และรูปแบบของคณะกรรมการ

บริษัทอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการ แต่อยู่ในตำแหน่งที่มีความรับผิดชอบที่ไม่เหมือนกับความรับผิดชอบของฝ่ายจัดการของบริษัท ซึ่งบางครั้งคณะกรรมการอาจถูกมองอย่างไม่ถูกต้องว่าเป็นเสมือนตัวแทน (Agent) ของบริษัทเพราะกรรมการกระทำการในนามของบริษัท คณะกรรมการได้รับการแต่งตั้งจากผู้ถือหุ้น มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ

นโยบายและการดำเนินงานของกิจการ รวมทั้งการกำกับตรวจตราและการสื่อสารแทนผู้ถือหุ้น การทำงานของคณะกรรมการต้องมุ่งเน้นผลประโยชน์ของบริษัทและผู้ถือหุ้น โดยหน้าที่สำคัญ อีกประการหนึ่งก็คือ การคัดเลือกและแต่งตั้งประธานเจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการหรือกรรมการ ผู้จัดการ (Chief Executive Officer: CEO) นอกจากนี้คณะกรรมการจะแต่งตั้งคณะกรรมการ ต่าง ๆ ขึ้นเพื่อช่วยคณะกรรมการในการปฏิบัติงานตามหน้าที่และปลดเปลื้องภาระรับผิดชอบ ของตน (สังเวียน อินทรวิชัย, 2545)

รูปแบบคณะกรรมการที่ใช้ในประเทศต่างๆ มี 2 ระบบใหญ่ๆ ได้แก่ แบบชั้นเดียว (one-tier/unitary board) มีการดำเนินการผ่านคณะกรรมการชุดต่างๆ ที่คณะกรรมการ บริษัทแต่งตั้งเช่น อนุกรรมการ อนุกรรมการตรวจสอบ อนุกรรมการสรรหา และอนุกรรมการ กำหนดค่าตอบแทน ประเทศที่ใช้รูปแบบนี้เป็นส่วนมาก เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ออสเตรเลีย ฮอลแลนด์ และแคนาดา และแบบหลายชั้น (two-tier/multiple board) จะแบ่ง คณะกรรมการออกเป็นสองระดับ (two-tier system) ได้แก่ คณะกรรมการอำนวยการ (supervisory board) และคณะกรรมการปฏิบัติการ (operating board) ประเทศที่มีโครงสร้าง คณะกรรมการในลักษณะนี้ ได้แก่ ญี่ปุ่น เยอรมัน เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์, 2546)

รูปแบบคณะกรรมการบริษัทภายใต้กฎหมายไทยเป็นแบบระดับเดียว (one-tier) โดย บริษัทส่วนมาก มักจะไม่มีกลไกถ่วงดุลอำนาจภายในคณะกรรมการเท่าที่ควร แม้ว่าการเปลี่ยน รูปแบบคณะกรรมการไปเป็นแบบสองระดับ (two-tier) จะช่วยลดปัญหานี้ได้ แต่การ ดำเนินการดังกล่าวอาจมีผลกระทบมาก และการแก้ไขจุดอ่อนของรูปแบบคณะกรรมการ บริษัทแบบระดับเดียว (one-tier) นี้ ก็สามารถทำได้โดยวิธีอื่น เช่น ปรับปรุงโครงสร้างภายใน ของคณะกรรมการให้มีคณะกรรมการอิสระ (non-executive directors) ในคณะกรรมการ หรือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการต่าง ๆ มาเพื่อพิจารณา ในเรื่องที่กรรมการส่วนใหญ่อาจมีความ ชัดแย้งทางด้านผลประโยชน์ เป็นต้น

พระราชบัญญัติบริษัทมหาชน กำหนดให้คณะกรรมการของบริษัทมหาชน ต้องมี จำนวนตามที่กำหนดในข้อบังคับของบริษัท ซึ่งต้องไม่น้อยกว่า 5 คน และจากรายงานของ ต่างประเทศ ไม่ปรากฏว่ามีการกล่าวถึงการกำหนดเกี่ยวกับขนาดของคณะกรรมการใน ลักษณะ ที่เป็นวิธีปฏิบัติที่ดี มีเพียงแต่ผลการสำรวจข้อเท็จจริงของบริษัทมหาชน ซึ่งพบว่า คณะกรรมการของบริษัทมหาชนในสหรัฐอเมริกามีจำนวนประมาณ 8 - 10 คน และให้ ข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า คณะกรรมการที่มีขนาดเล็กจะสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดีกว่า โดยปัจจัยสำคัญที่ควรคำนึงถึงน่าจะเป็นเรื่องการสนับสนุนบทบาทในการทำหน้าที่ของ กรรมการมากกว่าเรื่องจำนวน

ปัจจุบันพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนฯ ยังไม่มีข้อกำหนดในเรื่องการมีกรรมการอิสระไว้ แต่สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกำหนดให้บริษัทที่เสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชนและบริษัทจดทะเบียนต้องมีกรรมการอิสระจำนวน 1 ใน 3 คน หรืออย่างน้อย 3 คน ซึ่งต้องเป็นอิสระจากผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ผู้บริหาร ผู้ที่เกี่ยวข้อง และถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 0.5 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัท ข้อกำหนดดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยลดปัญหาในเรื่องที่ผู้ลงทุนรายย่อยไม่มีตัวแทนของตนในคณะกรรมการ นอกจากนี้ กรรมการอิสระยังได้รับการคาดหวังว่าจะช่วยทำหน้าที่กำกับดูแลการทำงานของฝ่ายบริหารแทนผู้ถือหุ้นรายย่อย เพื่อป้องกันการเอาเปรียบผู้ถือหุ้นรายย่อยของฝ่ายบริหาร

ส่วนหนึ่งของหน้าที่ดังกล่าว คือ กรรมการอิสระจะต้องให้ความเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการทำรายการเกี่ยวโยงกัน รวมทั้งแสดงความเห็นดังกล่าวต่อผู้ถือหุ้นในรายงานประจำปี โดยทั่วไปการดำเนินงานของบริษัทนั้นมักเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะของการเป็นตัวการ-ตัวแทน (Agency Theory) ซึ่งผู้ถือหุ้น (ตัวการ) มักจะมีการลงทุนเพื่อกระจายความเสี่ยงไปในหลาย ๆ บริษัท โดยผู้ถือหุ้นจะสามารถทราบผลการดำเนินงานและฐานะการเงินในส่วนที่ตนมีส่วนเป็นเจ้าของผ่านการเปิดเผยข้อมูลที่ฝ่ายจัดการ (ตัวแทน) ดังนั้นบริษัทจดทะเบียนจึงควรมีกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหาร ที่ประกอบด้วยกรรมการที่เป็นอิสระและกรรมการจากภายนอกอื่น ในสัดส่วนที่จะทำให้เป็นคณะกรรมการที่มีความรู้ความชำนาญที่หลากหลายเหมาะสมกับธุรกิจ และทำให้เกิดการถ่วงดุลอำนาจภายในคณะกรรมการของบริษัท เพื่อให้กรรมการทุกคนแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระและไม่ให้มีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดมีอำนาจเหนือการตัดสินใจของคณะกรรมการบริษัท ซึ่งจากผลการศึกษาที่ผ่านมาของ Beasley (1996) ได้พบว่าคณะกรรมการบริษัทจดทะเบียนที่มีกรรมการอิสระเป็นสัดส่วนจำนวนมากจะช่วยลดปัญหาการทุจริตได้ และการที่มีจำนวนคณะกรรมการที่เหมาะสมกับขนาดของบริษัท ย่อมส่งผลให้บริษัทมีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้นอีกด้วย

3. ความหมายของคณะกรรมการตรวจสอบ

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2555) ได้ให้คำนิยามของคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) ไว้ว่า คณะกรรมการชุดย่อยของคณะกรรมการบริษัทที่เข้ามาช่วยคณะกรรมการบริษัทให้ปฏิบัติงานในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการในการจัดทำรายงานทางการเงินและเพื่อให้กิจการมีระบบการกำกับดูแลที่ดี โดยกรรมการบริษัท ผู้บริหาร ผู้สอบบัญชี และผู้ตรวจสอบภายในเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ เนื่องจากคณะกรรมการตรวจสอบสามารถช่วยให้บุคลากรดังกล่าวบรรลุถึงความรับผิดชอบทางกฎหมายและการจัดการอย่างมืออาชีพ

นอกจากนี้คณะกรรมการตรวจสอบยังถือได้ว่าเป็นผู้บทบาทสำคัญในการสอบทาน เพื่อให้ความเชื่อมั่นได้ว่ากระบวนการรายงานทางบัญชีและการเงินของบริษัทมีการควบคุมที่เพียงพอทำให้งบการเงินของบริษัทมีความถูกต้อง เชื่อถือได้ และมีการเปิดเผยข้อมูลที่ครบถ้วน โปร่งใส

4. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ

ขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบ (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2546)

- 1) สอบทานให้บริษัท มีการรายงานทางการเงินอย่างถูกต้องและเพียงพอ
- 2) สอบทานให้บริษัท มีระบบการควบคุมภายใน (Internal Control) และระบบการตรวจสอบภายใน (Internal Audit) ที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลและพิจารณาความเป็นอิสระของหน่วยงานตรวจสอบภายใน ตลอดจนให้ความเห็นชอบในการพิจารณาแต่งตั้ง โยกย้าย เลิกจ้างหัวหน้างานตรวจสอบภายใน หรือหน่วยงานอื่นใดที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการตรวจสอบภายใน
- 3) สอบทานให้บริษัท ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ฯ ข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัท
- 4) พิจารณา คัดเลือก เสนอแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีความเป็นอิสระเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้สอบบัญชีของบริษัท และเสนอคำตอบแทนของบุคคลดังกล่าว รวมทั้งเข้าร่วมประชุมกับผู้สอบบัญชีโดยไม่มีฝ่ายจัดการเข้าร่วมประชุมด้วยอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- 5) พิจารณาการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทในกรณีที่เกิดรายการที่เกี่ยวข้องกันหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทั้งนี้เพื่อให้มั่นใจว่ารายการดังกล่าวสมเหตุสมผลและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อบริษัทฯ
- 6) จัดทำรายงานของคณะกรรมการตรวจสอบโดยเปิดเผยไว้ในรายงานประจำปีของบริษัทฯ ซึ่งรายงานดังกล่าวต้องลงนามโดยประธานคณะกรรมการตรวจสอบและต้องประกอบด้วยข้อมูลอย่างน้อยดังต่อไปนี้
 - 6.1 ความเห็นเกี่ยวกับความถูกต้อง ครบถ้วน เป็นที่เชื่อถือรายงานทางการเงินของบริษัทฯ
 - 6.2 ความเห็นเกี่ยวกับความเพียงพอของระบบการควบคุมภายในของบริษัท

6.3 ความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมาย ว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ฯ ข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัทฯ

6.4 ความเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของผู้สอบบัญชี

6.5 ความเห็นเกี่ยวกับรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกัน

6.6 จำนวนการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบและการเข้าร่วมประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบแต่ละท่าน

6.7 ความเห็นหรือข้อสังเกตโดยรวมที่คณะกรรมการตรวจสอบได้รับการจากการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย

6.8 รายการอื่นที่เห็นว่าผู้ถือหุ้นและผู้ลงทุนทั่วไปควรทราบภายใต้ขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริษัท

7) สอบทานการบริหารความเสี่ยงที่สำคัญของบริษัท เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกับการควบคุมภายใน

8) ทบทวนและเสนอข้อแก้ไข ขอบเขต หน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบให้สอดคล้องกับภาวะการณ์

9) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการบริษัท มอบหมายด้วยความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจสอบ ทั้งนี้ในการปฏิบัติการดังกล่าวคณะกรรมการตรวจสอบมีความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการบริษัท โดยตรงและคณะกรรมการของบริษัทยังคงมีความรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทต่อบุคคลภายนอก

10) หากคณะกรรมการตรวจสอบพบหรือมีข้อสงสัยว่ามีรายการหรือการกระทำดังต่อไปนี้ ซึ่งอาจมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทฯ ให้คณะกรรมการตรวจสอบรายงานต่อคณะกรรมการบริษัท เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขภายในเวลาที่คณะกรรมการตรวจสอบเห็นสมควร

10.1 รายการที่เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์

10.2 การทุจริตหรือมีสิ่งผิดปกติหรือมีความบกพร่องที่สำคัญในระบบควบคุมภายใน

10.3 การฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ฯ ข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัท ความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบต่อรายงานทางการเงิน

5. องค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบ

1) ประกอบด้วยกรรมการที่เป็นอิสระอย่างน้อย 3 คน โดยจำนวนสมาชิกควรขึ้นอยู่กับขนาดขอบเขตความรับผิดชอบ และควรมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน โดยทั่วไปจำนวนสมาชิกจะอยู่ระหว่าง 3-5 คน

2) กรรมการตรวจสอบจะต้องมีความชำนาญที่เหมาะสมตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย โดยสมาชิกกรรมการตรวจสอบทุกคนไม่จำเป็นต้องถูกคาดหวังว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบัญชีหรือการเงิน เนื่องจากคณะกรรมการตรวจสอบสามารถเรียกหาคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญอิสระเฉพาะด้านได้ แต่ต้องเป็นผู้ที่สามารถตั้งคำถามได้อย่างตรงประเด็น และสามารถตีความและประเมินผลของคำตอบที่ได้รับ

3) กรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 1 คนที่มีความรู้ความเข้าใจหรือมีประสบการณ์ด้านการบัญชีหรือการเงิน และมีความรู้ต่อเนื่องเกี่ยวกับเหตุที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของจรรยาบรรณทางการเงิน ซึ่งจะมีผลให้การดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากหน้าที่หลักของคณะกรรมการตรวจสอบที่ได้รับมอบหมายคือสอบทานจรรยาบรรณทางการเงินให้มีคุณภาพที่ดีที่สุด

4) กรรมการตรวจสอบต้องสามารถอุทิศเวลาอย่างเพียงพอในการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

5) กรรมการตรวจสอบควรได้รับการอบรมและเสริมสร้างความรู้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอในเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น และควรได้เพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของบริษัทอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบ

Carcello and Neal (2002) ศึกษาองค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบกับรายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตโดยทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบในบริษัทที่มีปัญหาทางการเงินกับความเป็นไปได้ที่บริษัทเหล่านั้นจะได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่กล่าวถึงประเด็นเรื่องความสามารถในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง (Going-concern report) ผลการศึกษาพบว่า ถ้าคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทมีส่วนของกรรมการที่ไม่เป็นคณะกรรมการอิสระมากจะทำให้โอกาสที่จะได้รับรายงานแบบมีปัญหารื่องความสามารถในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องน้อยลง เนื่องจากคณะกรรมการตรวจสอบจะเข้าไปยับยั้งผู้สอบบัญชีไม่ให้ออกรายงานแบบมีปัญหารื่องความสามารถในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลสรุปที่ได้สนับสนุนหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลบริษัทเกี่ยวกับคุณภาพของรายงานทางการเงินและเรื่องความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ

Song and Windram (2004) ศึกษาความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบต่อรายงานทางการเงินในประเทศอังกฤษ โดยเก็บข้อมูลในปี ค.ศ. 1991-2000 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ จำนวนคณะกรรมการบริหาร องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหาร การถือหุ้นของคณะกรรมการบริหาร จำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ ความรู้ความชำนาญทางการบัญชีหรือการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบและความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบกับบริษัท ผลการศึกษาพบว่าคณะกรรมการตรวจสอบมีบทบาทสำคัญในการติดตามความน่าเชื่อถือของตัวเลขในรายงานทางการเงิน นอกจากนี้ความรู้ความชำนาญทางการบัญชีและการเงินเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ ในขณะที่จำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบที่น้อยลงจะทำให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบลดลง

Xie, Davidson and DaDalt (2003) ศึกษาการจัดการกำไรและบทบาทของคณะกรรมการบริษัท และคณะกรรมการตรวจสอบ จากกลุ่มตัวอย่าง 282 บริษัท และใช้แบบจำลองของ Teoh, Welch และ Wong (1998) และ Jones (1991) ในการทดสอบการจัดการกำไร และผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความชำนาญในบัญชีหรือการเงินจะช่วยให้การจัดการกำไรลดลง และจำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการบริษัท และคณะกรรมการตรวจสอบมีผลต่อการจัดการกำไร

กล่าวโดยสรุปบริษัทที่มีการกำกับดูแลที่ดีย่อมส่งผลดีต่อบริษัทและตลาดทุนในการช่วยลดความแตกต่างของข้อมูลที่ได้รับระหว่างบริษัทกับนักลงทุนและยังแก้ปัญหาความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างผู้บริหารและผู้ถือหุ้น เป็นการลดต้นทุนที่เกิดจากการมีตัวแทน (Agency Cost) ดังนั้นเพื่อเป็นการลดความขัดแย้งระหว่างตัวการ และตัวแทนบริษัทจึงใช้กรรมการอิสระและกรรมการตรวจสอบเพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดความโปร่งใส ลดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ (Conflict of Interest) และสร้างความเชื่อมั่นให้กับบุคคลภายนอก รวมถึงผู้ลงทุนและใช้การจ่ายค่าตอบแทนเพื่อจูงใจผู้บริหารให้ปฏิบัติงานเพื่อสร้างผลประโยชน์สูงสุดแก่บริษัท

ทฤษฎีการส่งสัญญาณ (Signaling Theory)

Spence (1973) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการส่งสัญญาณมีสาเหตุมาจากความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูล (Information Asymmetry) เป็นทฤษฎีที่นักลงทุนควรศึกษาเพื่อทราบถึงพฤติกรรมที่บริษัทหรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ส่งสัญญาณให้กับผู้ถือหุ้นรายย่อย เช่น บริษัทจะออกหุ้นสามัญเพิ่มก็ต่อเมื่อขนาดของบริษัทไม่ค่อยจะสู้ดี จึงมีความจำเป็นที่ต้องกระจายการขาดทุนออกไป แต่ในทางกลับกัน ถ้าขนาดของกิจการดีก็จะไม่ออกหุ้นแต่จะใช้การกู้ยืมแทนเพื่อรักษาผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นสามัญ ทฤษฎีนี้ให้ข้อสมมติฐานที่ว่าผู้บริหารจะบริหารกิจการเพื่อ

ประโยชน์สูงสุดต่อผู้ถือหุ้นเดิม ถ้าผู้บริหารระดมทุนด้วยการออกหุ้น นักลงทุนจะมองเป็นสัญญาณด้านลบ กลไกตลาดจะทำให้ราคาหุ้นเดิมของบริษัทลดลง แต่ถ้าผู้บริหารระดมทุนเพิ่มด้วยการกู้ยืมลงทุนก็จะมองว่าเป็นสัญญาณด้านบวก กลไกตลาดจะทำให้ราคาหุ้นเดิมของบริษัทเพิ่มขึ้น ความต้องการการออกหุ้นเพิ่มทุน ในกรณีนำบริษัทเข้าตลาดหลักทรัพย์เป็นครั้งแรก Initial Public Offerings: IPOs หรือการเสนอหุ้นสามัญเพิ่มทุน Seasoned Equity Offerings: SEO จากงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าส่วนใหญ่บริษัทที่ต้องการเพิ่มทุนในปีที่ต้องการเพิ่มทุน บริษัทจะมีผลการดำเนินงานสูงแต่หลังจากที่เพิ่มทุนแล้วจะเริ่มมีผลการดำเนินงานลดลง จึงอาจมีความเป็นไปได้ที่บริษัทจะมีการจัดการกำไรให้สูงกว่าความเป็นจริง

1. ทฤษฎีอธิบายโครงสร้างเงินทุน

1.1 ทฤษฎีโครงสร้างเงินทุนที่ไม่เกี่ยวข้องกับมูลค่าบริษัท (Capital Structure Irrelevant) ต้นกำเนิดของทฤษฎีโครงสร้างเงินทุนเริ่มต้นจาก Modigliani and Miller (1958) ได้เสนอว่าภายใต้สมมติฐานว่า นักลงทุนสามารถกู้ยืมได้ในอัตราเดียวกันกับที่บริษัทกู้ยืม ไม่มีต้นทุนในการทำธุรกรรม และไม่มีอัตราภาษีมูลค่าของบริษัท จะไม่ถูกรบกวนโดยโครงสร้างเงินทุน อย่างไรก็ตาม Modigliani and Miller (1963) ได้ขยายผลต่อว่าหากพิจารณาถึงภาษีการที่บริษัทจัดหาเงินทุนโดยใช้หนี้สินจะทำให้มูลค่าของบริษัทสูงขึ้น ดังนั้นในกรณีเช่นนี้ยิ่งบริษัทเพิ่มสัดส่วนของหนี้สินมากตลาดควรตอบสนองทางบวกต่อการเพิ่มสัดส่วนนั้น

1.2 ทฤษฎีการชั่งน้ำหนักระหว่างผลประโยชน์และผลเสียจากการก่อหนี้ (Trade-off Theory) ทฤษฎีนี้อ้างอิงถึงการเลือกโครงสร้างเงินทุนเพื่อหาความสมดุลระหว่างผลประโยชน์และผลเสียที่ได้จากการก่อหนี้ หากการก่อหนี้เพิ่มทำให้บริษัทได้รับผลประโยชน์มากกว่าผลเสียที่เกิด บริษัทก็ควรก่อหนี้เพิ่ม งานวิจัยของ Kraus and Litzenberger (1973) ได้อธิบายถึงการหาจุดที่เหมาะสมระหว่างต้นทุนจากการล้มละลายอันเป็นผลเสียจากการก่อหนี้ และผลประโยชน์จากการก่อหนี้ เช่น ผลประโยชน์ทางภาษีหรือการลดลงของต้นทุนจากปัญหาตัวแทน Jensen and Meckling (1976) ได้เสนอแนวคิดคล้ายกันว่าโครงสร้างเงินทุนที่เหมาะสมได้มาโดยการชั่งน้ำหนัก (Trade Off) ระหว่างต้นทุนของปัญหาตัวแทนกับผลประโยชน์ที่ได้จากการก่อหนี้ข้อสังเกตหนึ่งของทฤษฎีนี้คือการมีโครงสร้างเงินทุนที่เหมาะสมที่สุด (Optimal Capital Structure)

1.3 ทฤษฎีความอสมมาตรของข้อมูลข่าวสาร (Asymmetric Information) และ Pecking Order Theory Myers and Majluf (1984) ได้แย้งทฤษฎีดั้งเดิมของ Modigliani and Miller ว่าในภาวะตลาดแท้จริงแล้วไม่ได้เป็นตลาดสมบูรณ์ กล่าวคือนักลงทุนมีข้อมูลน้อยกว่าผู้บริหารเกี่ยวกับมูลค่าและอนาคตของบริษัทราคาหุ้นในตลาดจึงอาจไม่ตรงกับมูลค่าที่แท้จริงในภาวะที่ราคาตลาดต่ำกว่ามูลค่าแท้จริง (Underpriced) หากบริษัทต้องการจัดหาเงินทุน เพื่อ

ลงทุนในโครงการใหม่โดยการออกหุ้นสามัญจะส่งผลเสียต่อผู้ถือหุ้นเดิม เนื่องจากนักลงทุนรายใหม่ที่เข้ามาจะได้รับกำไรจากโครงการใหม่นี้ด้วยและแม้ราคาหุ้นจะอยู่ในภาวะที่สูงกว่ามูลค่าแท้จริง (Overpriced) ผู้บริหารเองก็ควรหลีกเลี่ยงการออกหุ้นสามัญ เนื่องจากการออกหุ้นสามัญจะเกิด Dilution Effect กับผู้ถือหุ้นเดิม และยังเป็นการส่ง สัญญาณว่าราคาหุ้นในขณะนั้นสูงเกินจริงทำให้ตลาดตอบสนองในทางลบ ด้วยเหตุดังกล่าวจะเห็นว่าหากราคาหุ้นในตลาดแตกต่างไปจากมูลค่าที่แท้จริง ผู้บริหารอาจปฏิเสธโครงการลงทุนแม้ NPV จะเป็นบวก จึงทำให้เกิดปัญหาการลงทุนต่ำกว่าที่ควรจะเป็น (Under Investment)

Myers and Majluf (1984) เสนอทฤษฎีการจัดการจัดหาเงินทุนโดยอิงกับการส่งสัญญาณในชื่อ Pecking Order Theory ทฤษฎีนี้กล่าวว่าหากบริษัทมีโครงการลงทุน บริษัทควรเริ่มต้นจากแหล่งเงินทุนจากภายใน เพื่อหลีกเลี่ยงการส่งสัญญาณไปยังตลาด หากไม่เพียงพอจึงค่อยเลือกจัดหาจากการกู้ยืม และจัดหาจากการออกหุ้นสามัญเป็นแหล่งสุดท้าย ทฤษฎีนี้มองว่าไม่มีโครงสร้างเงินทุนที่เหมาะสมที่สุดสำหรับบริษัทหนึ่ง ๆ โดยการจะเลือกระดมทุนจากแหล่งใด ผู้บริหารจะพิจารณาโดยทำให้เกิดปัญหาความอสมมาตรของข้อมูลข่าวสารน้อยที่สุด

หลักฐานเชิงประจักษ์ของทฤษฎีโครงสร้างเงินทุน ทฤษฎีโครงสร้างเงินทุนเป็นหนึ่งในงานวิจัยหลักที่มีการศึกษากันอย่างกว้างขวาง Bauer (2004) ศึกษา โครงสร้างเงินทุนของบริษัทในประเทศกลุ่ม Visegrad Countries ระหว่างปี 2001 ถึง 2002 พบว่าการใช้ Leverage ของบริษัทมีความสัมพันธ์ทางบวกกับขนาดของบริษัท และมีความสัมพันธ์ทางลบต่ออัตราการกำไรสินทรัพย์ถาวร และ Non Debt Tax Shield งานดังกล่าวเห็นว่าผลลัพธ์ที่ได้สนับสนุนทฤษฎี Pecking Order Theory มากกว่าทฤษฎีการชั่งน้ำหนัก ระหว่างผลประโยชน์และผลเสียจากการก่อหนี้

นอกจากนี้ Jensen and Meckling (1976) เชื่อว่ายิ่งสัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารมาก จะยิ่งลดความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น (Conflicts of Interest) ดังนั้น การออกหุ้นเพิ่มทุนมากเท่าไร ก็ยิ่งส่งผลในทางลบมากเท่านั้น ภายใต้สมมติฐานว่าผู้บริหารได้ซื้อหุ้นเพิ่มทุนนั้น

ความไม่สมมาตรของข้อมูล (Asymmetric Information) ทำให้เกิด Information Costs ซึ่งผลักดันให้บริษัทต้องจัดหาเงินทุนตามแนวคิด “Pecking order” นั่นคือบริษัทจะใช้วิธีการจัดหาเงินทุนโดยเริ่มจากภายในบริษัท ต่อจากนั้นจึงใช้การกู้ยืมเงิน และการออกหุ้นเพิ่มทุนเป็นวิธีสุดท้าย (Myers, 1984) และบริษัทสามารถเลือกที่จะกำหนดช่วงเวลาในการเพิ่มทุนได้ (Time) เพื่อให้บริษัทได้ประโยชน์สูงสุด ก็ต่อเมื่อระดับความอสมมาตรของข้อมูลอยู่ในระดับต่ำ (Myers and Majluf, 1984)

จากผลของการที่ผู้บริหารและนักลงทุนมีข้อมูลของบริษัทที่ไม่เท่าเทียมกัน (Asymmetric Information) ทำให้นักลงทุนตีมูลค่าหุ้นของบริษัทต่ำลง (Underpricing) เพื่อชดเชยความเสี่ยงนั้น ซึ่งผลงานวิจัยของ Myers and Majluf (1984) อธิบายว่าผู้บริหารจะออกหุ้นเพิ่มทุนก็ต่อเมื่อผู้บริหารเชื่อว่าราคาหุ้นในปัจจุบันสูงเกินจริง (Overvalued) เนื่องจากนักลงทุนเชื่อว่าผู้บริหารมีข้อมูลที่มากกว่าโดยมีสมมติฐานว่าผู้บริหารตัดสินใจบนผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นเดิม ซึ่งจะได้ประโยชน์เมื่อขายหุ้นเพิ่มทุนเมื่อราคาหุ้นในปัจจุบันสูงเกินจริง และจะเสียประโยชน์ถ้าขายหุ้นเพิ่มทุนเมื่อราคาหุ้นในปัจจุบันต่ำเกินจริง

ดังนั้นนักลงทุนจะตีมูลค่าหุ้นที่มีการเพิ่มทุนต่ำกว่ามูลค่าในขณะนั้นเพื่อชดเชยความเสี่ยงของการที่ผู้บริหารรู้ข้อมูลภายในมากกว่านักลงทุน เมื่อบริษัทมีการออกหุ้นเพิ่มทุน ความไม่สมมาตรของข้อมูลระหว่างผู้ออกหลักทรัพย์ ที่ปรึกษาในการออกหลักทรัพย์ และนักลงทุนกลุ่มต่างๆ อาทิเช่น นักลงทุนสถาบันและรายย่อย (Investor) ทำให้เกิดปัญหา “Adverse selection” คือเป็นลักษณะของความไม่สมมาตรของข้อมูลในรูปแบบที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่ง มีข้อมูลน้อยกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง ดังนั้น บางครั้งเราจะเรียกปัญหานี้ว่า “การมีข้อมูลแอบแฝง” (Hidden Information) (Akerlof, 1970) ซึ่ง Spence (1973) ได้เสนอแนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าวว่า แต่ละฝ่ายควรส่งสัญญาณออกมาเพื่อให้ข้อมูลถ่ายทอดไปสู่ฝ่ายอื่น ๆ

จากการศึกษาของ Leland and Pyel (1977) พบว่าการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนของการถือหุ้นของผู้บริหารทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมูลค่าของกิจการ ซึ่งนักลงทุนเชื่อว่าผู้บริหารมีข้อมูลเกี่ยวกับกระแสเงินสดที่จะได้รับในอนาคตมากกว่า ดังนั้นจึงมีแนวโน้มที่ผู้บริหารจะคงสัดส่วนการถือหุ้นของบริษัทก็ต่อเมื่อผู้บริหารเชื่อว่ากระแสเงินสดที่จะได้รับในอนาคตสูงกว่ามูลค่าปัจจุบันของกิจการ เมื่อบริษัทมีการประกาศออกหุ้นเพิ่มทุนให้นักลงทุนภายนอกซึ่งเป็นการลดสัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารเป็นสัญญาณในเชิงลบต่อมูลค่าของกิจการ

สรุปได้ว่าการประกาศออกหุ้นเพิ่มทุนเป็นสัญญาณบ่งชี้ว่ากำไรของบริษัทสูงเกินจริง (Overstate) เป็นเหตุให้นักลงทุนอาจต้องประเมินความเชื่อมั่นต่อความสามารถในการทำกำไรของบริษัท (Shivakumar, 2000) ที่นักลงทุนต้องศึกษาข้อมูลในรายงานทางการเงินของบริษัท

แนวคิดเกี่ยวกับการสอบบัญชีและรายงานของผู้สอบบัญชี

1. ความหมายของการสอบบัญชี

สมาคมการบัญชีอเมริกา (The American Accounting Association: AAA) ได้ให้คำนิยามการสอบบัญชี (Auditing) คือกระบวนการของการรวบรวมและการประเมินหลักฐานเกี่ยวกับสารสนเทศ เพื่อระบุและรายงานเกี่ยวกับความสอดคล้องต้องกันของสารสนเทศนั้นกับหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้และการสื่อสารผลลัพธ์ให้ผู้ใช้ที่สนใจ การสอบบัญชีควรปฏิบัติโดยบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและมีความเป็นอิสระ

ในประเทศไทยมีข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสอบบัญชี ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของนิติบุคคลต่าง ๆ จะต้องจัดให้มีการสอบบัญชีเช่นประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติบริษัทมหาชน พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 และพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 เป็นต้น ดังนั้นงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการรายงานทางการเงินที่จัดทำภายใต้กรอบแม่บทรายงานทางการเงินและมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลแสดงฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงานและการเปลี่ยนแปลงฐานะทางการเงินของกิจการรวมถึงเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินไม่ว่าจะเป็นผู้ลงทุนในปัจจุบัน และที่อาจตัดสินใจลงทุนในอนาคต ลูกจ้าง ผู้ให้กู้ ผู้ขายสินค้า เจ้าหนี้ ลูกค้า และหน่วยงานภาครัฐ ตลอดจนสาธารณชน สำหรับการนำไปใช้ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจที่แตกต่างกันไปตามลักษณะความต้องการข้อมูลของตนเอง ผู้ใช้งบการเงินย่อมต้องการสารสนเทศที่เชื่อถือได้ในการตัดสินใจสารสนเทศที่ไม่น่าเชื่อถือหรือมีความเสี่ยงในสารสนเทศ (Information Risk) ย่อมส่งผลให้ผู้ใช้งบการเงินตัดสินใจผิดพลาดไปจากที่ควรจะเป็น (นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะและศิลปิน ศรีจันเพชร, 2554)

2. รายงานของผู้สอบบัญชี (Auditor's Report)

รายงานของผู้สอบบัญชี หมายถึง การติดต่อสื่อสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจนและเป็นทางการเกี่ยวกับข้อสรุปจากการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีไปยังผู้ใช้ หรือเป็นผลงานขั้นสุดท้ายของการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี (นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะและศิลปิน ศรีจันเพชร, 2554) ผู้สอบบัญชีต้องประเมินว่างบการเงินได้จัดทำขึ้นในสาระสำคัญตามข้อกำหนดของแม่บทการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องหรือไม่ การประเมินดังกล่าวต้องรวมถึงการพิจารณาลักษณะเชิงคุณภาพของวิธีปฏิบัติทางการบัญชีของกิจการ รวมทั้งข้อบ่งชี้เกี่ยวกับความลำเอียงที่อาจเกิดขึ้นในการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร

ประเภทความเห็นของผู้สอบบัญชี แบ่งออกเป็น 4 ประเภท

1. ความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไข (Unqualified Opinion) ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไขก็ต่อเมื่อผู้สอบบัญชีสามารถปฏิบัติงานตรวจสอบงบการเงินตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป และผู้สอบบัญชีมีความเชื่อมั่นว่างบการเงินที่ตรวจสอบนั้นแสดงฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสดไว้อย่างถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานรายงานทางการเงิน

2. ความเห็นอย่างมีเงื่อนไข (Qualified Opinion) ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขก็ต่อเมื่อผู้สอบบัญชีสามารถปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไปได้เป็นส่วนใหญ่ แต่อาจมีบางเรื่องที่เป็นปัญหาอุปสรรคซึ่งมีสาระสำคัญในการปฏิบัติงานตรวจสอบ และผู้สอบบัญชีมีความเชื่อมั่นว่างบการเงินที่ตรวจสอบนั้นแสดงฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสดไว้อย่างถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานการ

รายงานทางการเงิน เมื่อได้รับยกเว้นเรื่องที่เป็นปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานตรวจสอบ ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขเมื่อผลของสถานการณ์ที่กระทบความเห็นของผู้สอบบัญชีมีระดับความมีสาระสำคัญอยู่ในระดับมีสาระสำคัญ (Material) ได้แก่สถานการณ์ ดังต่อไปนี้ ขอบเขตการตรวจสอบถูกจำกัด (Scope Limited) โดยลูกค้าหรือสถานการณ์ งบการเงินไม่ได้จัดทำขึ้นตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน การเปิดเผยข้อมูลไม่เพียงพอ (Inadequate Disclosure) และการผิดกฎหมายบัญชี (Illegal)

3. ความเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้อง (Adverse Opinion) ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้องก็ต่อเมื่อผู้สอบบัญชีได้ปฏิบัติงานตรวจสอบงบการเงินตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไปได้และผู้สอบบัญชีมีความเชื่อมั่นว่างบการเงินที่ตนตรวจสอบนั้นไม่ได้แสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสดไว้อย่างถูกต้องเมื่อผลของสถานการณ์ที่กระทบความเห็นของผู้สอบบัญชี ได้แก่ งบการเงินไม่ได้จัดทำขึ้นตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน การเปิดเผยข้อมูลไม่เพียงพอ และการผิดกฎหมายบัญชี มีระดับความมีสาระสำคัญอยู่ในระดับมีสาระสำคัญมาก (Extremely Material)

4. ไม่แสดงความเห็นหรืองดแสดงความเห็น (Disclaim of Opinion) ผู้สอบบัญชีจะไม่แสดงความเห็นก็ต่อเมื่อผู้สอบบัญชีไม่ได้ปฏิบัติงานตรวจสอบงบการเงินตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไปอย่างมีสาระสำคัญมาก หรือมีความไม่แน่นอนอันมีผลกระทบต่อ งบการเงินอย่างมีสาระสำคัญมาก

นอกจากนั้นผู้สอบบัญชีอาจจะพิจารณาเพิ่มวรรคเน้นข้อมูลและเหตุการณ์หลังวรรค ความเห็นเพื่อแสดงให้เห็นถึงสถานการณ์ที่เป็นสาระสำคัญแต่ไม่กระทบต่อความเห็นของผู้สอบบัญชีได้แก่ การเน้นข้อมูลและเหตุการณ์เป็นพิเศษที่มีสาระสำคัญ เช่น กิจการมีปัญหา การดำเนินงานต่อเนื่อง ความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญ การปิดบัญชีครั้งแรกและกรณีอื่นๆ เพิ่มเติม ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่มีสาระสำคัญ เหตุการณ์ภายหลังวันที่ในงบดุล รายการกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน และการแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกี่ยวกับหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป

สำนักงานสอบบัญชีและแบบจำลองแนวคิดของคุณภาพการสอบบัญชี (Audit Quality Model)

สำนักงานสอบบัญชี แบ่งได้เป็น 2 แบบ (Wooten, 2003) คือ สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ หรือ Big4 ซึ่งถูกเรียกแตกต่างกันไปเกิดจากการรวมตัวกันของสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ในอดีต และอีกแบบคือ สำนักงานสอบบัญชีที่มีใช้ขนาดใหญ่ หรือ Non-big4 สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big4) มีการดำเนินธุรกิจในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย ได้แก่ ไพร่ซวอเทอร์เฮ้าส์คูเปอร์ (PriceWaterhouseCoopers: PWC) ดีลอยด์ ทูช โทมัส

(Deloitte Touche Thomatsu: DTT) เคพีเอ็มจี (KPMG) และเอินส์ทแอนด์ยั้ง (Ernst & Young: EY) (นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะและศิลปพร ศรีจันเพชร, 2554)

วรรณวิภา อรุณจิต (2548) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ขนาดกิจการกับการจัดการกำไร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำนวน 284 บริษัท ในปี 2547 วัตถุประสงค์ที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารโดยคำนวณจากตัวแบบจำลองของ Jones ผลการศึกษาพบว่า ขนาดของกิจการมีผลต่อการจัดการกำไร แต่ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไร

สรุปสำนักงานสอบบัญชีแบ่งเป็น 2 แบบคือสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big4) และสำนักงานสอบบัญชีที่มีใช้ขนาดใหญ่ (Non-big4) ดังนั้นเมื่อผู้สอบบัญชีต้องประเมินว่างบการเงินได้จัดทำขึ้นในสาระสำคัญตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินหรือไม่ และเป็นการติดต่อสื่อสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่ได้จากการปฏิบัติของผู้สอบบัญชีเพื่อสื่อสารไปยังผู้ใช้งบการเงินโดยผ่านการแสดงความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความสัมพันธ์ของคณะกรรมการ คณะกรรมการตรวจสอบและการสอบบัญชี กับคุณภาพรายงานทางการเงิน

การกำกับดูแลในการเปิดเผยอาจถือว่าเป็นความหลากหลายของรูปแบบ บริษัทอาจจัดให้มีการเปิดเผยผ่านรายงานทางการเงินที่มีการควบคุมและยังมีส่วนร่วมในความสมัครใจในการรายงานรูปแบบที่แตกต่างกันของรายงานทางการเงิน คุณภาพของรายงานทางการเงิน หมายถึงมีการจัดสรรเงินทุนที่มีประสิทธิภาพ (Healy et al. 2001) ดังนั้น รายงานทางการเงินจึงเป็นที่สนใจของผู้ที่ใช้งบการเงินรวมถึงนักลงทุนและผู้สนใจในการใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ ผู้สอบบัญชี รวมถึงผู้บริหาร คณะกรรมการตรวจสอบและคณะกรรมการบริหารให้ความสนใจในคุณภาพของรายงานทางการเงิน ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบเป็นส่วนหนึ่งในการกำกับดูแล โดยรับมอบหมายจากคณะกรรมการบริษัทให้ทำหน้าที่ในการตรวจสอบและสอบทานข้อมูลในรายงานทางการเงินที่จัดทำขึ้นโดยผู้บริหาร (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2555) และเชื่อว่ากลไกการตรวจสอบ ถ่วงดุลและคานอำนาจระหว่างคณะกรรมการบริษัทกับฝ่ายบริหาร เปรียบเสมือนตัวแทนของเจ้าของเงินทุนที่เข้ามาทำหน้าที่สอดส่องดูแลและควบคุมการดำเนินงานของฝ่ายบริหารที่อาจมีแรงจูงใจในการหาผลประโยชน์ส่วนตนด้วยการตกแต่งกำไร เพื่อให้ผลการดำเนินงานของกิจการแสดงไปในทิศทางที่ผู้บริหารต้องการอาจเป็นผลจากค่าตอบแทนและระยะเวลาการว่าจ้างผู้บริหารขึ้นกับผลการดำเนินงานของกิจการ จากการศึกษาของ Jensen and Meckling (1976) เป็นไปตามแนวทางของทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) มองว่ามนุษย์ทุกคนย่อมมีแรงผลักดันที่จะทำเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนด้วยกันทั้งสิ้น

ดังนั้นเมื่อความต้องการของ ผู้ถือหุ้นและผู้บริหารไม่ตรงกันจึงก่อให้เกิดปัญหาที่เกิดจากตัวแทน (Agency Problem)

Osma and Noguera (2007) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของการกำกับดูแลและการจัดการกำไรในประเทศสเปน (Corporate Governance and Earnings Management in Spain) เกี่ยวกับบทบาทของกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร ได้แก่ สถาบันส่งเสริมกรรมการ (Institutional Directors) กรรมการอิสระ (Independent Director) อนุกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) และกรรมการอิสระที่กำหนดค่าตอบแทน (Nomination of Independent Directors) ที่มีต่อการป้องกันและลดระดับของการจัดการกำไร การศึกษาใช้กลุ่มตัวอย่างจากบริษัทจดทะเบียนของประเทศสเปน จำนวน 12 กลุ่มอุตสาหกรรม ในช่วงปี ค.ศ.1999 – 2001

นอกจากนี้ได้มีการวิเคราะห์ความอ่อนไหว (Sensitivity Analysis) ของความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงด้านองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทกับระดับการจัดการกำไร โดยใช้แบบจำลอง 3 วิธี ได้แก่ Jones cash flow total model, Jones cash flow working model และ Marginal model ผลการทดสอบพบว่า หากอนุกรรมการตรวจสอบและอนุกรรมการกำหนดค่าตอบแทนมาจากกรรมการอิสระเพิ่มมากขึ้น จะส่งผลให้ระดับการจัดการกำไรลดลงในทางกลับกัน หากอนุกรรมการตรวจสอบและอนุกรรมการกำหนดค่าตอบแทนมาจากกรรมการอิสระลดลง จะส่งผลให้ระดับการจัดการกำไรเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงด้านองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทย่อมมีผลกระทบต่อระดับการจัดการกำไรของฝ่ายจัดการ

Peasnell et al. (2000) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของการตรวจติดตามของคณะกรรมการที่มีต่อระดับของกำไรที่เกินปกติ การเลือกใช้กลุ่มตัวอย่างจากบริษัทในประเทศอังกฤษ จำนวน 1,271 บริษัท ในช่วงปี 1993–1996 ทดสอบการเปลี่ยนแปลงรายการคงค้างโดยดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยใช้แบบจำลอง the modified Jones model โดยมีสมมติฐานการศึกษา คือ กรรมการอิสระและอนุกรรมการตรวจสอบจะสามารถลดการจัดการกำไรได้ ผลการศึกษาพบว่า ฝ่ายจัดการจะทำการจัดการกำไรให้สูงขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลขาดทุน และจะทำการจัดการกำไรที่เกินปกติให้พอเพียงต่อการเปลี่ยนแปลงผลขาดทุนดังกล่าวไปสู่การรายงานผลกำไรแทน นอกจากนี้ยังพบว่าฝ่ายจัดการจะทำการจัดการกำไรเพื่อให้แน่ใจได้ว่าผลกำไรนั้นจะไม่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญที่กระทบต่อภาพรวมของบริษัท ในศึกษาความสัมพันธ์พบว่า กรรมการอิสระจะมีอิทธิพลต่อการจัดการกำไรให้เกินปกติของฝ่ายจัดการที่ตั้งใจที่จะปรับแต่งกำไรให้สูงขึ้น และยังพบอีกว่าการที่บริษัทมีกรรมการอิสระอย่างเพียงพอจะช่วยในการลดระดับการจัดการกำไรได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่การศึกษานี้ไม่พบว่าอนุกรรมการตรวจสอบจะมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อระดับการจัดการกำไร โดยผู้ศึกษาให้ข้อเสนอแนะว่า

หากบทบาทในการตรวจติดตามของกรรมการอิสระเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการทำงานของอนุกรรมการตรวจสอบ และเพื่อให้การรายงานทางการเงินของบริษัทมีประสิทธิภาพและลดระดับการจัดการกำไรได้ยิ่งขึ้น ดังนั้นอนุกรรมการตรวจสอบก็ควรมาจากกรรมการอิสระหรือกรรมการภายนอก

นอกจากนี้ Peasnell (2000) ยังได้ศึกษาการจัดการเกณฑ์คงค้างให้บรรลุเป้าหมายกำไร (Accrual management to meet earnings targets) เกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพของกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารในการจำกัดการจัดการกำไรในช่วงก่อนและหลังการสนับสนุนของ The Cadbury Report โดยเลือกใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,260 บริษัท ในช่วงปี 1990 – 1996 ทดสอบการเปลี่ยนแปลงรายการคงค้างโดยการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary accruals) ใช้แบบจำลอง The modified Jones model โดยมีสมมติฐานการศึกษา คือ ประสิทธิภาพของกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารจะสามารถลดการจัดการกำไรภายหลังการเสนอข้อคิดเห็นต่อรัฐสภาของอังกฤษ (the Cadbury Report recommendations) ผลการศึกษาพบว่า ในช่วงหลังจากที่มีการสนับสนุนจาก Cadbury ประสิทธิภาพของกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารมีเพิ่มขึ้น

Sarkar et al. (2006) ได้ศึกษาบทบาทคณะกรรมการบริษัทที่มีต่อโอกาสในการจัดการกำไร (Board of Directors and Opportunistic Earnings Management) การศึกษาใช้กลุ่มตัวอย่างจากบริษัทจดทะเบียนใน BSE (Bombay Stock Exchange) จำนวน 500 บริษัท ในช่วงปี 2002 และ 2003 เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของคณะกรรมการบริษัทและการจัดการกำไรในประเทศอินเดีย โดยใช้แบบจำลอง Jones model (1991) เพื่อทดสอบระดับของการจัดการกำไร ผลการศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ของความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัทที่มีต่อการลดระดับการจัดการกำไร แต่พบว่าคุณภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการบริษัทขึ้นอยู่กับระยะเวลาและเอาใจใส่ต่อหน้าที่รับผิดชอบของตนอย่างเพียงพอ ซึ่งจะทำให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและจะช่วยลดระดับการจัดการกำไรของฝ่ายจัดการได้ นอกจากนี้ยังพบว่าคณะกรรมการบริษัทที่มีมาจากสถาบันนักลงทุนและกรรมการภายนอก จะช่วยลดระดับการจัดการกำไรของฝ่ายจัดการได้ แต่การที่คณะกรรมการบริษัทที่ยังดำรงตำแหน่งประธานเจ้าหน้าที่ ฝ่ายจัดการหรือกรรมการผู้จัดการ (CEO) ในคราวเดียวกัน ทำให้ต้องมีภาระรับผิดชอบมากมาย ซึ่งจะยิ่งเพิ่มโอกาสในการจัดการกำไร

Xie et al. (2003) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของการจัดการกำไรและการกำกับดูแลกิจการ (Earnings management and corporate governance) เกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการบริษัท อนุกรรมการตรวจสอบ และอนุกรรมการบริหารในการป้องกันการจัดการกำไรของฝ่ายจัดการ ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างจากบริษัทใน S&P 500 จำนวน 282 บริษัท

ในช่วงปี ค.ศ. 1992-1996 สมมติฐานการศึกษา คือ การกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการและอนุกรรมการตรวจสอบจะสามารถลดระดับการจัดการกำไรได้ โดยใช้แบบจำลอง Jones model (1991) และ Teoh et al. (1998) ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบของกรรมการอิสระที่ต้องมีความรู้ความชำนาญทางด้านบัญชีหรือการเงินนั้น จะมีปัจจัยสำคัญในการป้องกันการใช้ดุลยพินิจเกี่ยวกับรายการพึงรับพึงจ่ายหมุนเวียนของฝ่ายจัดการ (Discretionary current accruals) ได้ นอกจากนี้ยังพบว่ากรณีที่คณะกรรมการมีการประชุมร่วมกันบ่อยครั้งจะทำให้การตรวจติดตามรายงานทางการเงินของกิจการมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยลดระดับการจัดการกำไรของฝ่ายจัดการได้

จากผลการศึกษาข้างต้นมีความสอดคล้องกับรายงานการศึกษาของ The Blue Ribbon Panel ว่าการที่คณะกรรมการอิสระที่มาจากบุคคลภายนอกเป็นส่วนใหญ่จะช่วยลดระดับการจัดการกำไรได้ และคณะกรรมการที่มีความรู้ทางด้านบัญชีหรือการเงินจะสามารถช่วยปรับปรุงการรายงานทางการเงินของกิจการให้ดีขึ้น เนื่องจากประสบการณ์ทางด้านธุรกิจ หรือด้านการลงทุนที่หลากหลาย และจากการที่ SEC Blue Ribbon Panel ได้ศึกษาพบว่า คณะกรรมการตรวจสอบที่เคยเป็นดำรงตำแหน่งผู้บริหารหรือธนาคารลงทุน และการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ อาทิ การเข้าร่วมประชุมของคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการตรวจสอบ จะสามารถช่วยลดระดับการจัดการกำไรได้ แต่ผลการศึกษาไม่พบว่าความเป็นอิสระของอนุกรรมการตรวจสอบจะมีผลต่อการป้องกันการจัดการกำไรของฝ่ายจัดการเช่นกัน

จากการศึกษาของ Klein (2002); Osma and Noguera (2007); Xie et al. (2003); Peasnell et al. (2000) และ Sarkar et al. (2006) แม้จะใช้แบบจำลอง Jones model (1991) เช่นเดียวกัน แต่ผลสรุปของงานวิจัยเกี่ยวกับกรรมการอิสระนั้นมีบางประการที่มีความขัดแย้งกัน กล่าวคือ Osma and Noguera (2007) พบว่าความเป็นอิสระของอนุกรรมการตรวจสอบจะสามารถจำกัดขอบเขตการจัดการกำไรได้ แต่ Klein (2002); Xie et al. (2003) และ Peasnell et al. (2005) ไม่พบความสัมพันธ์ของความเป็นอิสระของอนุกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไร และ Sarkar et al. (2006) ไม่พบความสัมพันธ์ว่าความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัทจะมีผลต่อการป้องกันการจัดการกำไรของฝ่ายจัดการ ซึ่งอาจเนื่องมาจากความแตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกใช้ศึกษา กล่าวคือ Klein (2002) และ Xie et al. (2003) ใช้กลุ่มตัวอย่างจากบริษัทที่จดทะเบียนอยู่ในตลาด S&P 500 ส่วน Peasnell et al. (2000) ใช้กลุ่มตัวอย่างจากบริษัทในประเทศอังกฤษ ส่วน Osma and Noguera (2007) ศึกษาโดยเลือกใช้กลุ่มตัวอย่างจากบริษัทจดทะเบียนของประเทศสเปน และ Sarkar et al. (2006) ศึกษาโดยเลือกใช้กลุ่มตัวอย่างจากบริษัทจดทะเบียนของประเทศอินเดีย จากประเด็น

ดังกล่าวชี้ให้เห็นได้ว่าโครงสร้างการกำกับดูแลของประเทศสเปนและประเทศอินเดียมีความแตกต่างกับประเทศอเมริกาและประเทศอังกฤษ จึงทำให้สรุปผลจากการศึกษาที่ได้มีความแตกต่างกัน แต่การศึกษาทั้งหมดก็ได้สนับสนุนสมมติฐานที่ว่าคณะกรรมการบริษัทที่มาจากกรรมการอิสระเป็นจำนวนมากจะสามารถจำกัดขอบเขตการจัดการกำไรได้

บทบาทของคณะกรรมการตรวจสอบคือ การสร้างความมั่นใจให้เกิดขึ้นต่อคุณภาพของรายงานทางการเงิน ดังนั้นคณะกรรมการตรวจสอบที่มีการจัดโครงสร้างและกำหนดหน้าที่อย่างเหมาะสมจึงคาดว่าจะสามารถลดพฤติกรรมจัดการกำไรของผู้บริหารได้ (Klien, 2002) บทบาทของกลไกการกำกับดูแลกิจการในการจัดทำรายงานทางการเงินเป็นการทำให้เกิดความมั่นใจว่างบการเงินได้จัดทำขึ้นตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปและเพื่อรักษาความเชื่อถือได้ของงบการเงิน ดังนั้นกลไกการกำกับดูแลกิจการที่ได้กำหนดไว้อย่างเหมาะสมจึงคาดหวังว่าสามารถลดการจัดการกำไร (Leuz, Nanda, and Wysocki, 2003)

Felo, Krishnamurthy and Solieri (2003) ใช้บทวิเคราะห์ในการให้คะแนน (Scores) ของนักวิเคราะห์จากรายงานใน AIMR Review of Corporate Reporting Practices เป็นข้อบ่งชี้ถึงคุณภาพของรายงานทางการเงิน พบว่า สัดส่วนกรรมการบริษัทที่เป็นอิสระและสัดส่วนของกรรมการตรวจสอบที่เป็นผู้มีความรู้ความชำนาญเป็นพิเศษทางการบัญชีหรือการเงินเพิ่มขึ้นส่งผลให้คุณภาพของรายงานทางการเงินเพิ่มขึ้นด้วย และได้ให้ข้อเสนอแนะว่าการมีกรรมการตรวจสอบมากกว่า 1 คนที่เป็นผู้มีความรู้ความชำนาญเป็นพิเศษทางการบัญชีหรือการเงิน จะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อกิจการเองและนักลงทุน อีกทั้งคณะกรรมการตรวจสอบยังเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการให้ความเชื่อมั่นต่อความมีคุณภาพของรายงานทางการเงิน โดยกิจการที่มีการจัดโครงสร้างคณะกรรมการตรวจสอบอย่างเหมาะสมยังสามารถช่วยลดต้นทุนของเงินทุน (Cost of Capital) ที่เกิดจากการจัดทำรายงานทางการเงินให้มีคุณภาพและน่าเชื่อถือในมุมมองของผู้ใช้งบการเงิน

สรุปได้ว่าการสอบทานรายงานทางการเงินจำเป็นต้องมีผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะ ดังนั้นประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบจึงมีส่วนสำคัญในการช่วยลดปัญหาที่เกิดจากตัวแทนและปัญหาในการจัดการกำไรที่เป็นสาเหตุให้คุณภาพรายงานทางการเงินลดลง

2. การจัดการกำไรกับการออกหุ้นเพิ่มทุน (Earning Management and Seasoned Equity Offerings)

Al-Taani (2013) ศึกษาโครงสร้างเงินทุนของบริษัทจดทะเบียนในประเทศจอร์แดน ระหว่างปี ค.ศ.2005 ถึง ค.ศ. 2009 และพบหลักฐานสนับสนุนทฤษฎี Pecking Order Theory Fauzi et al. (2013) ศึกษาข้อมูลบริษัทจดทะเบียนในประเทศนิวซีแลนด์ งานศึกษาดังกล่าวพบหลักฐาน สนับสนุนทฤษฎีการชั่งน้ำหนักระหว่างผลประโยชน์จากการก่อหนี้และต้นทุนในการ

ล้มละลาย (Trade-off Theory) หนึ่งในผลลัพธ์ที่น่าสนใจถูกนำเสนอโดย Zhao et al. (2004) ซึ่งทดสอบทฤษฎี Pecking Order Theory และ ทฤษฎีการส่งสัญญาณกับข้อมูลธุรกิจฟาร์ม ระหว่างปี ค.ศ. 1995 ถึงปี ค.ศ. 2002 ได้ตัวอย่างทั้งหมด 1,419 ฟาร์ม ผลลัพธ์ที่ได้พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการสนับสนุนทั้งสองทฤษฎี อย่างไรก็ตามเมื่อแยกตัวอย่างเป็นบริษัทที่มีอายุมากและน้อย พบว่าบริษัทที่มีอายุน้อยจะค่อนข้างเป็นไปตามทฤษฎี Pecking Order Theory ในขณะที่บริษัทที่มีอายุมากจะเป็นไปตามทฤษฎีการส่งสัญญาณเสียมากกว่า ในกรณีประเทศไทยมีการศึกษาตัวแปรที่กำหนดโครงสร้างเงินทุนในประเทศไทยจำนวนมาก

Banchuenvijit (2011) ศึกษาบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยระหว่างปี ค.ศ. 2004 ถึง ค.ศ. 2008 พบว่าตัวแปรอัตราการกำกับกำไรและ สินทรัพย์ถาวรมีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญต่อการใช้ Leverage ของบริษัท นอกจากนี้พบว่าขนาดของบริษัท มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อ Leverage ข้อสรุปของงานศึกษาดังกล่าวสนับสนุนทฤษฎี Pecking Order Theory และ ทฤษฎีความเหมาะสมมาตรฐานของข้อมูลข่าวสาร

Tarazi (2013) ศึกษาข้อมูลบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยโดยใช้ตัวอย่างในช่วงปี ค.ศ. 2001 ถึง ค.ศ. 2012 ด้วยวิธี Panel Data โดยสรุปแล้วงานดังกล่าวสนับสนุนทฤษฎีการชั่งน้ำหนักระหว่างผลได้และผลเสียของการก่อหนี้ และทฤษฎีการส่งสัญญาณงานศึกษาถึงทฤษฎีโครงสร้างเงินทุนของบริษัทนั้นพบหลักฐานที่สนับสนุนในทุกทฤษฎีที่ได้กล่าวมา

Fama and French (2002) เสนอว่าไม่มีทฤษฎีโครงสร้างเงินทุนใดที่ดีที่สุดและแย่ที่สุด เนื่องจากในแต่ละทฤษฎีมีอำนาจในการอธิบายโครงสร้างเงินทุนที่บริษัทจริงใช้อยู่ทั้งนั้น บริษัทจำเป็นต้องใช้เงินทุนในการดำเนินงานหรือลงทุนโครงการต่างๆ ซึ่งแหล่งเงินทุนของบริษัทมาจาก 2 แหล่งสำคัญคือ แหล่งเงินทุนภายในและแหล่งเงินทุนภายนอก แหล่งเงินทุนภายในคือกำไรสะสมของบริษัท (Retained Earnings) ส่วนแหล่งเงินทุนภายนอกนั้นมีวิธีการระดมทุน 2 วิธีคือ การระดมทุนผ่านตลาดตราสารทุน และการระดมทุนผ่านตลาดตราสารหนี้ การระดมทุนผ่านตลาดตราสารหนี้ นั้น นักลงทุนหรือเจ้าหนี้จะได้รับผลตอบแทนตามอัตราดอกเบี้ย ซึ่งเป็นอัตราที่ได้ตกลงกันไว้ก่อนทำธุรกรรม ในขณะที่การระดมทุนผ่านตลาดตราสารทุนนั้น นักลงทุนจะได้รับผลตอบแทนในรูปของเงินปันผล และส่วนต่างราคาหุ้น (Capital Gain) จากงานวิจัยของ Brown, Finn and Hancock (1977) พบว่าทั้งเงินปันผลและส่วนต่างราคาหุ้นมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับกำไรของบริษัท และงานวิจัยของ Loughran and Ritter (1997) พบว่านักลงทุนจะมีความคาดหวังเกี่ยวกับอัตราการเติบโต และความสามารถในการทำกำไรในอนาคตของบริษัทที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุนสูงเกินจริง และบริษัทก็ใช้ประโยชน์จากความหวังนี้ฉวยโอกาสในการออกหุ้นเพิ่มทุน

ทั้งนี้ Masulis and Korwar (1986), Mikkleson and Partch (1986), Barclay and Litzenberger (1988) ได้ทำการศึกษาและพบว่า การเพิ่มทุนของบริษัทส่งผลในทางลบต่อผลตอบแทนของหุ้น ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแบบจำลองที่ว่ามีความไม่สมมาตรของข้อมูล (Asymmetric Information) ระหว่างผู้บริหารและนักลงทุนในตลาด นอกจากนี้ผู้บริหารยังสามารถเลือกช่วงเวลาที่จะออกหุ้นเพิ่มทุนได้ (Timing) จากสองสาเหตุข้างต้นจึงทำให้ตลาดเชื่อว่าการออกหุ้นเพิ่มทุนเป็นการส่งสัญญาณจากผู้บริหารว่าราคาหุ้นในปัจจุบันสูงกว่ามูลค่าที่แท้จริง (Overvalued)

แต่จากผลงานวิจัยของ Healy and Palepu (1990) พบว่าผลกำไรของบริษัทที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุนไม่ได้ลดลงหลังจากมีการออกหุ้นเพิ่มทุน และนักวิเคราะห์ทางการเงินก็ไม่ได้มีการปรับลดประมาณการกำไรของบริษัทเหล่านี้ Healy and Palepu (1990) จึงสรุปว่าการประกาศออกหุ้นเพิ่มทุนไม่ได้เป็นการสื่อข้อมูลเกี่ยวกับระดับผลการดำเนินงานของบริษัท หลังจากการออกหุ้นเพิ่ม แต่เป็นการสื่อข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของความเสี่ยงในอนาคต โดยผู้บริหารตัดสินใจที่จะออกหุ้นเพิ่มทุน เพื่อลดอัตราส่วนวัดการก่อหนี้ (Financial leverage) เมื่อผู้บริหารคาดการณ์ว่าจะมีความไม่แน่นอนเกี่ยวกับการทำกำไรในอนาคต ซึ่งเป็นผลมาจากความเสี่ยงของธุรกิจที่เพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ตาม หลังจากนั้นได้มีผลการวิจัยของต่างประเทศที่ทดสอบผลการดำเนินงานของบริษัทหลังจากออกหุ้นเพิ่มทุน โดย Loughran and Ritter (1995) ได้ทำการทดสอบบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ของอเมริกาในช่วงปี ค.ศ. 1970-1990 ทั้งบริษัทที่เสนอขายหุ้นใหม่แก่ประชาชนทั่วไปเป็นครั้งแรก หรือ Initial Public Offering (IPOs) และบริษัทที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุนหรือ Seasoned Equity Offerings (SEOs) พบว่า บริษัทที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุนทั้งสองแบบข้างต้นมีผลการดำเนินงาน 5 ปี หลังจากวันที่ออกหุ้นเพิ่มทุนต่ำกว่าที่ควรจะเป็น (Underperformed) นอกจากนี้ Cai and Loughran (1998) ได้ทำการศึกษาบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ของญี่ปุ่นที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน ในช่วงปี ค.ศ. 1971-1992 จำนวน 1,389 บริษัท พบว่าบริษัทที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน มีผลการดำเนินงาน 5 ปี หลังจากวันที่ออกหุ้นเพิ่มทุนต่ำกว่าที่ควรจะเป็นเมื่อเปรียบเทียบกับบริษัทที่ไม่ได้มีการออกหุ้นเพิ่มทุนซึ่งมีขนาดมูลค่าตามราคาตลาดโดยรวม (Market Capitalization) ที่ใกล้เคียงกัน จึงเป็นที่น่าสนใจว่าสรุปแล้วผลการดำเนินงานของบริษัทที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุนมีการเปลี่ยนแปลงหลังจากที่ได้ออกหุ้นเพิ่มหรือไม่ และหากมีการเปลี่ยนแปลง ผลการดำเนินงานดังกล่าวจะเพิ่มขึ้นหรือลดลง จะเห็นได้ว่าผลงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ขนาดใหญ่ของอเมริกา ญี่ปุ่น และ สหราชอาณาจักร เป็นต้น ซึ่งล้วนแต่เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วและมีการเปิดให้ซื้อขายหลักทรัพย์มาเป็นระยะเวลานาน

บริษัทที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุนในมุมมองของผลการดำเนินงาน จากการศึกษาบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ได้มีการออกหุ้นเพิ่มทุนในช่วงปี ค.ศ. 1991 ถึง ค.ศ. 1994 พบว่าบริษัทที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุนมีผลการดำเนินงานสูงขึ้นก่อนการออกหุ้นเพิ่มทุนแต่มีผลการดำเนินงานลดลงอย่างมีนัยสำคัญหลังจากการออกหุ้นเพิ่มทุน (Ngamwutikul, 2002)

Yoon and Miller (2002) ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการกำไรของบริษัทในประเทศเกาหลีในระหว่างปี 1996-1997 ของการเพิ่มทุน จำนวน 249 บริษัท พบว่าบริษัทเกาหลีที่จะทำการเพิ่มทุนในปีถัดมาจะมีการจัดการกำไรเมื่อผลการดำเนินงานไม่ดี

แวงวัน ปรางค์ธวัช (2545) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการกำไรและการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุน การศึกษาใช้ตัวอย่างของหุ้นสามัญเพิ่มทุน 115 บริษัท ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในระหว่างปี พ.ศ. 2539 ถึง พ.ศ. 2543 พบว่ามีการจัดการกำไรในช่วงปีเพิ่มทุนส่งผลให้การเปลี่ยนแปลงกำไรเพิ่มขึ้นในปีที่เพิ่มทุนผ่านการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายโดยดุลยพินิจฝ่ายบริหารแต่ไม่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงกำไรหลังการเพิ่มทุนได้

ส่วนการศึกษาของ สุदारัตน์ ตราหยก (2547) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรและการกำกับดูแลของบริษัทที่ออกหุ้นเพิ่มทุน ซึ่งวัดจากการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายโดยดุลยพินิจของฝ่ายบริหารกับโครงสร้างการกำกับดูแล ในระหว่างปี พ.ศ. 2543 ถึงปี พ.ศ. 2546 พบว่าองค์ประกอบของคณะกรรมการไม่มีอิทธิพลต่อการจัดการกำไรของบริษัทที่ออกหุ้นเพิ่มทุน และไม่พบความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญระหว่างการจัดการกำไรกับคุณภาพการตรวจสอบและความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ แต่พบว่าขนาดของคณะกรรมการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการกำไรของบริษัทที่ออกหุ้นเพิ่ม

สรุปบริษัทที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุนมีผลการดำเนินงานสูงขึ้นก่อนการออกหุ้นเพิ่มทุนแต่มีผลการดำเนินงานลดลงอย่างมีนัยสำคัญหลังจากการออกหุ้นเพิ่มทุน (Ngamwutikul, 2002)

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาตัวแปร และวิธีการวัดจากงานวิจัยในอดีต จึงได้สรุปเป็นตารางประกอบในการคัดเลือกตัวแปร และแนวทางในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบกับคุณภาพรายงานทางการเงินส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงิน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปตัวแปร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตัวแปร (Variable)	ผลที่ คาดหวัง (Expected Result)	ทฤษฎีที่ เกี่ยวข้อง (Theory)	รายละเอียด (Description)	งานวิจัย (Support result)
ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)				
ประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit committee effectiveness)				
1. จำนวนของ คณะกรรมการ ตรวจสอบ (AC_SIZE)	+	Agency theory/ Agency problem	คาดว่าจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงินเนื่องจาก จำนวนกรรมการตรวจสอบเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ความสามารถหรือถ่วงดุลอำนาจซึ่ง กันและกันและถือว่าเป็นกรรมการที่มีความเป็นอิสระขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบยังมีผล ต่อประสิทธิผลของการปฏิบัติงานรวมถึงจำนวนสมาชิกที่เพียงพอย่อมดีกว่าคณะกรรมการ ตรวจสอบที่มีขนาดเล็ก ดังนั้นจึงสามารถช่วยป้องกันปัญหาตัวแทน	Klein,2002 Xie et al.,2003 DeZoort et al, 2002
2. การประชุมของ คณะกรรมการ ตรวจสอบ (AC_MEETING)	+	Agency theory	คาดว่าจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงินเนื่องจากการประชุมของ คณะกรรมการมีผลต่อประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบและหากว่ากรรมการจะ ปฏิบัติงานตรวจสอบมากขึ้น และมีการติดตามรายงานทางการเงินสามารถช่วยลดการใช้ดุลย พินิจของผู้บริหารในการจัดการกำไร	Kalbers et al, 1993 DeZoort et al, 2002 Lee,Mande&Ortman,2004 Xie,2003 , Vafeas, 2005
3. กรรมการ ตรวจสอบที่มี ความเชี่ยวชาญ (AC_EXP)	+	Agency theory	คาดว่าจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงินเนื่องจากคณะกรรมการตรวจสอบ ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญมีหน้าที่ในการตรวจสอบและควบคุมเกี่ยวกับรายงานทางการเงินและสนับสนุน ผู้สอบบัญชี เมื่อมีความขัดแย้งกับผู้บริหาร	DeZoort,1998 Xie,2003 DeZoort & Salterio, 2001 Bédard et al, 2004

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวแปร (Variable)	ผลที่ คาดหวัง (Expected Result)	ทฤษฎีที่ เกี่ยวข้อง (Theory)	รายละเอียด (Description)	งานวิจัย (Support result)
คุณภาพการสอบบัญชี (Audit quality)				
4. ขนาดของ สำนักงานสอบ บัญชี (AUDITSIZE)	+	Agency theory	คาดว่าจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงินเนื่องจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big4) ส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีมากกว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็กและเป็นการป้องกันการจัดการกำไรและสามารถพยายามตรวจให้พบข้อผิดพลาดเพราะต้องป้องกันชื่อเสียงของตนเองจากการถูกฟ้องร้องได้	DeAngelo, 1981 Al-Ajmi, 2009
5. การรายงาน ของผู้สอบบัญชี (AUDITREPORT)	+	Agency theory	คาดว่าจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงินเนื่องจากการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีจะต้องมีความเป็นอิสระเพียงพอที่จะรายงานข้อเท็จจริงให้สาธารณชนได้ทราบ ดังนั้นหากผู้สอบบัญชีมีการรายงานในแบบที่เปลี่ยนแปลงไปจากแบบไม่มีเงื่อนไข มักจะมีปัญหาความไม่แน่นอนและการดำเนินงานต่อเนื่องในกิจการที่มีรายการคงค้างที่ใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารสูงและผู้บริหารคาดหวังจะได้รับรายงานแบบไม่มีเงื่อนไขเพื่อยืนยันให้ผู้ถือหุ้น นักลงทุนทราบถึงงบการเงินได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีว่ากิจการได้มีการจัดทำรายงานทางการเงินโดยถูกต้องตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน	Francis and Krishnan, 1999

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวแปร (Variable)	ผลที่ คาดหวัง (Expected Result)	ทฤษฎีที่ เกี่ยวข้อง (Theory)	รายละเอียด (Description)	งานวิจัย (Support result)
คณะกรรมการบริษัท (Board of Directors)				
6.จำนวนของ คณะกรรมการ บริษัท (BSIZE)	+	Agency theory	คาดว่าจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงินเนื่องจากจำนวนกรรมการที่มีความเหมาะสมกับลักษณะของธุรกิจจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยังสามารถให้ผู้ใช้อข้อมูลได้รับข้อมูลทันต่อเวลาแต่หากมีกรรมการมากเกินไปทำให้อาจเกิดปัญหา Free-Rider และอาจเพิ่มปัญหาตัวแทน รวมถึงการพิจารณาการใช้ดุลยพินิจในรายการคงค้าง	Ezat and EL-Masry,2008 Beasley et.al.,2000 Jensen, 1986 Yermack, 1996
7. สัดส่วนของ กรรมการอิสระ (BIND)	+	Agency theory	คาดว่าจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงินเนื่องจากเป็นกรรมการจากภายนอกมีหน้าที่กำกับดูแลผู้บริหารและช่วยป้องกันการทุจริตในรายงานทางการเงินทั้งนี้เพราะคณะกรรมการอิสระเป็นกลไกในการควบคุมการปฏิบัติงานของผู้บริหารถือว่าการลดปัญหาตัวแทนและแรงจูงใจในการจัดการกำไร	Ezat and EL-Masry,2008 Brandbury, Mak & Tan, 2006
8.การประชุม ของ คณะกรรมการ บริษัท (BMEET)	+	Agency theory	คาดว่าจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงินเนื่องจากการเข้าประชุมของคณะกรรมการมากสามารถระบุปัญหาที่เกิดขึ้นได้และลดปัญหาตัวแทนรวมถึงการจัดการกำไร	Hashim & Rahman, 2011 Xie,Davidson andDaDali,2003 Bradbury Mak and Tan, 2006
การออกหุ้นเพิ่มทุน (Seasoning Equity Offerings)				
9. ปีที่มีการ ออกหุ้นเพิ่มทุน (SEO)	-	Signaling Theory	คาดว่าจะมีความสัมพันธ์เชิงลบกับคุณภาพรายงานทางการเงินเนื่องจากปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุนเป็นการส่งสัญญาณของพฤติกรรมของผู้บริหารซึ่งเป็นสัญญาณเชิงลบต่อมูลค่าของกิจการ	Leland and Pyel,1977

ตารางที่ 1 (ต่อ)

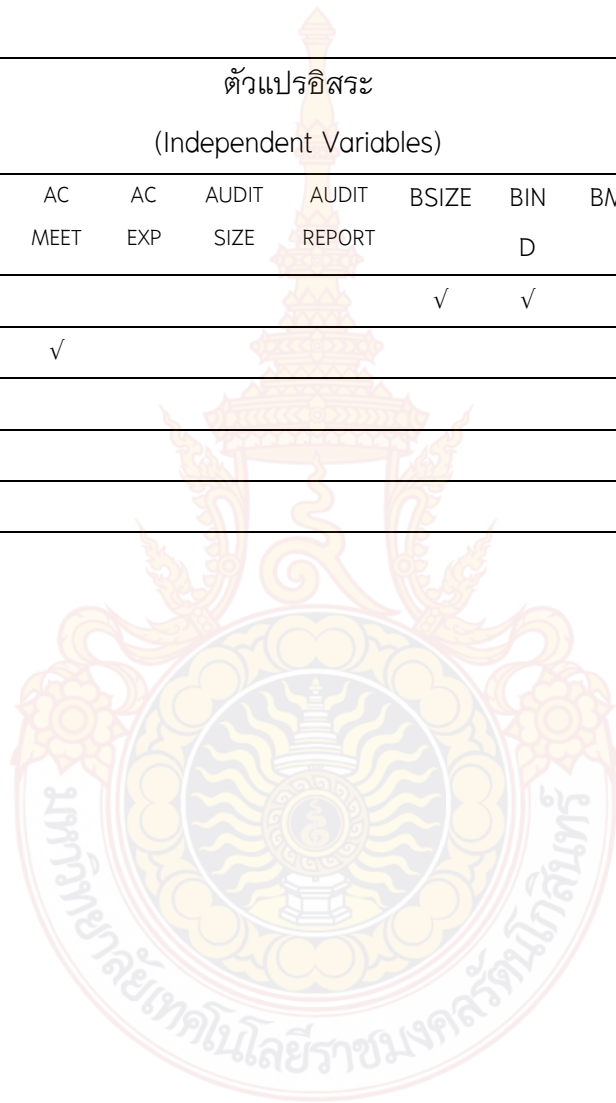
ตัวแปร (Variable)	ผลที่ คาดหวัง (Expected Result)	ทฤษฎีที่ เกี่ยวข้อง (Theory)	รายละเอียด (Description)	งานวิจัย (Support result)
ตัวแปรควบคุม (Control Variable)				
10. อัตราส่วน ภาระหนี้สิน (LEV)	-	Positive Accounting Theory	คาดว่าจะมีความสัมพันธ์เชิงลบกับคุณภาพรายงานทางการเงินเนื่องจากระดับหนี้สินที่สูงมากมีแนวโน้มในการหาวิธีการต่างๆ ในการจัดการกำไร	Klein, 2002 Bradbury Mak and Tan, 2006 Warfield et al, 1995
11. ประสิทธิภาพใน การดำเนินการ (ROA)	+	Signaling	คาดว่าจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงินเนื่องจากการวัดความสามารถในการทำกำไรหากกำไรในปีนั้นสูงอาจเป็นการส่งสัญญาณให้ผู้ถือหุ้นทราบว่าจะมีการออกหุ้นเพิ่มทุนในอนาคต	Shivakumar, 2000
12. อัตราส่วนการ เติบโตของสินทรัพย์ (Growth)	-	Positive Accounting Theory	คาดว่าจะมีความสัมพันธ์เชิงลบกับคุณภาพรายงานทางการเงินเนื่องจากหากผู้บริหารมีความสามารถในการจัดการกำไรเพิ่มขึ้นหาจะมีแนวโน้มการเจริญเติบโต	Johnson and Lys, 1990 Smith and Watts, 1992 Warfield et al, 1995
13. อัตราส่วน สภาพคล่องหมุน เร็ว (QR)	+	Signaling Theory	คาดว่าจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงินเนื่องจากเป็นตัวส่งสัญญาณในการบอกว่ามีปัญหาสภาพคล่องการเงินภายในกิจการและวัดความสามารถของกิจการ	Antle et al, 2006
14. ขนาดของ กิจการ (FIRMSIZE)	+	Positive Accounting Theory	คาดว่าจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงินเนื่องจากกิจการขนาดใหญ่อาจมีต้นทุนทางการเงินที่ต่ำกว่า จึงมีแนวโน้มในการจัดการกำไร	Xie, Davidson & DaDalt, 2003 Yang & Krishnan, 2005

ตารางที่ 2 สรุปแหล่งที่มาของตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัย	ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)						ตัวแปรควบคุม (Control Variables)						
	AC SIZE	AC MEET	AC EXP	AUDIT SIZE	AUDIT REPORT	BSIZE	BIN D	BMEET	LEV	ROA	GROWTH	QR	FIRMSIZ E
Klein,2002	√		√				√		√		√	√	√
Xie et al.,2003	√	√	√	√		√	√	√					√
DeZoort et al, 2002	√	√	√										
Kalbers et al, 1993		√											
Lee, Mande & Ortman, 2004		√											
Vafeas (2005)	√	√	√			√	√				√		√
Bédard et al. (2004), Shivakumar, 2000	√	√	√	√						√	√		√
Al-Ajmi, 2009				√									
Francis and Krishnan, 1999				√	√								
Ezat and EL-Masry,2008						√	√						
Beasley et.,al.,2000, Jensen, 1986				√	√	√							
Yermack, 1996							√						

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ผู้วิจัย	ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)							ตัวแปรควบคุม (Control Variables)					
	AC SIZE	AC MEET	AC EXP	AUDIT SIZE	AUDIT REPORT	BSIZE	BIN D	BMEET	LEV	ROA	GROWTH	QR	FIRMSIZ E
Brandbury, 2006, Mak & Tan, 2006						√	√		√		√		√
Xie, Davidson and DaDali, 2003		√						√					√
Smith and Watts, 1992											√		
Antle et al, 2006												√	
Yang & Krishnan, 2005													√

จากงานวิจัยที่ผ่านมา จึงสนใจในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบ คุณภาพการสอบบัญชี และคณะกรรมการบริษัทส่งผลกระทบต่อคุณภาพรายงานทางการเงิน โดยการใช้วิธีการ Multiple Regression Analysis จากแบบจำลอง Panel Random Effects และแบบจำลอง Panel Fixed Effects เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ โดยตัวแปรตาม คือคุณภาพรายงานทางการเงิน ทั้งนี้ไม่สามารถวัดได้โดยตรงจึงต้องวัดผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร และตัวแปรอิสระคือประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบที่วัดผ่านปัจจัยตัวแปรจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบ สัดส่วนการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบรวมถึงสัดส่วนของกรรมการตรวจสอบที่มีความเชี่ยวชาญด้านบัญชีหรือการเงิน หากองค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบมีการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพจะสามารถช่วยลดการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารได้ จึงส่งผลกระทบต่อรายงานทางการเงินที่มีคุณภาพ

ส่วนคุณภาพของการสอบบัญชีเป็นการวัดผ่านปัจจัยตัวแปรสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่และการรายงานของผู้สอบบัญชี ซึ่งหากการรายงานของผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไข เป็นข้อบ่งชี้ถึงคุณภาพรายงานทางการเงิน

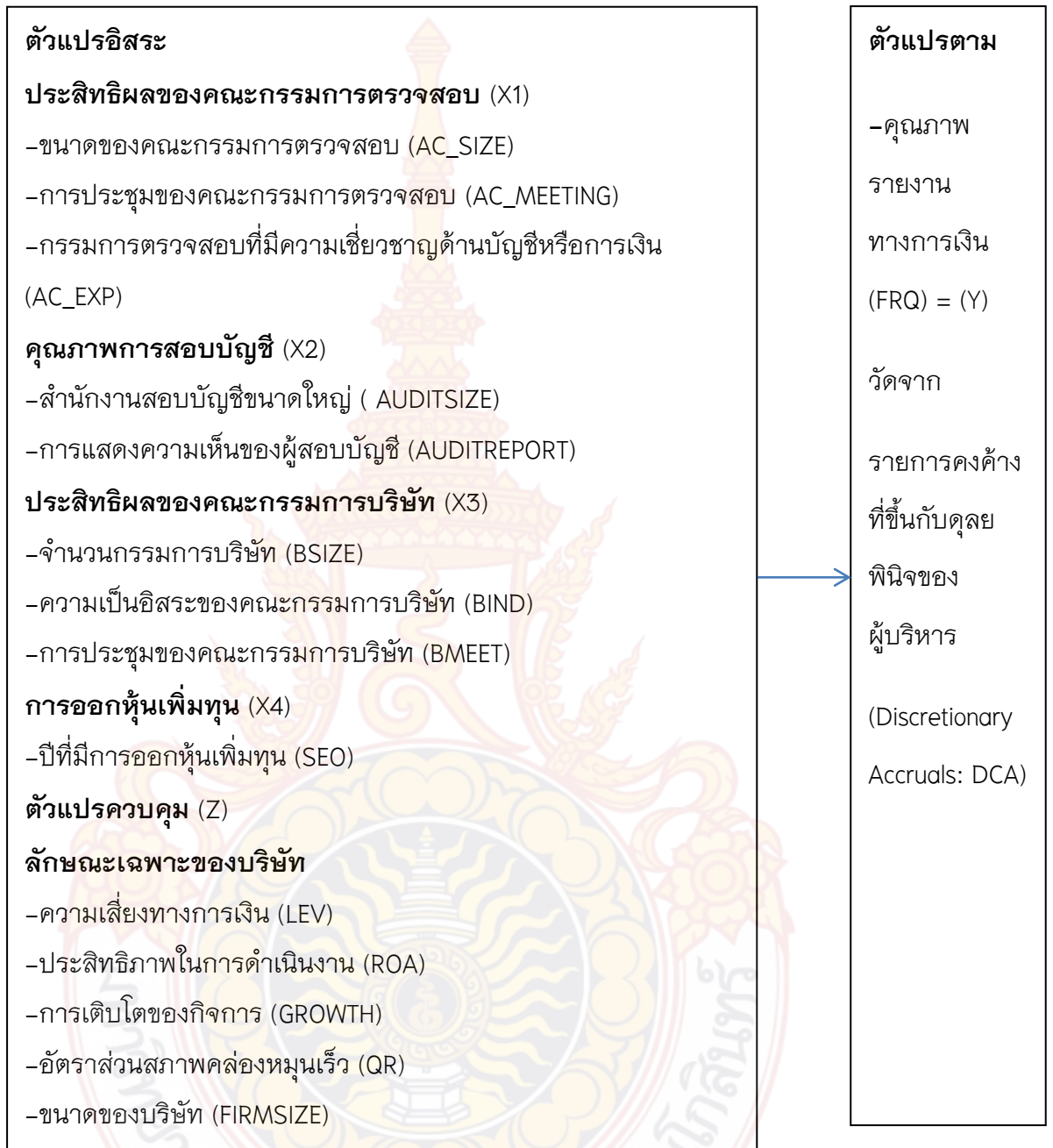
ด้านประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัทที่วัดผ่านปัจจัยตัวแปรของขนาดของกรรมการบริษัท สัดส่วนกรรมการอิสระและการประชุมของคณะกรรมการบริษัท หากองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทมีการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพจะสามารถลดปัญหาตัวแทนและลดแรงจูงใจในการจัดการกำไรของฝ่ายบริหารได้ รวมถึงตัวแปรควบคุมด้านลักษณะเฉพาะของธุรกิจ คืออัตราส่วนภาระหนี้สิน อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราการเติบโตของผู้ถือหุ้น รวมถึงขนาดของบริษัท เป็นต้นที่อาจมีผลกระทบต่อตัวแปรตามดังกล่าวที่ 1 จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทดสอบอีกครั้งเพื่อดูว่าคุณภาพการรายงานทางการเงินในกรณีปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงิน

คุณภาพรายงานทางการเงิน (Financial Reporting Quality:FRQ)

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

จากการที่ผู้บริหารมีหน้าที่ในการจัดทำรายงานทางการเงินเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ส่วนหนึ่งในการจัดทำรายงานยังเป็นความรับผิดชอบของฝ่ายบริหาร คือต้องใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารในการเลือกใช้นโยบายบัญชีและประมาณการบัญชี ซึ่งอาจทำให้ผู้บริหารมีความต้องการดำเนินงานให้บรรลุผลจึงอาจเลือกใช้วิธีการจัดการกำไรก่อนมีการออกหุ้นเพิ่มทุน จากทฤษฎีการส่งสัญญาณการออกหุ้นเพิ่มทุนเป็นการส่งสัญญาณด้านลบ และพบว่าความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการตรวจสอบในการควบคุมดูแลและสอบทานการจัดทำรายงานทางการเงินขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบและคณะกรรมการบริษัทซึ่งเป็นปัจจัยที่ช่วยให้ข้อมูลกำไรมีคุณภาพที่ดี อีกส่วนหนึ่งขึ้นกับการตรวจสอบของผู้สอบบัญชี เพื่อให้การรายงานทางการเงินออกสู่ผู้ใช้งบการเงินมีความถูกต้องเชื่อถือได้

1. ประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit committee effectiveness)

คณะกรรมการตรวจสอบเป็นคณะอนุกรรมการของคณะกรรมการบริหารมีหน้าที่ในการกำกับดูแลการรายงานทางการเงินของบริษัท ความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบคือ ดูแลด้านการรายงานทางการเงิน (รวมถึงการควบคุมภายใน) การสอบบัญชี และการกำกับดูแลกิจการอื่น ๆ (เช่น อำนวยความสะดวกด้านการสื่อสาร ระหว่างคณะกรรมการและผู้สอบบัญชีภายนอก (Wolnizer, 1995 & DeZoort, 1997) งานวิจัยที่ผ่านมายังพบว่าประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบคือ ความสามารถของคณะกรรมการตรวจสอบในการตอบสนองความรับผิดชอบต่อตามที่กล่าวข้างต้น (Kalbers & Fogarty 1993; DeZoort et al., 2002)

งานวิจัยที่ผ่านมาได้มีการวัดประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบจากตัวแปรต่อไปนี้

1.1 จำนวนของคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit committee size)

จากงานวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าจำนวนของคณะกรรมการตรวจสอบที่วัดเป็นตัวเลขวามีค่าบวกกับประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบทั้งนี้เพราะมีแนวโน้มว่าจำนวนสมาชิกของคณะกรรมการตรวจสอบที่เพียงพอเป็นขนาดที่ดีกว่าคณะกรรมการตรวจสอบที่มีขนาดเล็ก (DeZoort et al., 2002)

ผลการศึกษาพบว่าในกิจการที่มีคณะกรรมการตรวจสอบที่ประกอบด้วยสมาชิกอย่างน้อย 4 คนที่มีประสบการณ์ช่วยลดการจัดการกำไร ดังนั้นจากการศึกษาในอดีตพบว่า

ขนาดที่เหมาะสมถึงขนาดใหญ่จะมีการการรายงานทางการเงินที่มีคุณภาพมากขึ้น (Felo et al., 2003)

1.2 การประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit committee meeting)

จากการศึกษาของ Kalbers et al, 1993; DeZoort et al, (2002) พบว่า จำนวนครั้งของการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบส่งผลต่อประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบเป็นที่คาดว่าจะมีการปรับจำนวนครั้งของการประชุมให้มีการประชุมเพิ่มมากขึ้น (Menon et al, 1994; Abbott et al, 2000; DeZoort et al, 2002; Lee & Mande 2005) เพื่อความมีประสิทธิภาพ กรรมการตรวจสอบยินดีที่จะเสียสละเวลาในการปฏิบัติงานตรวจสอบเพิ่มมากขึ้น (Kalbers et al, 1993; Lee, Mande & Ortman, 2004) การศึกษาก่อนหน้านี้ยังพบว่าความถี่ของการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบมีความเกี่ยวข้องกับคุณภาพกำไรที่สูงขึ้น (Xie, 2003; Vafeas, 2005) และมิงานวิจัย Bédard et al, 2004) พบว่าจำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร สอดคล้องกับ Abbott, Parker & Peters, 2000) พบว่าจำนวนครั้งในการประชุมของกรรมการตรวจสอบที่มีจำนวนครั้งสูงมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับการต้องปรับปรุงงบการเงินใหม่ แต่งานวิจัยจากประเทศออสเตรเลีย ไม่พบหลักฐานอย่างมีนัยสำคัญระหว่างความถี่การประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบและการจัดการกำไร (Xie, Davidson et al. 2003)

1.3 กรรมการตรวจสอบที่มีความเชี่ยวชาญ (Audit committee expertise)

ความเชี่ยวชาญหมายถึงกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านการบัญชีและการรายงานทางการเงิน การควบคุมภายในและการตรวจสอบ (เช่น SOX 2002) มีการกำกับดูแลมากขึ้นเกี่ยวกับคุณภาพของรายงานทางการเงินมากกว่าสมาชิกที่ไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงจะมีความเข้าใจความเสี่ยง การแสดงความเห็นผู้สอบบัญชี จากแนวทางปฏิบัติที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (Best Practice Guidelines for Audit Committee of the Stock Exchange of Thailand, 1999) Blue Ribbon Committee (1999) และ Sarbanes-Oxley Act of 2002 มีแนวทางปฏิบัติ ให้สมาชิกทั้งหมดของคณะกรรมการตรวจสอบ มีความรู้และความเข้าใจด้านการบัญชี หรือการเงิน (Financial Literacy) และอย่างน้อย 1 คน มีความชำนาญและมีประสบการณ์ด้านการบัญชี หรือการเงิน (Financial Expert) ซึ่งความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ด้านการบัญชี หรือการเงินมีส่วนสำคัญมากต่อการเกิดประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบ Wolnizer (1995) ที่ได้ให้แนวคิดเริ่มแรกในการหาความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นอิสระ และ

คุณภาพของรายงานทางการเงิน โดย DeZort (1997) ได้ระบุหน้าที่โดยทั่วไปเกี่ยวกับรายงานทางการเงิน รวมทั้งการตรวจสอบ การควบคุม และปัจจัยที่สำคัญอื่นของการกำกับดูแลกิจการ ที่จะช่วยให้การติดต่อสื่อสารระหว่างคณะกรรมการบริษัท และผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจากภายนอกบริษัททำได้ง่ายขึ้น DeZort & Salterio (2001) ได้ศึกษาผลกระทบของสมาชิกของคณะกรรมการตรวจสอบ ที่มีความชำนาญและมีประสบการณ์ด้านการบัญชี หรือการเงิน ที่มีต่อระดับของการสนับสนุนผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจากภายนอก เมื่อมีความขัดแย้งกับผู้บริหาร ในประเด็นปัญหาความคลุมเครือของข้อมูลทางการเงินบัญชี พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวก ซึ่งหมายถึงสมาชิกของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ด้านการบัญชีหรือการเงินสูงกว่า มีความเป็นไปได้ที่จะสนับสนุนผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจากภายนอกสูงกว่า เมื่อมีความขัดแย้งกับผู้บริหารในประเด็นปัญหาความคลุมเครือของข้อมูลทางการเงินบัญชี

จากงานวิจัยที่ผ่านมายังพบหลักฐานสนับสนุนแนวคิดดังกล่าว เช่นงานวิจัยของ DeZort, (1998) and DeZort & Salterio (2001), Bédard et al, (2004) พบว่าคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ด้านบัญชีหรือการเงินให้การสนับสนุนผลการตรวจสอบของผู้สอบบัญชี และลดปัญหาความขัดแย้งของผู้สอบบัญชีรวมถึงสามารถช่วยลดการจัดการกำไรลงได้ซึ่งตรงข้ามกับงานวิจัยของ Peasnell et al. (2005) ที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างคุณสมบัติของอนุกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไร จึงเป็นที่มาของสมมติฐานต่อไปนี้

H1: ประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อคุณภาพรายงานทางการเงิน

2. คุณภาพการสอบบัญชี (Audit quality)

จากการทบทวนวรรณกรรม DeAngelo, (1981) ให้ความหมายของคำว่าคุณภาพการสอบบัญชี (Audit Quality) ไว้ว่า เป็นโอกาสหรือความน่าจะเป็นที่ผู้สอบบัญชีสามารถตรวจพบและรายงานความผิดพลาดที่มีสาระสำคัญ และมีงานวิจัย พบว่าคุณภาพการสอบบัญชีที่ดีนั้นมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรคือมีการรายงานตัวเลขที่แสดงถึงการตกแต่งกำไรน้อยกว่า (Becker .et al, 1998) ตัวแปรที่มีงานวิจัยในอดีตเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชีมีดังนี้

2.1 ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี (Audit firm size)

สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่มีความสัมพันธ์อย่างมากกับระดับการเปิดเผยข้อมูลที่มากขึ้น จึงพยายามใช้อำนาจหน้าที่ในการผลักดันให้ลูกค้ามีการเปิดเผยข้อมูลในระดับที่มากขึ้นในรายงานประจำปี (Watts and Zimmerman, 1986 และ Francis et al, 2004) ซึ่งในปัจจุบันนี้จากการควบรวมของกิจการบริษัทสอบบัญชีขนาดใหญ่ที่มีชื่อเสียงอยู่ในระดับนานาชาติ 4 บริษัท (Big 4) คือ ไพรซ์วอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส (PricewaterhouseCoopers: PwC) ดีลอยด์ทูช

โทมัตสึ (Deloitte Touche Tohmatsu: DTT) เอ็นสท์ แอนด์ ยังก์ (Ernst & Young: EY) และเคพีเอ็มจี (KPMG) ซึ่งถูกเรียกว่า Big 4 น่าจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอบบัญชีมากกว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก และถือเป็นการป้องกันการจัดการกำไรอย่างหนึ่ง รวมถึงแนวคิดที่ว่าสำนักงานสอบบัญชีที่มีขนาดใหญ่ต้องการปกป้องตนเองจากการถูกฟ้องร้องและต้องการรักษาชื่อเสียงของตนเองไว้ ดังนั้นจึงต้องพยายามตรวจให้พบข้อผิดพลาด และรายงานให้ผู้ใช้งบการเงินได้รับรู้ เพราะถ้าไม่สามารถตรวจและรายงานข้อผิดพลาดให้ผู้ใช้งบการเงินได้รับรู้ หากเกิดข้อผิดพลาดในภายหลังสำนักงานอาจถูกฟ้องร้อง จนเสื่อมเสียชื่อเสียงและส่งผลกระทบต่อสำนักงานและอาจสูญเสียลูกค้า (DeAngelo, 1981; Al-Ajmi, 2009) แต่ในงานวิจัย Jeong and Rho, (2004) พบว่าไม่ว่าผู้สอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่หรือขนาดเล็กก็ตาม ไม่ทำให้คุณภาพการสอบบัญชีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ในอีกด้านหนึ่งจากงานวิจัยในอดีตพบว่าหากเป็นสำนักงานสอบบัญชีที่มีคุณภาพในการตรวจสอบจะทำให้รายการพึงรับพึงจ่ายโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารน้อยลง ซึ่งหมายความว่ากิจการที่ได้รับการตรวจสอบจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4 Audit Firms) จะทำให้คุณภาพกำไรสูงส่งผลให้คุณภาพของรายงานทางการเงินสูงไปด้วย

2.2 การรายงานของผู้สอบบัญชี (Auditor's Report)

บุคคลที่ได้รับการขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจากสภาวิชาชีพบัญชี ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 ซึ่งสามารถตรวจสอบและรับรองบัญชีบริษัทและห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร ทั้งนี้ ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่จะสามารถรับรองงบการเงินของบริษัทที่ออกและเสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชนได้ จะต้องเป็นผู้สอบบัญชีที่ได้รับความเห็นชอบจาก ก.ล.ต. ผู้สอบบัญชีมีหน้าที่ต้องรับรองงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนที่จะถูกนำมาเปิดเผยต่อผู้ถือหุ้น โดยบริษัทที่มีการกำกับดูแลกิจการจะต้องมีงบการเงินที่ได้รับการรับรองจากผู้สอบบัญชีอย่างไม่มีเงื่อนไข ซึ่งสามารถสังเกตได้จากหน้าแรกของงบการเงินที่จะต้องสั้นมากไม่เกินหนึ่งหน้ากระดาษ หากบริษัทไหน ผู้สอบบัญชีมีข้อสังเกตหรือคำอธิบายมากเท่าใดก็อาจเป็นเครื่องแสดงว่าบัญชีมีปัญหามากขึ้นเท่านั้น ดังนั้น ความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีถือเป็นเรื่องที่สำคัญ เพื่อให้การรับรองงบการเงินมีความโปร่งใส และน่าเชื่อถือด้วยเหตุนี้สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ จึงออกเกณฑ์กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนเปลี่ยนผู้สอบบัญชี (Auditor rotation) ทุก 5 รอบปีบัญชี

จากการศึกษาพบว่า การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีถูกใช้เป็นตัววัดความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี เพราะผู้สอบบัญชีจะต้องมีความเป็นอิสระเพียงพอที่จะรายงานข้อเท็จจริงให้

สาธารณะได้รับทราบ ผลการวิจัยพบว่าบริษัทที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบมีเงื่อนไข มีการจ่ายค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในราคาที่สูงกว่าบริษัทที่ได้รับรายงานผู้สอบบัญชี แบบไม่มีเงื่อนไขซึ่งบริษัทที่ได้รับรายงานผู้สอบบัญชีแบบที่มีเงื่อนไข มักจะมีปัญหาความไม่แน่นอน ปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง หรือประเด็นที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขดังนั้นผู้สอบบัญชีต้องดำเนินการตรวจสอบมากขึ้นเพื่อที่จะได้รับหลักฐานการสอบบัญชีที่น่าเชื่อถือ ทำให้ต้องปรับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีให้สูงขึ้น มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับความเป็นไปได้ในการแก้ไขงบการเงิน ซึ่งหมายความว่าค่าธรรมเนียมที่สูง ส่งผลทำให้มีคุณภาพการสอบบัญชีดีขึ้น (Stanley & Dezoort, 2007) แต่ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีจะมากหรือน้อยนั้นเป็นผลมาจากจำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการสอบบัญชี (Goodwin & Munro, 2004)

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายการคงค้างที่ต้องใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารและรายงานของผู้สอบบัญชี กลุ่มตัวอย่างคือบริษัทจดทะเบียนในประเทศสหรัฐอเมริกาที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีในแบบที่เปลี่ยนแปลงไป ระหว่างปี ค.ศ. 1986 ถึงปี ค.ศ. 1987ผลการศึกษาพบว่า บริษัทที่มีรายการคงค้างที่ต้องใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารมากจะมีโอกาสสูงที่ผู้สอบบัญชีจะออกความเห็นในแบบที่เปลี่ยนแปลงไปเกี่ยวกับปัญหาความไม่แน่นอนและการดำเนินงานต่อเนื่อง ดังนั้นหากรายการที่ประมาณไว้ไม่เกิดขึ้นก็อาจทำให้กิจการมีปัญหาในการดำเนินงานได้ จึงทำให้ความเห็นของผู้สอบบัญชีมีแนวโน้มที่จะเป็นแบบที่เปลี่ยนแปลงไปเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องในกิจการที่มีรายการคงค้างที่ต้องใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารสูง (Francis and Krishnan, 1999)

งานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าคุณภาพการสอบบัญชีที่สูงขึ้นจะมีการปรับปรุงคุณภาพของรายงานทางการเงินและลดความเสี่ยงจากรายงานของผู้สอบบัญชีในการแสดงความเห็นงบการเงินไม่ถูกต้อง จากการศึกษาที่ผ่านมาได้ศึกษาดำเนินการตามบทบาทของคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ (Blue Ribbon Committee (BRC) , 1999) อาจเนื่องมาจากส่วนใหญ่งานวิจัยในอดีตการตั้งสมมติฐานจะใช้การแสดงความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไขโดยไม่ได้คำนึงถึงการมีวรรคเน้น แต่การตรวจสอบงบการเงินของ กสท. ในปัจจุบันนี้กิจการใดถึงแม้จะได้รับการแสดงความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไข แต่มีวรรคเน้นก็จะถูกจับตามองเป็นพิเศษ หรือมีการตรวจสอบเป็นพิเศษ จึงเป็นการทดสอบสมมติฐานต่อไปนี้

H2: คุณภาพการสอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อคุณภาพรายงานทางการเงิน

3. ประสิทธิภาพคณะกรรมการบริษัท (Board Effectiveness)

โดยหลักการกำกับดูแลของบริษัทจดทะเบียน คณะกรรมการบริษัทมีหน้าที่สำคัญใน

การดูแลฝ่ายจัดการให้ดำเนินงานตามวัตถุประสงค์สูงสุดของผู้ถือหุ้นและถือว่าเป็นตัวแทนของผู้ถือหุ้น (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2555) ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัยได้แก่

3.1 จำนวนของคณะกรรมการบริษัท (BSIZE)

ปัจจัยสำคัญที่กิจการต้องจัดให้มีจำนวนของกรรมการที่มีความเหมาะสมกับลักษณะของธุรกิจเพื่อให้คณะกรรมการสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวกำหนดจำนวนของกรรมการที่มีความเหมาะสมขึ้นกับการประกอบธุรกิจเฉพาะและความซับซ้อนของกิจการ รวมทั้งภาระหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

จากงานวิจัยของ Ezat and EL- Masry (2008) และ Beasley et al. (2000) พบว่าจำนวนกรรมการบริษัทที่มากจะส่งผลให้ผู้ใช้ได้รับข้อมูลที่ทันต่อเวลามากขึ้น และจะทำให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่วนของ Jensen (1986) พบว่าจำนวนกรรมการบริษัทที่มากขึ้นจะมีผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพน้อยกว่า และอาจเกิดปัญหา ต่างคิดว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องตรวจสอบการทำงานของบริษัทแต่สุดท้ายก็ไม่มีผู้ทำหน้าที่ดังกล่าว และการศึกษาของ Jensen (1993) พบว่าคณะกรรมการที่มีขนาดเล็กสามารถแสดงบทบาทในการกำกับดูแลได้ดีกว่าคณะกรรมการที่มีจำนวนมาก จำนวนที่มีความเหมาะสมอยู่ระหว่าง 7-8 คน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดตัวแทน คณะกรรมการที่มีขนาดใหญ่ทำให้เกิดปัญหาตัวแทนเนื่องจากกิจการต้องประสบปัญหาด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างกรรมการด้วยกันและการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันของกรรมการ (Yermack, 1996) นอกจากนี้กรรมการแต่ละรายยังคาดหวังว่ากรรมการรายอื่นจะทำหน้าที่ดังกล่าวแทนตนจึงอาจเกิด Free-Rider Problems คณะกรรมการที่มีจำนวนมากจึงไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ตรวจสอบผู้บริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพผลที่ตามมาคือผู้บริหารเกิดช่องทางการบริหารกำไร

3.2 สัดส่วนกรรมการที่เป็นอิสระ (BIND)

กรรมการจากภายนอกเป็นผู้มีส่วนให้คณะกรรมการสามารถทำหน้าที่ในการกำกับดูแลผู้บริหารอย่างมีประสิทธิภาพและช่วยป้องกันการทุจริตในรายงานทางการเงิน และนิยามของการทุจริตในงบการเงินคือ การที่ผู้บริหารตกแต่งงบการเงินให้มีข้อผิดพลาดอย่างมีสาระสำคัญและการยกยอกทรัพย์สินหรือปฏิบัติต่อทรัพย์สินของกิจการอย่างไม่เหมาะสม (Beasley, 1996) ดังนั้นสัดส่วนกรรมการอิสระที่มีจำนวนมากทำให้เกิดการดูแลตรวจสอบกรรมการที่มีส่วนในการบริหารมากขึ้น (Ezat and EL- Masry (2008) อีกด้านหนึ่งพบว่ากรรมการอิสระที่เข้ามาอยู่ในคณะกรรมการบริษัทอาจไม่มีความรู้ทางด้านธุรกิจ จึงทำให้ไม่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน รวมถึงการศึกษาของ Brandbury, Mak, and Tan (2006) ไม่

พบความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญระหว่างสัดส่วนของกรรมการจากภายนอกกับรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร

3.3 การประชุมของคณะกรรมการบริษัท (BMEET)

จำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการบริษัทถูกใช้ในการประเมินการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการบริษัทในฐานะตัวแทนของผู้ถือหุ้น หากคณะกรรมการบริษัทได้เข้าประชุมมากก็ยิ่งทำให้เกิดความเข้าใจและสามารถระบุปัญหาที่เกิดขึ้นได้เร็วขึ้นจึงส่งผลต่อการกำกับดูแลที่ดี (Hashim and Rahman , 2010) อย่างไรก็ตาม Xie, Davidson, and DaDalt (2003) และ Bradbury Mak and Tan (2006) พบว่าจำนวนกรรมการมีความสัมพันธ์ในทางลบต่อรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร ซึ่งสอดคล้องกับ Bédard (2004) คณะกรรมการขนาดใหญ่มีความสัมพันธ์กับการบริหารกำไรที่ลดลงเนื่องจากคณะกรรมการที่มีขนาดใหญ่ประกอบไปด้วยบุคคลากรที่มีประสบการณ์หลากหลายที่ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันทำให้เพิ่มประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกิจการ

H3: ประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อคุณภาพรายงานทางการเงิน

4. การออกหุ้นเพิ่มทุน (Seasonal Equity Offerings)

The Pecking Order Theory ทฤษฎีนี้ได้กล่าวว่ากิจการชอบที่จะจัดหาเงินทุนจากภายในเป็นอันดับแรก รองลงมาคือการกู้หนี้ และทางเลือกสุดท้ายคือการออกหุ้นสามัญใหม่ เพราะต้นทุนในการจัดหาเงินทุนจากแหล่งภายใน (กำไรสะสม) ถูกที่สุด และต้นทุนในการจัดหาเงินทุนจากหนี้สินจะต่ำกว่าการออกหุ้นใหม่ นอกจากนี้ Myers และ Majluf (1984) ยังได้อ้างถึงการรับรู้ข้อมูลที่แตกต่างกันระหว่างนักลงทุนเก่า นักลงทุนใหม่และผู้บริหาร (Asymmetric Information) ในการอธิบายถึงทฤษฎีนี้ด้วยการตัดสินใจของผู้บริหารในการเลือกวิธีการระดมทุนจะเป็นสัญญาณ (Signal) ที่ผู้บริหารมองอนาคตของบริษัทว่าดีหรือไม่ คือบริษัทที่มีอนาคตสดใสจะไม่เลือกระดมทุนโดยการจำหน่ายหุ้นสามัญใหม่แต่จะเลือกใช้แหล่งเงินทุนจากหนี้สินแทนเพราะเมื่อบริษัทมีกำไรเพิ่มขึ้นจากการโครงการลงทุนใหม่จะมีผลทำให้ราคาหุ้นสามัญสูงขึ้นอย่างรวดเร็วและผู้ที่ซื้อหุ้นสามัญที่ออกใหม่ ก็จะได้รับผลประโยชน์ไปด้วยทำให้ผลประโยชน์ที่ผู้บริหารควรจะได้ลดลง ในทางตรงกันข้ามผู้บริหารที่เห็นแนวโน้มในอนาคตไม่สดใส ก็จะเลือกระดมทุนจากการจำหน่ายหุ้นสามัญใหม่แทน ตามทฤษฎีการส่งสัญญาณปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุนผู้บริหารคาดหวังว่าจะระดมเงินไปลงทุนในโครงการที่คาดว่าจะเพิ่มมูลค่าให้บริษัทได้ ดังนั้นการออกหุ้นเพิ่มทุนคาดว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีที่

สำคัญ มีแนวโน้มในการจัดการกำไร อาจทำให้คุณภาพรายงานทางการเงินลดลง ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุน

H4: ปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุนมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อคุณภาพการรายงานทางการเงิน

5. ตัวแปรควบคุม (Control variable)

การศึกษาครั้งนี้ได้นำลักษณะเฉพาะของธุรกิจ ประกอบด้วยอัตราส่วนเกี่ยวกับหนี้สิน ส่วนของผู้ถือหุ้น และขนาดของกิจการเป็นตัวแปรควบคุมเพื่อไม่ให้เกิดความคลาดเคลื่อน ตัวแปรที่ใช้มีดังนี้

5.1. อัตราส่วนภาระหนี้สิน (Leverage: LEV)

การวัดความเสี่ยงทางการเงิน เป็นการคำนวณหาค่าอัตราส่วนภาระหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม งานวิจัยพบว่าบริษัทที่มีอัตราส่วนโครงสร้างทางการเงินสูงมีโอกาสที่จะละเมิดสัญญาชำระหนี้สูง (DeFond & Jambalvo, 1994) ตามทฤษฎี Positive Accounting กล่าวว่าผู้บริหารจะตกแต่งกำไรเพื่อลดต้นทุนทางการเงิน และมีการจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารโดยมีการจัดการกำไรเพื่อทำให้กำไรเพิ่มขึ้น มีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไรหรือรายการพึงรับพึงจ่ายโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร และสอดคล้องกับ Chen & Church (1992) กล่าวได้ว่าความเสี่ยงทางการเงินที่อยู่ในระดับสูงจะทำให้รายการพึงรับพึงจ่ายโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารสูงไปด้วย ซึ่งหมายความว่ากิจการที่มีความเสี่ยงทางการเงินอยู่ในระดับสูงจะทำให้คุณภาพกำไรต่ำ

5.2. ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (Return on Assets : ROA)

เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถในการดำเนินงานของกิจการในการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ของกิจการเพื่อสร้างกำไร หากอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวมมีค่าสูงเมื่อเทียบกับอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวมเฉลี่ยของอุตสาหกรรมแสดงว่ากิจการเกิดประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์รวมสูง ดังนั้นนักลงทุนต้องประเมินความเชื่อมั่นต่อความสามารถในการทำกำไรของบริษัท (Shivakumar, 2000)

5.3. อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ (Growth)

จากการศึกษาของ Smith and Watts (1992) พบว่าผู้บริหารจะทำการจัดการกำไรมากขึ้นในกิจการที่มีการเจริญเติบโตสูง ซึ่งมีแนวโน้มการเจริญเติบโตที่สูงโดยสามารถทำผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร ทั้งนี้เนื่องจากกำไรที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อมูลค่าของกิจการสูงขึ้น ทฤษฎี Positive Accounting กล่าวว่าผู้บริหารจะมีการตกแต่งกำไรเพื่อลดต้นทุนทางการเงิน แสดงให้เห็นว่าการเติบโตของสินทรัพย์มีผลทำให้รายการคงค้างมาก

ขึ้นและนำไปสู่การจัดการกำไรโดยผู้บริหารระดับที่สูงขึ้นด้วย (Johnson and Lys, 1990, Smith and Watts 1992, Warfield et al ,1995)

5.4. อัตราส่วนสภาพคล่องหมุนเร็ว (Quick ratio: QR)

การวัดอัตราส่วนสภาพคล่องหมุนเร็ว วัดจากการคำนวณจากสินทรัพย์หมุนเวียนหักด้วยสินค้าคงเหลือหารด้วยหนี้สินหมุนเวียน กิจกรรมที่มีภาระหนี้สินสูงคาดว่าจะมีความเสี่ยงมากกว่าและมีความต้องการตรวจสอบเพิ่มมากขึ้น (Antle et al. 2006)

5.5. ขนาดของกิจการ (Firm size)

ขนาดของกิจการได้นำมาใช้เป็นตัวแปรควบคุมมาจากทฤษฎี Positive Accounting คือ ต้นทุนทางการเมืองซึ่งเกิดจากกิจการขนาดใหญ่ต้องเผชิญกับกระบวนการทางการเมือง อาจส่งผลกระทบต่อกิจการมากกว่ากิจการขนาดเล็ก (Watts & Zimmerman, 1986) ดังนั้นจึงมีโอกาสในการจัดการกำไรมากกว่ากิจการขนาดเล็กเพื่อหลีกเลี่ยงแรงกดดันทางการเมือง อีกด้านหนึ่งขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับการจัดการกำไร กล่าวคือ กิจการขนาดใหญ่และขนาดกลางต้องการทำการจัดการกำไรเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลกำไรที่ลดลงจากเดิม และกิจการขนาดเล็กต้องการทำการจัดการกำไรเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลขาดทุน สาเหตุที่การจัดการกำไรของกิจการขนาดใหญ่มีแนวโน้มน้อยกว่ากิจการขนาดเล็กเพราะกิจการขนาดใหญ่มีเงินทุนสูงกว่า บุคลากรมากพอที่จะแบ่งแยกหน้าที่ได้อย่างชัดเจน และการควบคุมภายในที่ดีจะช่วยให้การปรับแต่งข้อมูลโดยใช้สินทรัพย์รวมเป็นตัววัดขนาดบริษัทที่คำนวณจาก Natural log ของสินทรัพย์ทั้งหมดเพื่อลดความแตกต่างของตัวเลขที่ใช้แทนค่าตัวแปร (Xie, Davidson & DaDalt, 2003, Yang & Krishnan (2005)

H5: ตัวแปรควบคุมมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อคุณภาพรายงานทางการเงิน

ตัวแบบที่ใช้ในการจัดการกำไร

Healy and Wahlen (1999) ให้คำนิยามว่า “การจัดการกำไร หมายถึง การที่ผู้บริหารใช้ดุลยพินิจในการจัดทำรายงานทางการเงิน และในการสร้างรายการค่าขึ้น เพื่อเปลี่ยนรายงานทางการเงินโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้าใจผลการปฏิบัติงานของบริษัทผิด หรือเพื่อให้กำไรทางบัญชีมีจำนวนหรือมีสัดส่วนตามที่สัญญากำหนดไว้” การจัดการกำไรทำให้กำไรที่ปรากฏในรายงานทางการเงินสูงหรือต่ำกว่ากำไรที่ผู้บริหารทำได้จริง การจัดการกำไรเป็นการวัดผลกระทบที่เกิดขึ้น เนื่องจากการตัดสินใจของผู้บริหารต่อรายการคงค้างที่ไม่คาดหวังหรือรายการคงค้างไม่ปกติ ซึ่งหมายถึง รายการคงค้างที่ไม่สามารถอธิบายได้เป็นรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารของกิจการที่สามารถควบคุมการเกิดขึ้น

ของรายการได้ภายในระยะเวลาอันสั้น ในขณะที่รายการคงค้างปกติหรือรายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non-discretionary Accruals : NDCA) เป็นรายการคงค้างที่เกิดขึ้นตามเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมนั้นๆ จึงไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากในช่วงระยะเวลาอันสั้น

วิธีการคำนวณรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals: DCA) คำนวณจากผลต่างระหว่างรายการคงค้างรวม (Total Accruals : TA) กับรายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นกับผู้บริหาร (Non-discretionary Accruals : NDCA) ของแต่ละกิจการโดยดูจากค่าสัมบูรณ์ (Absolute) มีสมการดังนี้

$$DCA_{it} = \frac{TA_{it}}{A_{it-1}} - NDCA_{it}$$

โดยที่

DCA_{it} = รายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร ณ ปีที่ it

TA_{it} = รายการคงค้างรวม ณ ปีที่ it

$NDCA_{it}$ = รายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร ณ ปีที่ it

A_{it-1} = สินทรัพย์รวม ณ ปีที่ $it-1$

1. ตัวแบบที่ใช้วัดค่ารายการคงค้างรวม

Hribar and Collins (2002) ได้ศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดในการวัดค่ารายการคงค้างรวม มี 2 แนวคิดคือ แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) และแนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Approach) ดังนี้

1.1 แนวคิดงบดุล (Balance Sheet Approach) รายการคงค้างเป็นรายการที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของยอดสุทธิระหว่างสินทรัพย์หมุนเวียนที่ใช้กระแสเงินสด (Non-cash Current Assets) กับหนี้สินหมุนเวียน (Current Liabilities) และการปันส่วนสินทรัพย์เป็นค่าใช้จ่ายในรอบระยะเวลาที่ได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจจากการใช้สินทรัพย์นั้น ได้แก่ ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย เป็นต้น โดยหาได้จากสมการดังนี้

$$TA_{it} = (\Delta CA_{it} - \Delta Cash_{it}) - (\Delta CL_{it} - \Delta STD_{it}) - Dep_{it}$$

โดยที่

TA_{it} = รายการคงค้างรวม ณ ปีที่ it

ΔCA_{it}	= การเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์หมุนเวียน ณ ปีที่ it กับปีที่ $it-1$
$\Delta Cash_{it}$	= การเปลี่ยนแปลงเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด ณ ปีที่ it กับปีที่ $it-1$
ΔCL_{it}	= การเปลี่ยนแปลงของหนี้สินหมุนเวียน ณ ปีที่ it กับปีที่ $it-1$
ΔSTD_{it}	= การเปลี่ยนแปลงของหนี้ระยะยาวที่รวมอยู่ในหนี้สินหมุนเวียน ณ ปีที่ it กับปีที่ $it-1$
Dep_{it}	= ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย ในปีที่ it

1.2 แนวคิดกระแสเงินสด (Cash Flow Approach) รายการคงค้างเป็นรายการที่เกิดจากยอดสุทธิระหว่างกำไรสุทธิก่อนรายการพิเศษ (Net Income Before Extraordinary Items) และกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (Cash Flow from Operations) ดังนั้นการหาค่ารายการคงค้างรวมของแต่ละกิจการวัดได้ จากสมการดังนี้

$$TA_{it} = NI_{it} - CFO_{it}$$

โดยที่

TA_{it} = รายการคงค้างรวม ณ ปีที่ it

NI_{it} = กำไรสุทธิ ณ ปีที่ it

CFO_{it} = กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ณ ปีที่ it

Hribar and Collins (2002) พบว่า การวัดค่ารายการคงค้างรวมโดยใช้แนวคิดกระแสเงินสดสามารถประมาณรายการคงค้างรวมได้ดีกว่าแนวคิดงบดุล เนื่องจากการวัดค่าตามแนวคิดงบดุลนั้น ทำให้เกิดความโน้มเอียงในการวัดค่าอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น งานศึกษาในครั้งนี้จึงวัดค่ารายการคงค้างรวม โดยใช้ตัวแบบตามแนวคิดกระแสเงินสด

1.3 ตัวแบบที่ใช้วัดค่ารายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร

ตัวแบบที่ใช้วัดค่ารายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารของแต่ละกิจการมีดังนี้

(1) DeAngelo Model

DeAngelo (1986) เสนอตัวแบบนี้เพื่อวัดค่ารายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยใช้รายการคงค้างรวม ณ ปีที่ $t-1$ หารด้วยสินทรัพย์รวม ณ ปีที่ $t-2$ ดังนี้

$$NDA_{it} = \frac{TA_{it-1}}{A_{it-2}}$$

โดยที่

NDA_{it} = รายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร ณ ปีที่ it

TA_{it-1} = รายการคงค้างรวม ณ ปีที่ $it-1$

A_{it-2} = สินทรัพย์รวม ณ สิ้นปีที่ $it-2$

(2) Healy Model

Healy (1983) เสนอตัวแบบนี้เพื่อวัดค่ารายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยใช้ค่าเฉลี่ยของยอดคงค้างรวมปีปัจจุบันหารด้วยสินทรัพย์รวมปีก่อนดังสมการต่อไป

$$NDA_{it} = \left[\frac{1}{n} \sum_t \left(\frac{TA_{it}}{A_{it-1}} \right) \right]$$

โดยที่

NDA_{it} = รายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร ณ ปีที่ it

TA_{it} = รายการคงค้างรวม ณ ปีที่ it

A_{it-1} = สินทรัพย์รวม ณ สิ้นปีที่ $it-1$

n = จำนวนปีที่ใช้หาค่ารายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร

t = ปีที่ใช้ในการคำนวณ ($t-n, t-n+1, \dots, t-1$)

(3) The Jones Model

Jones (1991) เสนอตัวแบบเพื่อประมาณรายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยใช้ตัวแบบที่เกี่ยวข้องดังนี้ (1) ตัวแปรรายได้ เพื่อควบคุมการเปลี่ยนแปลงของรายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารซึ่งมีความสัมพันธ์กับบัญชีเงินทุนหมุนเวียน (Working Capital Accounts) อันเกิดจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจของกิจการ และ (2) ตัวแปรที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ เพื่อควบคุมการเปลี่ยนแปลงของรายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารอันเกิดจากการคิดค่าเสื่อมราคาและเป็นผลมาจากกิจกรรมทางธุรกิจของกิจการตัวแบบนี้วัดค่ารายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารดังสมการต่อไป

$$NDA_{it} = \alpha_1 \left(\frac{1}{A_{it-1}} \right) + \alpha_2 \left[\frac{\Delta REV_{it}}{A_{it-1}} \right] + \alpha_3 \left(\frac{PPE_{it}}{A_{it-1}} \right)$$

โดยที่

NDA_{it} = รายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร ณ ปีที่ it

ΔREV_{it} = การเปลี่ยนแปลงของรายได้ (รายได้ปีที่ t หักรายได้ปีที่ $it-1$)

PPE_{it} = ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ก่อนหักค่าเสื่อมราคา ณ ปีที่ it

A_{it-1} = สินทรัพย์รวม ณ ปีที่ $it-1$

$\alpha_1 \alpha_2 \alpha_3$ = ค่าสัมประสิทธิ์ที่ความถดถอย ซึ่งได้จากสมการถดถอย ดังนี้

$$\frac{TA_{it}}{A_{it-1}} = \alpha_1 \left(\frac{1}{A_{it-1}} \right) + \alpha_2 \left[\frac{\Delta REV_{it}}{A_{it-1}} \right] + \alpha_3 \left(\frac{PPE_{it}}{A_{it-1}} \right) + \varepsilon_{it}$$

โดยที่

TA_{it} = รายการคงค้างรวม ณ ปีที่ it

ΔREV_{it} = การเปลี่ยนแปลงของรายได้ (รายได้ปีที่ t หักรายได้ปีที่ $it-1$)

PPE_{it} = ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ก่อนหักค่าเสื่อมราคา ณ ปีที่ it

A_{it-1} = สินทรัพย์รวม ณ ปีที่ $it-1$

ε_{it} = ค่าความคลาดเคลื่อน

(4) Modified Jones Model

Dechow, Sloan, and Sweeney (1995) พัฒนาตัวแบบนี้มาจากตัวแบบของ Jones Model เนื่องจากตัวแบบ Jones การวัดค่ารายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร ตัวแปรรายได้ที่นำมาพิจารณาเป็นรายได้ทั้งสิ้น ส่วน Modified Jones Model นำตัวแปรการเปลี่ยนแปลงของรายได้ทั้งสิ้นหักด้วยการเปลี่ยนแปลงของลูกหนี้ เนื่องจากแนวคิดที่ว่าผู้บริหารสามารถจัดการกำไรโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารผ่านทางกรับรู้รายได้จากการขาย เชื่อง่ายกว่ารายได้จากการขายสด

ดังนั้น ตัวแบบที่ใช้วัดค่ารายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารของ Modified Jones Model ดังสมการต่อไปนี้

$$\frac{NDA_{it}}{A_{it-1}} = \alpha_1 \left(\frac{1}{A_{it-1}} \right) + \alpha_2 \left[\frac{(\Delta REV_{it} - \Delta REC)}{A_{it-1}} \right] + \alpha_3 \left(\frac{PPE_{it}}{A_{it-1}} \right) + \varepsilon_{it}$$

โดยที่

ΔREC = การเปลี่ยนแปลงของลูกหนี้การค้าในปีที่ it และ $it-1$

5) Industry Model

Dechow, Sloan, and Sweeney (1995) ระบุตัวแบบนี้พัฒนามาจากแนวคิดที่ว่า กิจกรรมในอุตสาหกรรมเดียวกันมีอิทธิพลต่อรายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร

ตัวแบบนี้วัดค่ารายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร ดังนี้

$$NDA_{it} = \beta_1 + \beta_2 \text{median}_{it} \left(\frac{TA_{it}}{A_{it-1}} \right)$$

โดยที่

$$NDA_{it} = \text{รายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร ณ ปีที่ } it$$

$$\text{median}_{it} \left(\frac{TA_{it}}{A_{it-1}} \right) = \text{ค่ามัธยฐานของรายการคงค้างรวมของปีที่ } it \text{ หารด้วยสินทรัพย์}$$

รวม ณ ปีที่ $it-1$ ของกิจการที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดในอุตสาหกรรมเดียวกัน (industry it)

$$\beta_1 \beta_2 = \text{ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยที่ได้จากสมการถดถอย}$$

Guay, Kothari, and Watts (1996) แสดงให้เห็นว่า ตัวแบบต่อไปนี้เป็น (1) De Angelo Model (2) Healy Model และ (3) Industry Model เป็นตัวแบบที่ไม่มีประสิทธิภาพในการจำแนก รายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารออกมาได้ ในขณะที่ Jones Model และ Modified Jones Model เป็นตัวแบบที่สามารถประมาณรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารได้ น่าเชื่อถือกว่า นอกจากนั้น Dechow, Sloan, and Sweeney (1995) ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการวัดรายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารโดยใช้ตัวแบบข้างต้น

Yoon และ Miller (2002) ได้ศึกษาการตกแต่งกำไรของบริษัทที่อยู่ในช่วงเสนอยกหุ้นในประเทศเกาหลีใต้และพบว่า บริษัทในประเทศเกาหลีใต้ที่กำลังพิจารณาที่จะเข้าเสนอยกหุ้นในปีถัดไปจะทำการตกแต่งกำไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริษัทที่มีผลการดำเนินงานแย่ ซึ่ง การศึกษาครั้งนี้ของ Yoon และ Miller (2002) ยังพบอีกว่า Modified Jones Model ไม่สามารถวัดค่ารายการค้างรับค้างจ่ายที่เกิดจากการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารสำหรับกิจการในประเทศเกาหลีใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยได้เสนอตัวแบบในการวัดค่าดังกล่าวใหม่จากการผสมผสานระหว่าง Modified Jones Model และ IV/GMM Model เพื่อให้ตัวแบบใหม่นี้สะท้อนความเป็นจริงได้มากขึ้นว่า ในบางครั้งการตกแต่งกำไรของผู้บริหาร กิจการก็สามารถทำผ่านรายการค่าใช้จ่ายและเจ้าหนี้การค้าได้เช่นเดียวกับรายการรายได้และลูกหนี้การค้า ซึ่งจากการศึกษาพบว่าตัวแบบใหม่นี้สามารถอธิบายเกี่ยวกับรายการค้างรับค้างจ่ายของกิจการในประเทศเกาหลีใต้ได้ดีกว่า Modified Jones Model ตามสมการดังต่อไปนี้

$$\frac{TA_{it}}{A_{it-1}} = \beta_0 + \beta_1 \left[\frac{(\Delta REV_{it} - \Delta AR_{it})}{A_{it-1}} \right] + \beta_2 \left[\frac{(\Delta EXP_{it} - \Delta AP_{it})}{A_{it-1}} \right] + \beta_3 \left[\left(\frac{NCASH_{it-1} \times PPEGRW_{it}}{A_{it-1}} \right) \right] + \varepsilon_{it}$$

โดยที่

- ΔEXP_{it} = ค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงานไม่รวมค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นต้นทุนของบริษัท i ในปี t หักค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน ไม่รวมค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นต้นทุนของบริษัท i ในปี $t-1$
- ΔAP_{it} = การเปลี่ยนแปลงของเจ้าหนี้การค้าของบริษัท i ในปี t
- $NCASH_{it-1}$ = ค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นต้นทุนของบริษัท i ในปี $t-1$ เช่นค่าเสื่อมราคา
- $PPEGRW_{it}$ = อัตราการเติบโตของรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ก่อนหักค่าเสื่อมราคาของบริษัท i ในปี t

ต่อมาการศึกษาของ Yoon, Miller และ Jiraporn (2006) ได้ศึกษาเกี่ยวกับรายการที่ใช้ในการจัดการกำไรโดยวิธีการตกแต่งกำไรของบริษัทในประเทศเกาหลีใต้ โดยการแบ่งกลุ่มบริษัทที่ต้องการศึกษาออกเป็น 3 กลุ่มได้แก่ กลุ่มบริษัทที่มีรายการค้างรับค้างจ่ายในระดับต่ำ (บริษัทที่มีรายการกำไรลดลง) กลุ่มบริษัทที่มีรายการค้างรับค้างจ่ายในระดับปานกลาง และกลุ่มบริษัทที่มีรายการค้างรับค้างจ่ายในระดับสูง (บริษัทที่มีรายการกำไรเพิ่มขึ้น) พบว่าบริษัทที่มีรายการกำไรลดลงจะมีการตกแต่งกำไรผ่านรายการค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นต้นทุนเช่น หนี้สูญขาดทุนจากการขายสินทรัพย์ เป็นต้น ส่วนบริษัทที่มีรายการกำไรเพิ่มขึ้นจะมีการตกแต่งกำไรผ่านรายการรายได้ที่ไม่เป็นต้นทุน เช่น กำไรจากการขายสินทรัพย์ เป็นต้น โดยได้มีการปรับเปลี่ยนตัวแบบของ Yoon และ Miller (2002) ที่ใช้ในการหาค่ารายการค้างรับ ค้างจ่ายที่เกิดจากการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารเพื่อลดข้อจำกัดที่ไม่สอดคล้องกันระหว่าง ตัวแปรของ Modified Jones Model ซึ่งเป็นต้นแบบของตัวแบบดังกล่าวที่ใช้สินทรัพย์รวมต้นงวดซึ่งเป็นตัวแปรคงที่เป็นตัวแปรมาตรฐานของสมการ ขณะที่รายการค้างรับค้างจ่ายที่ต้องการศึกษานั้นเป็นตัวแปรที่ไม่คงที่สามารถผันแปรได้ นอกจากนี้รายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ที่ใช้ในสมการ ซึ่งถือเป็นตัวแทนของค่าเสื่อมราคานั้น ก็ได้สะท้อนค่าของรายการค้างรับค้างจ่ายไม่หมุนเวียน (Non-current Accruals) โดยแท้จริง ซึ่งหลังจากปรับเปลี่ยนแล้วจะได้สมการดังต่อไปนี้

$$\frac{TA_{it}}{REV_{it}} = \beta_0 + \beta_1 \left[\frac{(\Delta REV_{it} - \Delta AR_{it})}{REV_{it-1}} \right] + \beta_2 \left[\frac{(\Delta EXP_{it} - \Delta AP_{it})}{REV_{it-1}} \right] + \beta_3 \left[\frac{(DEP_{it} \times PEN_{it})}{REV_{it-1}} \right] + \varepsilon_{it}$$

โดยที่

- TA_{it} = รายการค้างรับค้างจ่ายรวมของบริษัท i ในปี t
 = รายได้ทางบัญชี (Accounting Earning) – กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (CFO)
 = รายได้ของบริษัท i ในปี t

ΔEXP_{it} = ผลรวมของต้นทุนขายและค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร ไม่รวมค่าใช้จ่ายที่ไม่ เป็น
 ตัวเงินของบริษัท i ในปี t หักด้วยผลรวมของต้นทุนขาย และค่าใช้จ่ายในการขาย
 และบริหาร ไม่รวมค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นตัวเงินของบริษัท i ในปี $t-1$

DEP_{it} = ค่าเสื่อมราคาของบริษัท i ในปี t

PEN_{it} = ค่าใช้จ่ายผลประโยชน์พนักงานของบริษัท i ในปี t

Islam, All และ Ahmad (2011) ได้ทำการศึกษาประสิทธิภาพของ Modified Jones Model ในการตรวจหาการตกแต่งกำไรสำหรับประเทศบังคลาเทศ ซึ่งสนับสนุนการศึกษาของ Yoon, Miller และ Jiraporn (2006) ว่า Modified Jones Model ไม่สามารถวัดค่ารายการค้างรับ ค้างจ่ายที่เกิดจากการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารสำหรับกิจการในประเทศบังคลาเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ตัวแบบใหม่ที่ Yoon, Miller และ Jiraporn (2006) เสนอ สามารถอธิบายเกี่ยวกับรายการค้างรับค้างจ่ายของกิจการในประเทศบังคลาเทศได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า Modified Jones Model สามารถตรวจพบการจัดการกำไรได้มากที่สุด ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้จึงวัดค่ารายการค้างรับที่ไม่ได้ขึ้นดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยใช้ตัวแบบตาม Modified Jones Model แล้วนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับตัวแบบ Yoon, Miller และ Jiraporn (2006) เพื่อดูว่าในปีที่บริษัทมีการออกหุ้นเพิ่มทุนคุณภาพของรายงานทางการเงิน ที่วัดจากประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ คุณภาพการสอบบัญชีและประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัทสามารถช่วยลดรายการค้างรับในดุลยพินิจของผู้บริหารที่ จัดว่าเป็นเครื่องมือในการจัดการกำไรได้หรือไม่ หากช่วยลดรายการค้างรับในดุลยพินิจของผู้บริหารได้คุณภาพของรายงานการเงินจะดี

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีการดำเนินวิจัยประกอบด้วย การรวบรวมข้อมูล การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง การวัดค่าตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย แบบจำลอง และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้ใช้ข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ (Secondary Data) จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 7 กลุ่มอุตสาหกรรม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 – พ.ศ. 2555 จากฐานข้อมูลงบการเงินจาก SETSMART และแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ณ สิ้นรอบบัญชี โดยรวบรวมข้อมูลในลักษณะของข้อมูลแบบพาแนล (Panel Data) จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยใช้เทคนิคที่เรียกว่า Panel Data Analysis กล่าวได้ว่าแต่ละบริษัทนั้นมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน จึงต้องขจัดความแตกต่างนั้นเสียก่อนที่จะนำมาวิเคราะห์ทิศทางความสัมพันธ์ และขนาดของผลกระทบของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตาม ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ศึกษาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) จำนวนความถี่ (Frequency) และจำนวนร้อยละ (Percentage) ในการอธิบายลักษณะของตัวแปรต่างๆ

การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงเส้นตรงแบบพหุ (Multi Linear Regression Analysis) ในการอธิบายผลของประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบ คุณภาพของการสอบบัญชี ที่มีต่อคุณภาพรายงานทางการเงิน จากนั้นวิเคราะห์ความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน โดยใช้แบบจำลอง Jones Model (1991) มาดำเนินการเนื่องจากในการวัดตามแบบจำลองนี้มีค่าตัวแปรรายได้ซึ่งต้องควบคุมการเปลี่ยนแปลงรายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับบัญชีเงินทุนหมุนเวียนและอีกตัวแปร คือตัวแปรที่ดินอาคารอุปกรณ์ซึ่งเป็นการควบคุมการเปลี่ยนแปลงของรายการคงค้างที่ไม่ได้ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหารอันเกิดจากการคิดค่าเสื่อมราคา เมื่อได้ค่าก็จะมาประมาณค่าสัมประสิทธิ์จากสมการ โดยใช้วิธีกำลังสองน้อยสุด (Ordinary Least Square Method) เพื่อทำการปรับขนาดของบริษัทให้สามารถเปรียบเทียบกัน

ได้ และทำการแทนค่าเพื่อจะควบคุมการเปลี่ยนแปลงของ Non-Discretionary Accruals สุดท้ายจึงมาคำนวณ Discretionary Accruals แต่ในการเก็บข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีจำนวนบริษัทที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุนมีจำนวนน้อย จึงใช้การทดสอบด้วยวิธี Bootstrapping Regression Analysis

Bootstrapping เป็นวิธีการ nonparametric ที่ใช้แทนสถิติเชิงอนุมานแบบดั้งเดิมเพื่อให้ได้สมมติฐานและผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

Bootstrapping มีข้อได้เปรียบ คือโดยทั่วไปมักจะมีบางกรณีที่เกิดความผิดพลาดในการทดสอบสมมติฐาน เมื่อขนาดของตัวอย่างมีขนาดเล็ก และ Bootstrapping สามารถให้ข้อมูลที่มีความแม่นยำและสามารถรวบรวมข้อมูลที่ซับซ้อนได้

วิธี Bootstrapping เป็นวิธีการประมาณค่าโดยนำข้อมูลที่สังเกตได้นำมาสุ่มใหม่ โดยที่จะสุ่มข้อมูลแบบสุ่มแล้วใส่คืนตามจำนวนชุดที่ต้องการแล้วนำข้อมูลที่แต่ละชุดมาหาค่าความน่าจะเป็นหรือค่าสถิติที่ต้องใช้แล้วนำค่าความน่าจะเป็นหรือค่าสถิติที่ได้ทั้งหมดมาหาค่าความน่าจะเป็นหรือคำนวณค่าสถิติอีกครั้งหนึ่ง

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยปีพ.ศ. 2551 ถึง พ.ศ. 2555 โดยศึกษาจาก 7 กลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่ กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร กลุ่มทรัพยากร กลุ่มเทคโนโลยี กลุ่มบริการ กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มอสังหาริมทรัพย์

อย่างไรก็ตามการศึกษาในครั้งนี้ไม่ครอบคลุมถึงบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่อยู่ในกลุ่มต่อไปนี้

1. บริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจการเงิน มีกฎเกณฑ์หรือข้อจำกัดที่แตกต่างกันไปจากธุรกิจอื่นๆ ค่อนข้างมาก
2. บริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการ ซึ่งเป็นกลุ่มของบริษัทจดทะเบียนที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วน
3. บริษัทจดทะเบียนที่ถูกถอดถอนออกจากตลาดหลักทรัพย์ ในระหว่างช่วงระยะเวลาของการศึกษา ซึ่งถือเป็นกลุ่มของบริษัทจดทะเบียนที่ประสบปัญหาด้านการเงินและมีข้อมูลไม่ครบถ้วน

4. บริษัทจดทะเบียนที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วนในช่วงปี พ.ศ. 2551 - 2555 ไม่ว่าจะเป็นตัวแปรอิสระหรือตัวแปรตามที่น่าสนใจศึกษา

ดังนั้นการนำข้อมูลในส่วนของธุรกิจเหล่านี้เข้ามารวมด้วยอาจทำให้ผลการวิจัยเบี่ยงเบนได้

การวัดค่าตัวแปร

1. **ตัวแปรตาม (Dependent Variable)** สำหรับการศึกษานี้ คือ คุณภาพรายงานทางการเงิน

คุณภาพรายงานทางการเงิน (Financial Reporting Quality : FRQ) แบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือการรายงานไม่ถูกต้องตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินและการรายงานที่ไม่ถูกต้อง นอกเหนือจากมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ซึ่งการศึกษานี้จะใช้เฉพาะรายงานที่ไม่ถูกต้องตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินเท่านั้น รายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (discretionary accruals) เป็นการใช้ที่วัดคุณภาพของรายงานทางการเงินในส่วนของการวัดคุณภาพกำไร (earning quality) ซึ่งดูจากการจัดการกำไร (earning management) ถ้าระดับรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารอยู่ในระดับต่ำมีค่าเครื่องหมายเป็นลบ แสดงว่าคุณภาพรายงานทางการเงินจะดี (Healy 1985; DeAngelo 1986; Jones 1991; Dechow, Sloan & Sweeney 1995)

มีหลายวิธีในการวัดประมาณการรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร ที่ผ่านมาศึกษาโดยใช้การเปลี่ยนแปลงทั้งหมดตามเกณฑ์คงค้างเป็นการวัด (Healy, 1985 ; DeAngelo, 1986) ในปัจจุบันได้มีการศึกษาโดยใช้ Linear discretionary accrual models ในการจำแนกตามเกณฑ์คงค้างเพื่อดูว่ามีการใช้ดุลยพินิจที่ขึ้นอยู่กับผู้บริหารหรือไม่ (Jones 1991; Dechow et al. 1995, Dechow et al, 2002) และมาศึกษาผลกระทบของคุณภาพของรายงานทางการเงินในปีที่บริษัทมีการออกหุ้นเพิ่มทุน

2. **ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)** หรือตัวแปรที่น่าสนใจศึกษาได้จัดเป็นกลุ่มเพื่อดูในแต่ละด้านประกอบด้วย

2.1 ด้านประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบ (Auditcommittee Effectiveness) ประกอบด้วย

1) จำนวนคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee Size)

คณะกรรมการตรวจสอบมีบทบาทสำคัญในด้านการสอบทานความถูกต้องของ

รายงานทางการเงิน ความเพียงพอของข้อมูลและการควบคุมภายใน เพื่อให้ความเชื่อมั่นได้ว่า กระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินมีการควบคุมที่เพียงพอ ทำให้ข้อมูลในรายงานทางการเงินมีความถูกต้อง เชื่อถือได้ จำนวนคณะกรรมการตรวจสอบจึงเป็นการสะท้อนให้เห็นถึง ความรู้ความสามารถของคณะกรรมการตรวจสอบ หรือถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกันและถือว่าเป็นกรรมการที่มีความเป็นอิสระ (Klein, 2002 & Xie et al., 2003) เพื่อให้กำไรแสดงถึงผลการดำเนินงานที่แท้จริง และเป็นกรายงานทางการเงินที่มีคุณภาพ และทั้งนี้คณะกรรมการตรวจสอบเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในการพิจารณา

ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบที่วัดเป็นตัวเลขวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ ทั้งนี้เป็นเพราะมีแนวโน้มว่าจำนวนสมาชิกของ คณะกรรมการตรวจสอบที่เพียงพอเป็นขนาดที่ดีกว่าคณะกรรมการตรวจสอบที่มีขนาดเล็ก (DeZoort et al, 2002) แต่ก็เป็นโอกาสที่ประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบอาจประสบ ปัญหา หากจะกลายเป็นขนาดใหญ่เกินไป ทั้งนี้เป็นเพราะกลุ่มใหญ่อาจสร้างความสูญเสีย หรือเพิ่มกระบวนการและการกระจายของความรับผิดชอบมากเกินไป

สำหรับการศึกษานี้จะพิจารณาจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบที่ได้รับแต่งตั้งตาม หลักเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายการข้อมูล ประจำปี (แบบ 56-1) หรือรายงานประจำปี

2) การประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit committee meeting) จาก การศึกษาก่อนหน้านี้พบว่าการประชุมของกรรมการตรวจสอบมีผลต่อประสิทธิผลของ กรรมการตรวจสอบ และคาดว่ากรรมการจะเสียสละเวลาในการปฏิบัติงานตรวจสอบเพิ่มมากขึ้น (Kalbers et al, 1993; Lee, Mande & Ortman 2004) เพื่อลดการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร ดังนั้นความถี่ของการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบมีความเกี่ยวข้องกับคุณภาพกำไรที่สูงขึ้น (Xie, 2003; Vafeas 2005) ส่งผลในทิศทางเดียวกันของรายงานทางการเงินจะมี คุณภาพดีไปด้วย

การศึกษาในครั้งนี้จึงพิจารณาถึงการเข้าประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ ที่อาจส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินได้ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายการข้อมูล ประจำปี (แบบ 56-1) หรือรายงานประจำปีคำนวณจากจำนวนครั้งของกรรมการตรวจสอบ แต่ละคนที่เข้าประชุมหารด้วยจำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบทั้งหมด และ ศึกษาถึงในปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุนมีผลกระทบต่อคุณภาพรายงานทางการเงินหรือไม่

3) กรรมการตรวจสอบที่มีความเชี่ยวชาญ (Audit committee expertise) จากแนวทางปฏิบัติที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบ ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีแนวทางปฏิบัติให้สมาชิกทั้งหมดของคณะกรรมการตรวจสอบ มีความรู้และความเข้าใจด้านการบัญชี หรือการเงิน (Financial Literacy) และอย่างน้อย 1 คน มีความชำนาญและมีประสบการณ์ด้านการบัญชีหรือการเงิน (Financial Expert) ซึ่งความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ด้านการบัญชี หรือการเงินมีส่วนสำคัญมากต่อการเกิดประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบ นั่นคือ สมาชิกของคณะกรรมการตรวจสอบ ที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ด้านการบัญชีหรือการเงินสูงกว่า มีความเป็นไปได้ที่จะสนับสนุนผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจากภายนอกสูงกว่า เมื่อมีความขัดแย้งกับผู้บริหารในประเด็นปัญหาของข้อมูลทางการบัญชี จึงเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) หรือรายงานประจำปี คำนวณจากจำนวนกรรมการตรวจสอบที่มีคุณวุฒิด้านบัญชีหรือการเงินหารด้วยจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบทั้งหมด และศึกษาถึงผลกระทบต่อรายงานทางการเงินในปีที่บริษัทมีการออกหุ้นเพิ่มทุน

2.2 ด้านคุณภาพการสอบบัญชี (Audit Quality) ประกอบด้วย

1) ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี (Audit firm size) จากการศึกษที่ผ่านมาและจากการรวบรวมของกิจการบริษัทสอบบัญชีขนาดใหญ่ที่มีชื่อเสียงอยู่ในระดับนานาชาติ 4 บริษัท (Big 4) คือ ไพรซ์วอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส (PricewaterhouseCoopers : PwC) ดีลอยด์ ทูช โทมัส (Deloitte Touche Tohmatsu : DTT) เอิร์นส์แอนด์ ยังก์ (Ernst & Young : EY) และ เคพีเอ็มจี (KPMG) ซึ่งถูกเรียกว่า Big 4 น่าจะส่งผลต่อคุณภาพการสอบบัญชีมากกว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็กและถือเป็นการป้องกันการจัดการกำไรอย่างหนึ่ง (DeAngelo, 1981: Al-Ajmi, 2009) และยังพบว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ ต้องปกป้องตนเองจากการถูกฟ้องร้องและต้องรักษาชื่อเสียงของตนเองไว้จึงต้องพยายามตรวจให้พบข้อผิดพลาดและรายงานให้ผู้ใช้งบการเงินได้รับรู้เพื่อมิให้เสื่อมเสียชื่อเสียงและส่งผลเสียต่อสำนักงาน หากพบข้อผิดพลาดในภายหลังจนอาจถูกฟ้องร้องได้

ส่วนการศึกษาของ Kam Wah Lia (2009) ศึกษาเกี่ยวกับกิจการที่มีโอกาสในการลงทุนสูง ซึ่งแสดงถึงการเติบโตของกิจการที่มีการเติบโตสูงจะต้องใช้การตรวจสอบที่มีคุณภาพเช่น สำนักงานสอบบัญชี Big 4 หรือไม่ ซึ่งจากการทดสอบพบว่ากิจการที่มีการเติบโตสูงมักมีรายการคงค้างที่ต้องใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารสูงตามไปด้วย ดังนั้นจึงต้องการการตรวจสอบที่มีคุณภาพจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่มากกว่ากิจการที่มีการเติบโตต่ำ ในการเก็บ

รวบรวมข้อมูลจากแบบรายงานประจำปี (แบบ 56-1) โดยสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) = 1 และไม่อยู่ใน Big 4 = 0

2) การรายงานของผู้สอบบัญชี (Auditor's report) จากงานวิจัยที่ในอดีตบริษัทที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบมีเงื่อนไขมีการจ่ายค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีในราคาที่สูงกว่าบริษัทที่ได้รับรายงานผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไข ซึ่งบริษัทที่ได้รับรายงานผู้สอบบัญชีแบบมีเงื่อนไข มักจะมีปัญหาความไม่แน่นอน ปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง หรือประเด็นที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้จึงเก็บรวบรวมข้อมูลจากงบการเงิน ในรายงานของผู้สอบบัญชีที่แสดงความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไข = 1 กรณีแสดงความเห็นเป็นแบบอื่น = 0 เพื่อที่จะสะท้อนถึงคุณภาพของรายงานทางการเงินที่ผ่านการตรวจสอบและแสดงความเห็นจากผู้สอบบัญชี

2.3 ด้านประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัท (Board Effectiveness) ประกอบด้วย

1) ขนาดของกรรมการบริษัท (Board size) คณะกรรมการบริษัทมีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและติดตามการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร ตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี จำนวนของคณะกรรมการบริษัทยังขึ้นกับลักษณะเฉพาะและความซับซ้อนของธุรกิจ จากการศึกษาที่ผ่านมาขนาดของกรรมการบริษัทที่มีความเหมาะสมตามแนวคิดของทฤษฎีตัวแทนอธิบายถึงคณะกรรมการที่มีขนาดใหญ่ ทำให้เกิดปัญหาตัวแทนเพิ่มขึ้น และอาจเกิด Free-Rider Problems ส่งผลให้คณะกรรมการไม่สามารถตรวจสอบกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงผู้บริหารอาจใช้เป็นช่องทางในการจัดการกำไร ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการในการจัดทำรายงานทางการเงินที่โปร่งใส จึงเก็บรวบรวมข้อมูลของตัวแปรนี้จากแบบแสดงรายการประจำปี (แบบ 56-1) จำนวนกรรมการของบริษัทในแต่ละปี

2) สัดส่วนกรรมการอิสระ (Board Independence) องค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทที่ดีต้องมีการสร้างกลไกการถ่วงดุลอำนาจภายใน กิจการสามารถสร้างกลไกดังกล่าวได้โดยจัดให้มีจำนวนกรรมการอิสระในสัดส่วนที่เหมาะสม กรรมการภายนอกสามารถแสดงบทบาทในฐานะผู้เชี่ยวชาญและทำหน้าที่กำกับดูแลกิจการได้ จึงเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการในการตรวจสอบผู้บริหารและเป็นลดปัญหาตัวแทนที่เกิดขึ้นทำให้ผู้บริหารลดแรงจูงใจในการจัดการกำไร การศึกษาครั้งนี้จึงดูสัดส่วนของกรรมการอิสระจากแบบแสดงรายการประจำปี (แบบ 56-1) คำนวณจากจำนวนกรรมการอิสระในแต่ละปีหารด้วยจำนวนคณะกรรมการบริหารในแต่ละปี

3) การประชุมของคณะกรรมการบริษัท (Board meeting) การจัดประชุมคณะกรรมการบริษัทอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้คณะกรรมการสามารถติดตามการปฏิบัติงานและผลการดำเนินงานของบริษัทได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ขึ้นกับการกำหนดวาระการประชุมเพื่อพิจารณาเรื่องที่มีความสำคัญ การส่งข้อมูลที่สำคัญประกอบการประชุมให้กรรมการพิจารณาล่วงหน้า การจัดการประชุม การอภิปรายและเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนประกอบการตัดสินใจ การจัดสรรเวลาการประชุมอย่างเหมาะสม รวมถึงการจัดทำรายงานการประชุมและการติดตามงาน

Vafeas (1999) ได้ศึกษาพบว่าจำนวนครั้งของการประชุมกรรมการมีผลกระทบในทางลบต่อผลการดำเนินงานของกิจการ จำนวนครั้งของการประชุมที่เพิ่มมากขึ้นเฉพาะในสถานการณ์ที่กิจการต้องประสบปัญหาของผลการดำเนินงานลดลง การประชุมที่เพิ่มมากขึ้นส่งผลให้กิจการมีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้นในปีต่อมา โดยการรวบรวมข้อมูลจากแบบรายงานประจำปี (แบบ 56-1) จำนวนครั้งของกรรมการบริษัทที่เข้าประชุมหารด้วยจำนวนครั้งที่ประชุม

2.4 การออกหุ้นเพิ่มทุน (Seasoned Equity Offerings) บริษัทที่มีการเพิ่มทุนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ปีที่มีการขึ้นเครื่องหมายจัดสรรให้บุคคลในวงจำกัด (Private Placement : PP) สิทธิซื้อหุ้นเพิ่มทุน (Rights offering = XR) (ไม่นับรวมถึงปีที่มีการขึ้นเครื่องหมาย XD = หุ้นปันผล XE = หุ้นแปลงสภาพ และ CR = การลดทุน) เนื่องจากข้อมูลทางบัญชีการเงินเป็นข้อมูลที่ให้ประโยชน์ต่อการตัดสินใจของนักลงทุน (Bushman & Smith, 2001) ดังนั้น รายงานทางการเงินที่มีคุณภาพย่อมส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพในการลงทุน (Lambert, Leuz,&Verrechia, 2007) อย่างไรก็ตาม การจัดการกำไรเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพกำไร เนื่องจากการจัดการกำไรที่สูงขึ้นทำให้คุณภาพกำไรลดต่ำลง (Lo, 2008) ดังนั้น เมื่อนักลงทุนนำข้อมูลทางบัญชีการเงินไปใช้เพื่อการตัดสินใจลงทุนโดยไม่ได้พิจารณาถึงคุณภาพกำไรย่อมส่งผลให้การตัดสินใจไม่ถูกต้อง (Subramanyam, 1996) ดังนั้น การศึกษาว่าปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุนอาจมีการจัดการกำไรส่งผลกระทบต่อคุณภาพรายงานทางการเงิน ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดให้ปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน = 1 และปีที่ไม่มี การออกหุ้นเพิ่ม = 0

3. ตัวแปรควบคุม (Control Variable) ในแต่ละบริษัทอาจมีปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลของคุณภาพรายงานทางการเงิน จึงได้กำหนดตัวแปรควบคุมเพิ่มเติมดังนี้

ด้านลักษณะเฉพาะของธุรกิจ

1) อัตราส่วนภาระหนี้สิน (Leverage)

แสดงให้เห็นว่ากิจการมีการลงทุนในสินทรัพย์ทั้งสิ้นซึ่งเป็นเงินทุนมาจากการก่อหนี้ในสัดส่วนเท่าใด หากอัตราส่วนนี้สูงแสดงให้ถึงการมีสภาพความเสี่ยงทางการเงินที่สูงด้วยเพราะถือได้ว่าการลงทุนในสินทรัพย์ทั้งสิ้นส่วนใหญ่มาจากการก่อหนี้และภาระหนี้สินเป็นข้อผูกมัดที่ทำให้กิจการต้องจ่ายดอกเบี้ยพร้อมเงินต้นคืน ซึ่งมีผลกระทบต่อระดับกระแสเงินสดจากการดำเนินงานของกิจการ อีกด้านหนึ่งหากกิจการที่มีระดับหนี้สินสูงมากมีแนวโน้มในการใช้วิธีการต่างๆ บริหารกำไร

การศึกษาที่ผ่านมาก Bradbury, Mar, and Tan (2006) และ Klein (2002) พบว่าความเสี่ยงทางการเงินมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร จึงเป็นตัวแปรควบคุมในการดูสภาพความเสี่ยงทางการเงิน โดยการวัดด้วยอัตราหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม

2) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของสินทรัพย์ (Return on Assets)

เป็นอัตราที่ใช้วัดความสามารถของกิจการในการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ของกิจการเพื่อสร้างกำไร เป็นผลการดำเนินงานของกิจการในมุมมองทางบัญชีโดยเก็บข้อมูลรายปีจากที่มีการเปิดเผยในฐานข้อมูล SETSMART ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่คำนวณจากกำไรจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม

3) อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ (Growth)

จากงานวิจัยที่ผ่านแสดงให้เห็นว่าการเติบโตของสินทรัพย์มีผลทำให้มีรายการค้างมากขึ้นและนำไปสู่การจัดการกำไรโดยผู้บริหารในระดับสูง จึงเลือกใช้อัตราการเติบโตของสินทรัพย์เป็นตัวแปรควบคุม โดยการวัดค่าตัวแปรจากการคำนวณได้จากยอดรวมสินทรัพย์ของปีนี้หักด้วยยอดรวมของสินทรัพย์ปีก่อนหารด้วยยอดรวมของสินทรัพย์ปีก่อน

4) อัตราสภาพคล่องหมุนเร็ว (Quick ratio)

เป็นการวิเคราะห์เพื่อดูว่าเป็นสัญญาณในการบอกว่ามีปัญหาในการชำระค่าสินค้าหรือไม่ใช้สำหรับวัดความสามารถของกิจการเป็นการมองสภาพคล่องทางการเงินภายในกิจการ โดยเก็บข้อมูลรายปีจากที่มีการเปิดเผยในฐานข้อมูล SETSMART ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่คำนวณจากสินทรัพย์หมุนเวียนหักสินค้าคงเหลือหารด้วยหนี้สินหมุนเวียน

5) ขนาดของกิจการ (Firm size)

ขนาดของกิจการได้นำมาใช้เป็นตัวแปรควบคุมมาจากหลายสาเหตุ คือต้นทุน

ทางการเมืองซึ่งเกิดจากกิจการขนาดใหญ่ต้องเผชิญกับกระบวนการทางการเมืองอาจส่งผลกระทบต่อกิจการมากกว่ากิจการขนาดเล็ก (Watts & Zimmerman, 1986) จึงเลือกใช้ขนาดของกิจการเป็นตัวแปรควบคุม โดยใช้สินทรัพย์รวมเป็นตัววัดขนาดของบริษัท คำนวณได้จาก Natural Log ของสินทรัพย์ทั้งหมด เพื่อลดความแตกต่างของตัวเลขทั้งหมดที่ใช้ในการแทนค่าแปร การศึกษานี้สามารถสรุปตัวแปรและค่าที่คาดหวังได้ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สรุปตัวแปรและค่าที่คาดหวัง

ตัวแปร	ตัวย่อ	การวัดค่า	เครื่องหมายที่คาดหวัง
ตัวแปรตาม(dependent Variable)			
คุณภาพรายงานทางการเงิน (Financial Reporting Quality)	AFRQ	โดยการวัดผ่าน Absolute of discretionary Accrual	+,-
ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)			
ประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบ -ขนาดคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit committee size)	AC_SIZE	จำนวนคณะกรรมการตรวจสอบในแต่ละปี	+
-การประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit committee meeting)	AC_MEET	จำนวนครั้งของกรรมการตรวจสอบแต่ละคนที่เข้าประชุมหารด้วยจำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบทั้งหมด	+
-กรรมการตรวจสอบที่มีความเชี่ยวชาญ (Audit committee Expertise)	AC_EXP	จำนวนกรรมการตรวจสอบที่มีคุณวุฒิด้านบัญชีหรือการเงินหารด้วยจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบทั้งหมด	+
คุณภาพการสอบบัญชี			+
-ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี (Audit Firm Size)	AUDITSIZE	สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) = 1 และไม่อยู่ใน Big 4 = 0	
-การรายงานของผู้สอบบัญชี (Auditor's Report)	AUDITREPORT	รายงานของผู้สอบบัญชีที่แสดงความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไข =1 กรณีแสดงความเห็นเป็นแบบอื่น = 0	+
ประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัท			
-จำนวนคณะกรรมการบริษัท (Board size)	BSIZE	จำนวนกรรมการของบริษัทในแต่ละปี	+
-สัดส่วนกรรมการอิสระ (Board Independence)	BIND	จำนวนกรรมการอิสระในแต่ละปีหารด้วยจำนวนคณะกรรมการบริหารในแต่ละปี	+
-การประชุมของคณะกรรมการบริษัท (Board meeting)	BMEET	จำนวนครั้งของกรรมการบริษัทที่เข้าประชุมหารด้วยจำนวนครั้งที่ประชุม	+
การออกหุ้นเพิ่มทุน	SEO	ปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน =1 และปีอื่นๆ = 0	+
-ปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน (Seasoned Equity Offerings)			

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวแปร	ตัวย่อ	การวัดค่า	เครื่องหมาย ที่คาดหวัง
ตัวแปรควบคุม (Control Variable)			-
ด้านลักษณะเฉพาะของธุรกิจ	<i>LEV</i>	อัตราส่วนภาระหนี้สิน หนี้สินรวมหารด้วย สินทรัพย์รวม	
-ความเสี่ยงทางการเงิน (Leverage)			
-อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Assets)	<i>ROA</i>	กำไรจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์ รวม	+
-อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ (Growth)	<i>GROWTH</i>	ยอดรวมสินทรัพย์ของปีนี้หักด้วยยอดรวม ของสินทรัพย์ปีก่อนหารด้วยยอดรวมของ สินทรัพย์ปีก่อน	-
-อัตราส่วนสภาพคล่องหมุนเร็ว (Quick ratio)	<i>QR</i>	สินทรัพย์หมุนเวียนหักสินค้าคงเหลือหาร ด้วยหนี้สินหมุนเวียน	+
-ขนาดของกิจการ (Firm size)	<i>FIRMSIZE</i>	Natural Log ของสินทรัพย์	+

แบบจำลอง

ตัวแปรตามในการศึกษาคือคุณภาพรายงานทางการเงิน (Financial Reporting Quality: FRQ) วัดผ่านจากการจัดการกำไรของบริษัท โดยใช้การเปลี่ยนแปลงรายการตามรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร สามารถหาได้จากสมการแบบจำลอง Modified Jones ซึ่งในงานวิจัยที่ผ่านมาของ Dechow et al. (1996), Teoh et al. (1993), Ching et al. (2002), Klein (2002) มีการวัดค่าตัวแปรการจัดการกำไรได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คำนวณหารายการคงค้างทั้งหมด (Total Accruals : TA) จากผลต่างของกำไรสุทธิกับกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานที่แสดงในงบกระแสเงินสด สามารถแสดงสมการได้ดังนี้

$$TA_{it} = NI_{it} - CFO_{it} \quad (1)$$

โดยที่

TA_{it} = รายการคงค้างทั้งหมดของกิจการ

NI_{it} = กำไรสุทธิ

CFO_{it} = กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 2 นำรายการคงค้างทั้งหมดเข้าสู่ตัวแบบ Jones (1991) จะได้สมการถดถอยกำลังสองน้อยที่สุดของรายการคงค้างทั้งหมด เพื่อประมาณค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยเชิงเส้นของตัวแบบ ตามสมการต่อไปนี้อยู่โดยการทำที่ละกลุ่มอุตสาหกรรม

$$\frac{TA_{jit}}{A_{jit-1}} = \alpha_{1j} \left(\frac{1}{A_{jit-1}} \right) + \alpha_{2j} \left(\frac{\Delta REV_{jit}}{A_{jit-1}} \right) + \alpha_{3j} \left(\frac{PPE_{jit}}{A_{jit-1}} \right) + \varepsilon_{jit} \quad (2)$$

โดยที่

- j = กลุ่มอุตสาหกรรม 1,2,3,...,n
 i = บริษัทที่ 1, 2, 3,...,n
 TA_{jit} = รายการคงค้างทั้งหมด (Total Accruals) ณ สิ้นเวลา t
 ΔREV_{jit} = รายได้ (Revenue) ณ เวลา t หักด้วยรายได้ ณ เวลา $t-1$
 PPE_{jit} = ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ (Property Plant and Equipment) ณ สิ้นเวลา t
 A_{jit-1} = สินทรัพย์รวม (Assets) ณ สิ้นเวลา $t-1$
 $\alpha_1 \alpha_2 \alpha_3$ = ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงเส้นของตัวแบบจำลอง
 ε_{jit} = ค่าความคลาดเคลื่อนจากการประมาณการรายการคงค้างทั้งหมด

ในการประมาณค่าแบ่งข้อมูลออกเป็น 7 กลุ่มอุตสาหกรรม

หลังจากได้ค่าสัมประสิทธิ์ $\hat{\alpha}_{1j}$ $\hat{\alpha}_{2j}$ $\hat{\alpha}_{3j}$ แล้วจึงนำเข้าสู่ตัวแบบ Modified Jones เพื่อคำนวณรายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร แสดงเป็นตัวแบบได้ดังนี้

$$NDA_{jit} = \hat{\alpha}_{1j} \left(\frac{1}{A_{jit-1}} \right) + \hat{\alpha}_{2j} \left(\frac{(\Delta REV_{jit} - \Delta REC_{jit})}{A_{jit-1}} \right) + \hat{\alpha}_{3j} \left(\frac{PPE_{jit}}{A_{jit-1}} \right) \quad (3)$$

โดยที่

- NDA_{jit} = รายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Non-discretionary Accruals) ณ เวลา i ของกลุ่มอุตสาหกรรม j ส่วนด้วยสินทรัพย์รวม ณ เวลา $t-1$
 ΔREC_{jit} = ลูกหนี้การค้า (Receivable) ของอุตสาหกรรม j ณ เวลา $t-1$ หักด้วยลูกหนี้การค้าของกลุ่มอุตสาหกรรม j ณ เวลา $t-1$

เนื่องจากผู้บริหารมีโอกาสที่จะทำการจัดการกำไรในกรณีรายได้จากการขายเชื่อได้มากกว่ารายได้จากการขายเงินสด ดังนั้นในตัวแบบ Modified Jones จึงนำลูกหนี้จากการขาย

เชื่อมำห้กออกจากรายได้จากการขายก่อนการคำนวณหาค่า NDA_{jit} และในตั้แบบน้ีหารด้วย ยอดรวมของสินทรัพย์ปีก่อนน้ัน เพื่อลดผลกระทบจากปัญหา Heteroscedasticity

ขั้นตอนที่ 3 เมื่อได้รายการค้งค้งที่ไม่ขึ้นอยู่กั้ดุลยพินิจผู้บริหารแล้ว จึงนำ้ไปหัก ออกจากรายการค้งค้งทั้งหมด ส่วนที่เหลือเป็นผลต้งค้งคือรายการค้งค้งที่ขึ้นอยู่กั้ดุลยพินิจ ของผู้บริหาร สมการที่้ใช้แสดงต้งน้ี

$$FRQ_{jit} = \left(\frac{TA_{jit}}{A_{jit-1}} \right) - NDA_{jit} \quad (4)$$

เนื่องจกั้ค่ารายการค้งค้งที่ขึ้นอยู่กั้ดุลยพินิจของผู้บริหาร (FRQ_{jit}) ที่คำนวณได้มี ค่าบวกและลบ จึงขจัดปัญหาดังกล่วว โดยการปรับค่าให้้เป็นค่าล้ัมบูรณ์ (Absolute Value) ของ ค่ารายการค้งค้งที่ขึ้นกั้ดุลยพินิจของผู้บริหาร ($AFRQ_{jit}$) ซึ่งจะทำให้้ตัวแปรที่้ได้สะท้อน คุณภาพรายการทางเงินได้้อย่างเหมาะสม กล่าวคือ ค่าเข้า้ใกล้ศูนย์สะท้อนวามีคุณภาพที่้ดี โดยที่้ $AFRQ_{jit} = |FRQ_{jit}|$ ต้งน้ัน แบบจำลองที่้ได้คือ

$$AFRQ_{jit} = \beta_{0j} + X_{1jit}\beta_{1j} + X_{2jit}\beta_{2j} + X_{3jit}\beta_{3j} + X_{4jit}\beta_{4j} + Z_{jit}\beta_{5j} + \varepsilon_{jit} \quad (5)$$

โดยที่้

X_{1jit} คือ เมตริกของตัวแปรอิสระด้านประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบ

(Auditcommittee Effectiveness ประกอบด้วย

$$[AC_SIZE_{jit} \quad AC_MEETING_{jit} \quad AC_EXP_{jit}]$$

X_{2jit} คือ เมตริกของตัวแปรอิสระด้านคุณภาพการสอบบัญชี (Audit Quality) ประกอบด้วย

$$[AUDITSIZE_{jit} \quad AUDITREPORT_{jit}]$$

X_{3jit} คือ เมตริกของตัวแปรอิสระด้านประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัท (Board

Effectiveness) ประกอบด้วย $[BSIZE_{jit} \quad BIND_{jit} \quad BMEET_{jit}]$

X_{4jit} คือ เมตริกของตัวแปรอิสระด้านการออกหุ้นเพิ่มทุน (SEO) $[SEO_{jit}]$

Z_{jit} คือ เมตริกของตัวแปรควบคุม (Control Variables) ประกอบด้วย

$$[LEV_{jit} \quad ROA_{jit} \quad GROWTH_{jit} \quad QR_{jit} \quad FIRMSIZE_{jit} \quad GROUP_{jit}]$$

ตัวแปรตาม

$AFRQ_{jit}$ = คุณภาพรายงานทางการเงิน (Financial Reporting Quality) โดยการวัดผ่าน Absolute Value of Discretionary Accrual

ตัวแปรอิสระ**Audit committee effectiveness:**

AC_SIZE_{jit} = จำนวนคณะกรรมการตรวจสอบวัดจากจำนวนกรรมการตรวจสอบของบริษัทในแต่ละปี

$AC_MEETING_{jit}$ = การประชุมของกรรมการตรวจสอบโดยวัดจากจำนวนครั้งของกรรมการตรวจสอบแต่ละคนที่เข้าประชุมหารด้วยจำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบทั้งหมด

AC_EXP_{jit} = กรรมการตรวจสอบที่มีความเชี่ยวชาญโดยวัดจากจำนวนกรรมการตรวจสอบที่มีคุณวุฒิด้านบัญชีหรือการเงินหารด้วยจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบทั้งหมด

Audit Quality:

$AUDITSIZE_{jit}$ = ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีโดยวัดจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) = 1 และไม่อยู่ใน Big 4 = 0

$AUDITREPORT_{jit}$ = การรายงานของผู้สอบบัญชี โดยดูจากการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไข = 1 กรณีแสดงความเห็นแบบอื่น = 0

Board Effectiveness:

$BFSIZE_{jit}$ = จำนวนกรรมการบริษัท โดยวัดจากจำนวนกรรมการของบริษัทในแต่ละปี

$BIND_{jit}$ = สัดส่วนกรรมการอิสระโดยวัดจากจำนวนกรรมการอิสระในแต่ละปีหารด้วยจำนวนคณะกรรมการบริหารในแต่ละปี

$BMEET_{jit}$ = ความถี่ในการประชุมของคณะกรรมการบริษัทโดยวัดจากจำนวนครั้งของกรรมการบริษัทที่เข้าประชุมหารด้วยจำนวนครั้งที่ประชุม

Seasoned Equity Offering

SEO_{jit} = ตัวแปรหุ่นของปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน มีค่าเท่ากับ 1 ในปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน และเท่ากับ 0 ในปีอื่นๆ

ตัวแปรควบคุม

ลักษณะเฉพาะของธุรกิจ

LEV_{jit} = อัตราส่วนภาระหนี้สินโดยวัดจากหนี้สินรวมหารด้วยสินทรัพย์รวม

ROA_{jit} = อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์โดยคำนวณจากกำไรจากการดำเนินงานหารด้วยสินทรัพย์รวม

$GROWTH_{jit}$ = อัตราการเติบโตของสินทรัพย์โดยวัดจากยอดรวมสินทรัพย์ของปีนี้หักด้วยยอดรวมของสินทรัพย์ปีก่อนหารด้วยยอดรวมของสินทรัพย์ปีก่อน

QR_{jit} = อัตราส่วนสภาพคล่องหมุนเร็ว โดยวัดจากสินทรัพย์หมุนเวียนหักสินค้าคงเหลือหารด้วยหนี้สินหมุนเวียน

$FIRMSIZE_{jit}$ = ขนาดของบริษัท โดยวัดจาก Natural log ของสินทรัพย์

$GROUP_{jit}$ = กลุ่มอุตสาหกรรมกำหนดเป็นค่า Dummy เพื่อใช้ในการศึกษา

ε_{jit} = ค่าความคลาดเคลื่อน

จากการศึกษาของ Yoon, Miller และ Jiraporn (2006) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับรายการที่ใช้ในการตกแต่งกำไรของบริษัทในประเทศเกาหลี โดยมีการปรับเปลี่ยนตัวแบบของ Yoon และ Miller (2002) ที่ใช้ในการหาค่ารายการคงค้างที่เกิดจากการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารเพื่อลดข้อจำกัดที่ไม่สอดคล้องกันระหว่างตัวแปรของ Modified Jones Model ที่ได้ใช้สินทรัพย์รวมต้นงวดเป็นตัวแปรคงที่ เป็นตัวแปรหลักในสมการ ขณะที่รายการคงค้างที่ต้องการศึกษาเป็นตัวแปรที่ไม่คงที่สามารถผันแปรได้ นอกจากนี้รายการที่ดินอาคารและอุปกรณ์ที่ใช้ในสมการดังกล่าวถือเป็นตัวแทนของค่าเสื่อมราคาที่ไม่ได้สะท้อนค่าของรายการคงค้างไม่หมุนเวียน (Non-current Accruals) สมการหลังจากปรับเป็นดังนี้

$$\frac{TA_{jit}}{REV_{jit}} = \delta_{0j} + \delta_{1j} \left(\frac{(\Delta REV_{jit} - \Delta REC_{jit})}{REV_{jit}} \right) + \delta_{2j} \left(\frac{(\Delta EXP_{jit} - \Delta PAY_{jit})}{REV_{jit}} \right) + \delta_{3j} \left(\frac{(\Delta DEP_{jit} + \Delta PEN_{jit})}{REV_{jit}} \right) + \varepsilon_{jit} \quad (6)$$

โดยที่

j = กลุ่มอุตสาหกรรม 1,2,3,...,n

i = บริษัทที่ 1, 2, 3,...,n

TA_{jit} = รายการคงค้างทั้งหมด (Total Accruals) ณ สิ้นเวลา t

คำนวณจาก รายได้ทางบัญชี (Accounting Earnings) – กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (CFO)

ΔREV_{jit} = รายได้ (Revenue) ณ เวลา t หักด้วยรายได้ ณ เวลา $t-1$

ΔREC_{jit} = ลูกหนี้การค้า (Receivable) ของบริษัท i ณ เวลา t หักด้วยลูกหนี้การค้าของบริษัท i ณ เวลา $t-1$

ΔEXP_{jit} = ผลรวมของต้นทุนขายและค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารไม่รวมค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นต้นทุนของบริษัท i ณ เวลา t หักด้วยผลรวมของต้นทุนขายและค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารไม่รวมค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นต้นทุนของบริษัท i ณ เวลา $t-1$

ΔPAY_{jit} = เจ้าหนี้การค้า (Account payable) ของบริษัท i ณ เวลา t หักด้วยเจ้าหนี้การค้าของบริษัท i ณ เวลา $t-1$

DEP_{jit} = ค่าเสื่อมราคาของบริษัท i ณ เวลา t

PEN_{jit} = ค่าใช้จ่ายผลประโยชน์พนักงานของบริษัท i ณ เวลา t

หลังจากได้ค่าสัมประสิทธิ์ $\hat{\delta}_{0j}$ $\hat{\delta}_{1j}$ $\hat{\delta}_{2j}$ $\hat{\delta}_{3j}$ แล้วจึงนำเข้าสู่ตัวแบบ Yoon, Miller และ Jiraporn (2006) เพื่อคำนวณรายการคงค้างที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร แสดงเป็นตัวแบบได้ดังนี้

$$NDA_{jit}^{Yoon} = \hat{\delta}_{0j} + \hat{\delta}_{1j} \left(\frac{(\Delta REV_{jit} - \Delta REC_{jit})}{REV_{jit}} \right) + \hat{\delta}_{2j} \left(\frac{(\Delta EXP - \Delta PAY_{jit})}{REV_{jit}} \right) + \hat{\delta}_{3j} \left(\frac{(DEP_{jit} + PEN_{jit})}{REV_{jit}} \right) \quad (7)$$

ขั้นตอนถัดมา นำรายการคงค้างที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารแล้ว ไปหักออกจากรายการคงค้างทั้งหมด ส่วนที่เหลือเป็นผลต่างคือรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร สมการที่ใช้แสดงดังนี้

$$FRO_{jit}^{Yoon} = \left(\frac{TA_{jit}}{A_{jit-1}} \right) - NDA_{jit}^{Yoon} \quad (8)$$

เมื่อได้ค่า FRO_{jit}^{Yoon} แล้วนำมาทดสอบหาความสัมพันธ์ ปรับค่าโดยใช้ค่าสัมบูรณ์ (Absolute Value) จะได้แบบจำลอง ดังนี้

$$AFRO_{jit}^{Yoon} = \gamma_{0j} + X_{1jit}\gamma_{1j} + X_{2jit}\gamma_{2j} + X_{3jit}\gamma_{3j} + X_{4jit}\gamma_{4j} + Z_{jit}\gamma_{5j} + \varepsilon_{jit} \quad (9)$$

ขั้นตอนการประมาณค่าแบบจำลอง

ในการประมาณค่าแบบจำลอง สมการที่ (5) และสมการที่ (9) ดำเนินการประมาณค่าจากแบบจำลองตาม Modified Jones แยกตามตัวแปรอิสระ (สมการ (5-1) (5-2) และ (5-3)) และรวมทุกตัวแปร (สมการ (5-4)) และ แบบจำลองตาม Yoon แยกตามตัวแปรอิสระ (สมการ (9-1) (9-2) และ (9-3)) และรวมทุกตัวแปร (สมการ (9-4)) ดังนี้

แบบจำลองตาม Modified Jones

$$AFRQ_{jit} = \beta_{0j} + X_{1jit}\beta_{1j} + X_{4jit}\beta_{4j} + Z_{jit}\beta_{5j} + \varepsilon_{jit} \quad (5-1)$$

$$AFRQ_{jit} = \beta_{0j} + X_{2jit}\beta_{2j} + X_{4jit}\beta_{4j} + Z_{jit}\beta_{5j} + \varepsilon_{jit} \quad (5-2)$$

$$AFRQ_{jit} = \beta_{0j} + X_{3jit}\beta_{3j} + X_{4jit}\beta_{4j} + Z_{jit}\beta_{5j} + \varepsilon_{jit} \quad (5-3)$$

$$AFRQ_{jit} = \beta_{0j} + X_{1jit}\beta_{1j} + X_{2jit}\beta_{2j} + X_{3jit}\beta_{3j} + X_{4jit}\beta_{4j} + Z_{jit}\beta_{5j} + \varepsilon_{jit} \quad (5-4)$$

แบบจำลองตาม Yoon

$$AFRQ_{jit}^{Yoon} = \gamma_{0j} + X_{1jit}\gamma_{1j} + X_{4jit}\gamma_{4j} + Z_{jit}\gamma_{5j} + \varepsilon_{jit} \quad (9-1)$$

$$AFRQ_{jit}^{Yoon} = \gamma_{0j} + X_{2jit}\gamma_{2j} + X_{4jit}\gamma_{4j} + Z_{jit}\gamma_{5j} + \varepsilon_{jit} \quad (9-2)$$

$$AFRQ_{jit}^{Yoon} = \gamma_{0j} + X_{3jit}\gamma_{3j} + X_{4jit}\gamma_{4j} + Z_{jit}\gamma_{5j} + \varepsilon_{jit} \quad (9-3)$$

$$AFRQ_{jit}^{Yoon} = \gamma_{0j} + X_{1jit}\gamma_{1j} + X_{2jit}\gamma_{2j} + X_{3jit}\gamma_{3j} + X_{4jit}\gamma_{4j} + Z_{jit}\gamma_{5j} + \varepsilon_{jit} \quad (9-4)$$

อย่างไรก็ตามเพื่อเป็นการยืนยันผลการทดสอบตามสมมติฐานของการศึกษา

(Robustness check) จึงได้นำตัวแบบจำลองของ Yoon, Miller และ Jiraporn (2006) มาทดสอบด้วย

แต่เนื่องจากจำนวนบริษัทในการออกหุ้นเพิ่มทุน (Seasoned Equity Offering) มีจำนวนน้อยมาก มีผลทำให้กำลัง (Power) ของการทดสอบสมมติฐานต่ำ การศึกษานี้จึงได้คำนวณค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error) ของแบบจำลอง ด้วยวิธีการ Bootstrapping Simulation ซึ่งวิธีการ Bootstrapping จะสามารถให้ข้อมูลที่มีความแม่นยำและสามารถที่จะรวบรวมข้อมูลที่มีความซับซ้อนได้ ด้วยการเพิ่มกำลัง (Power) ของการทดสอบ

ในการวิเคราะห์ขั้นต่อมา จึงศึกษาว่ามีผลต่างหรือไม่ของคุณภาพรายงานทางการเงินปีที่บริษัทมีการออกหุ้นเพิ่มทุน เนื่องจากบริษัทที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน (Seasoned Equity Offering) มีแนวโน้มอาจจะมีการจัดการกำไรในปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุนเนื่องจากข้อมูลทางบัญชีการเงินเป็นข้อมูลที่ให้ประโยชน์ต่อการตัดสินใจของนักลงทุน (Bushman & Smith, 2001)

ดังนั้น รายงานทางการเงินที่มีคุณภาพย่อมส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพในการลงทุน (Lambert, Leuz,&Verrechia, 2007)

อย่างไรก็ตาม การจัดการกำไรเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพกำไร เนื่องจากการจัดการกำไรที่สูงขึ้นทำให้คุณภาพกำไรลดต่ำลง (Lo, 2008) คุณภาพรายงานทางการเงินก็ต่ำลงเช่นกัน ดังนั้น เมื่อนักลงทุนนำข้อมูลทางบัญชีการเงินไปใช้เพื่อการตัดสินใจลงทุนโดยไม่ได้พิจารณาถึงคุณภาพรายงานทางการเงินย่อมส่งผลให้การตัดสินใจไม่ถูกต้อง (Subramanyam, 1996) การศึกษานี้ จึงทำการประมาณค่าตามแบบจำลองทั้งสองแบบดังกล่าวข้างต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการศึกษานี้ ใช้ทั้งสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) มีรายละเอียดดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลของค่าสถิติพื้นฐานเป็นการบรรยายลักษณะของตัวแปรแต่ละตัว โดยการแจกแจงความถี่ (Frequencies) ค่าสูงสุด (Maximum: Max) ค่าต่ำสุด (Minimum: Min) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยใช้การวิเคราะห์ แบบ Panel data ที่ข้อมูลประกอบด้วย Time Series Data และ Cross-Sectional Data และใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยแบบเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระมากกว่า 1 ตัว จากนั้นทดสอบตาม Fixed Effects Models และ Random-Effects Models โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คำนวณหารายการคงค้างทั้งหมด (Total Accruals : TA) จากผลต่างของกำไรสุทธิกับกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 2 นำรายการคงค้างทั้งหมดเข้าสู่ตัวแบบ Jones (1991) และ Yoon et al. (2006) จะได้สมการถดถอยกำลังสองน้อยที่สุดของรายการคงค้างทั้งหมด เพื่อประมาณค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยเชิงเส้นของตัวแบบ ตามสมการข้างต้นโดยการหาที่ละกลุ่มอุตสาหกรรมเนื่องจากแต่ละอุตสาหกรรมมีลักษณะการทำธุรกิจที่มีความแตกต่างกัน

ขั้นตอนที่ 3 เมื่อได้รายการคงค้างที่ไม่ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจผู้บริหารแล้ว จึงนำไปหักออกจากรายการคงค้างทั้งหมด ส่วนที่เหลือเป็นผลต่างคือรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจ

ของผู้บริหาร เนื่องจากค่าดังกล่าวมีค่าได้ทั้งบวกและลบ จึงทำการปรับค่ารายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารโดยการปรับด้วยฟังก์ชัน Absolute Value

3. ทดสอบสมมติฐานตามที่ตั้งไว้

4. ทำนาย หรือพยากรณ์ว่าให้ผลตรงหรือขัดแย้งกับสมมติฐานโดยใช้ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการอธิบาย และสรุปผลเพื่อตอบคำถามการวิจัย

บทที่ 4

ผลการศึกษาวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพื่อศึกษาเกี่ยวกับ ทฤษฎี Positive Accounting ทฤษฎีตัวแทน ทฤษฎีการส่งสัญญาณ และแนวคิดการจัดการกำไร โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยของประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบ คุณภาพการสอบบัญชีและประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัทที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพรายงานทางการเงิน 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบ คุณภาพการสอบบัญชีและประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัทส่งผลกระทบต่อคุณภาพการรายงานทางการเงิน และ 3) เพื่อศึกษาคุณภาพการรายงานทางการเงินจะดีหรือไม่ในปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน

โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ลักษณะคือ (1) การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequencies) ค่าสูงสุด (Maximum : Max) ค่าต่ำสุด (Minimum : Min) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และ (2) การวิเคราะห์สถิติข้อมูลเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์ถดถอยและกำหนดตัวแปรตามคือคุณภาพรายงานทางการเงิน

ในบทนี้เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังนี้ (1) ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง (2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (3) ผลการวิเคราะห์เชิงอนุมาน

ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ปี พ.ศ. 2551 ถึง พ.ศ. 2555 โดยศึกษาจาก 7 กลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่ กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร กลุ่มทรัพยากร กลุ่มเทคโนโลยี กลุ่มบริการ กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มอสังหาริมทรัพย์ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ลักษณะข้อมูลของบริษัท

ลักษณะข้อมูลของบริษัท	ตัวอย่าง
จำนวนข้อมูลของบริษัททั้งหมดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตั้งแต่ปี 2551 – 2555	1,950
หัก ข้อมูลของบริษัทที่อยู่ในกลุ่มถูกเพิกถอนและอยู่ระหว่างฟื้นฟูกิจการ	240
หัก ข้อมูลของบริษัทที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วน	471
กลุ่มตัวอย่าง	<u>1239</u>

จากจำนวนตัวอย่างที่ใช้ศึกษา สามารถจำแนกร้อยละของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมในแต่ละปี ได้ดังนี้ จากตารางที่ 5 แสดงร้อยละของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาโดยจำแนกตามอุตสาหกรรมในแต่ละปี จากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยตามเกณฑ์การคัดเลือกที่กำหนดไว้ข้างต้นสามารถสรุปเป็นข้อสังเกตได้ว่า จำนวนกิจการที่เลือกเป็นตัวอย่างอยู่ในกลุ่มบริการมากที่สุด จำนวน 291 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 26.64 และอยู่ในกลุ่มทรัพยากร น้อยที่สุด จำนวน 81 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 7.38 โดยที่จำนวนรวมทุกอุตสาหกรรมในปี 2553 มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างรวมมากที่สุด คือ 267 ข้อมูล และในปี 2551 มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างน้อยที่สุดคือ 215 ข้อมูล

ตารางที่ 5 แสดงร้อยละของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาโดยจำแนกตามอุตสาหกรรมในแต่ละปี

กลุ่มอุตสาหกรรม	2551		2552		2553		2554		2555		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	31	14.4	33	13.20	35	13.11	35	13.31	34	13.93	168	13.56
ทรัพยากร	10	4.65	18	7.20	16	5.99	19	7.22	18	7.38	81	7.38
เทคโนโลยี	25	11.6	29	11.60	29	10.86	24	9.13	23	9.43	130	9.43
บริการ	55	25.6	55	22.00	56	20.97	60	22.81	65	26.64	291	26.64
สินค้าอุตสาหกรรม	33	15.4	40	16.00	47	17.60	43	16.35	32	13.11	195	13.11
สินค้าอุปโภคบริโภค	16	7.44	23	9.20	31	11.61	29	11.03	24	9.84	123	9.84
อสังหาริมทรัพย์	45	20.9	52	20.80	53	19.85	53	20.15	48	19.67	251	19.67
รวม	215	100	250	100	267	100	263	100	244	100	1239	100

ตารางที่ 6 แสดงกลุ่มอุตสาหกรรมในแต่ละปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน

กลุ่ม	2551	2552	2553	2554	2555	รวม
1 อุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร	-	3	1	1	2	7
2 ทรัพยากร	-	-	-	-	-	-
3 เทคโนโลยี	3	1	2	2	4	12
บริการ	2	1	4	3	2	12
5 สินค้าอุตสาหกรรม	-	-	-	-	-	-
6 สินค้าอุปโภคบริโภค	1	-	-	-	-	1
7 อสังหาริมทรัพย์	1	1	2	2	3	9
รวม	7	6	9	8	11	41

จากตารางที่ 6 แสดงกลุ่มอุตสาหกรรมในแต่ละปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน จากกลุ่มตัวอย่างข้างต้นจะพบว่ากลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีและกลุ่มอุตสาหกรรมบริการเป็นกลุ่มที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุนมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ในช่วงปีพ.ศ. 2551 – พ.ศ. 2555 และกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรและกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรมในช่วงเวลาดังกล่าวไม่พบการออกหุ้นเพิ่มทุนในช่วงเวลาของการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาเพื่อต้องการทราบคุณลักษณะทั่วไปของตัวแปรที่ศึกษาโดยใช้สถิติต่างๆ ประกอบด้วยค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) สถิติสำหรับการวัดค่ากลางของข้อมูลคือค่าเฉลี่ย (Mean) ค่ามัธยฐาน (Median) สถิติสำหรับการวัดการกระจายของข้อมูลคือค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงรายละเอียดในตารางที่ 7 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 7 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรอิสระด้านคณะกรรมการตรวจสอบ

ตัวแปร	N	mean	median	sd	min	max
AC_SIZE	1239	3.1692	3	0.4601	2	6
AC_MEETING	1239	0.9561	1	0.0818	0.5	1
AC_EXP	1239	0.2570	0.3333	0.2462	0	1

จากตารางที่ 7 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรอิสระด้านคณะกรรมการตรวจสอบ พบว่า ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบพบว่าโดยเฉลี่ยบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่จำนวน 3 คน มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.4601 สำหรับการประชุมของกรรมการตรวจสอบมีการเข้าประชุมร้อยละ 95.61 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.0818 ส่วนกรรมการตรวจสอบที่มีความเชี่ยวชาญด้านบัญชีและการเงินมีจำนวนร้อยละ 25.70 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.2462 ซึ่งให้เห็นว่าในภาครวมของบริษัทที่จดทะเบียนคณะกรรมการตรวจสอบมีจำนวนเป็นไปตามข้อกำหนดขั้นต่ำของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหรือตามแนวปฏิบัติที่ดีคือบริษัทต้องมีกรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 3 คน

ในขณะที่บางบริษัทมีจำนวนกรรมการตรวจสอบสูงสุดอยู่ที่ 6 คน แต่ในข้อมูลพื้นฐานพบว่าจำนวนกรรมการตรวจสอบน้อยสุดมีจำนวน 2 คน เนื่องจากในระหว่างปีมีคณะกรรมการตรวจสอบได้ลาออกก่อนซึ่งอยู่ระหว่างการเสนอชื่อแต่งตั้ง โดยบริษัทที่มีจำนวนกรรมการตรวจสอบมากเป็นบริษัทที่มีขนาดใหญ่ มีความต้องการกรรมการตรวจสอบเข้ามาช่วยสอบทานการจัดทำรายงานทางการเงินให้มีความถูกต้องและมีการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้น ซึ่งมีกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ด้านบัญชีหรือการเงิน อย่างน้อย 1 คน เป็นไปตามคำแนะนำในแนวปฏิบัติที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2555) ในขณะที่บางบริษัทคณะกรรมการตรวจสอบไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านบัญชีหรือการเงินเลย นั่นหมายถึงบางบริษัทยังไม่ให้ความสำคัญต่อการมีความรู้ความเชี่ยวชาญทางการบัญชีหรือการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบมากนัก

ตารางที่ 8 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรอิสระด้านคุณภาพการสอบบัญชี

ตัวแปร	N	mean	median	sd	min	max
AUDITSIZE	1239	0.5786	1	0.4940	0	1
AUDITREPORT	1239	0.6841	1	0.4651	0	1

จากตารางที่ 8 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรอิสระด้านคุณภาพการสอบบัญชี ปัจจัยด้านคุณภาพการสอบบัญชี มีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่ได้ใช้บริการการสอบ

บัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) ร้อยละ 57.86 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.4940 และการรายงานของผู้สอบบัญชีที่แสดงความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไข ร้อยละ 68.41 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.4651 แสดงให้เห็นว่าขนาดของสำนักงานสอบบัญชีมีผลต่อความมั่นใจของผู้ลงทุนและผู้ใช้งบการเงิน และในภาพรวมบริษัทจดทะเบียนฯ ไม่มีปัญหาในการจัดทำรายงานทางการเงิน หรือการเลือกใช้นโยบายบัญชีที่ขัดแย้งต่อความเห็นของผู้สอบบัญชี ดังนั้นการแสดงความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชีจึงเป็นการรายงานแบบไม่มีเงื่อนไข

ตารางที่ 9 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรอิสระด้านคณะกรรมการบริษัท

ตัวแปร	N	mean	median	sd	min	max
BSIZE	1239	10.722	10	2.6435	3	21
BIND	1239	0.3858	0.3636	0.1016	0.1818	1
BMEET	1239	0.8993	0.9242	0.0962	0.3472	1

จากตารางที่ 9 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรอิสระด้านคณะกรรมการบริษัท พบว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มีจำนวนคณะกรรมการบริษัทโดยเฉลี่ยจำนวน 10 คน มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.6435 สัดส่วนคณะกรรมการอิสระร้อยละ 38.58 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานร้อยละ 0.1016 กรรมการบริษัทมีการเข้าร่วมประชุมคิดเป็นร้อยละ 89.93 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.0962 ในขณะที่จำนวนคณะกรรมการบริษัทบางกิจการมีจำนวนสูงถึง 21 คน ซึ่งเป็นจำนวนคณะกรรมการที่มากตามบทบาทหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและติดตามการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร ทั้งนี้ยังขึ้นกับลักษณะเฉพาะและความซับซ้อนของธุรกิจ และบางกิจการมีคณะกรรมการบริษัทจำนวน 3 คนซึ่งเป็นจำนวนต่ำสุดโดยรวมของคณะกรรมการบริษัทเป็นไปตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตารางที่ 10 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรควบคุม

ตัวแปร	N	mean	median	sd	min	max
LEV	1239	0.4316	0.4458	0.2061	0.0059	0.9694
ROA	1239	9.4031	8.25	7.0194	-8.1	39.1
GROWTH	1239	0.0832	0.0663	0.2073	-0.973	1.2538
QR	1239	1.1471	0.71	1.3664	0	10.16
FIRMSIZE	1239	15.4251	15.1745	1.4171	12.29	20.215

จากตารางที่ 10 แสดงค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรควบคุมด้านความเสี่ยงทางการเงินวัดจากอัตราส่วนภาระหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมมีค่าสูงสุด และมีค่าต่ำสุด ในระดับที่แตกต่างกัน โดยในบางบริษัทมีการใช้เงินทุนจากการก่อหนี้สูงมากจนทำให้มีสภาพเสี่ยงทางการเงินสูงสุดถึง 0.9694 เท่า นั่นหมายถึงมีการลงทุนในสินทรัพย์ทั้งสิ้นเป็นเงินทุนมาจากการก่อหนี้เกือบทั้งหมด ในขณะที่บางบริษัทมีการใช้เงินทุนเพื่อลงทุนในสินทรัพย์ทั้งสิ้นมาจากแหล่งอื่นมากกว่าการกู้ยืม เช่น จากการออกหุ้น มีความเสี่ยงอยู่ในระดับต่ำสุดเพียง 0.0059 เท่า และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยพบว่าบริษัทจดทะเบียนฯ มีสภาพความเสี่ยงทางการเงินโดยเฉลี่ย 0.4316 เท่า แสดงให้เห็นว่าสภาพความเสี่ยงทางการเงินอยู่ในระดับที่ไม่ค่อยสูงเพราะมีการลงทุนในสินทรัพย์ทั้งสิ้นเป็นเงินทุนมาจากการก่อหนี้เกือบครึ่งหนึ่งของมูลค่าสินทรัพย์รวม

ประสิทธิภาพในการดำเนินงานวัดจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ มีค่าเฉลี่ย 9.4031 เท่า มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 7.0194 อัตราการเติบโตของบริษัทจดทะเบียนฯ มีการเติบโตสูงสุด เท่ากับ 1.2538 มีค่าเฉลี่ย 0.0832 เท่าเป็นค่าบวก นั่นหมายถึงโดยเฉลี่ยบริษัทจดทะเบียนฯ มีการเติบโตของบริษัทเพิ่มขึ้น อัตราส่วนสภาพคล่องหมุนเร็ว มีค่าเฉลี่ย 1.1471 เท่า มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.3664 ขนาดของบริษัทซึ่งวัดจากค่า log ของสินทรัพย์รวม มีค่าเฉลี่ย 15.4251 บางบริษัทมีขนาดของบริษัทอยู่ที่ 12.29 ซึ่งเป็นบริษัทที่มีขนาดเล็กที่สุดในทางตรงข้ามบางบริษัทมีขนาดของบริษัทอยู่ที่ 20.2150 ซึ่งเป็นบริษัทที่มีขนาดใหญ่ที่สุด เมื่อดูจากค่า min และค่า max แสดงให้เห็นถึงขนาดของบริษัทที่วัดจากสินทรัพย์รวมส่วนใหญ่แล้วเป็นบริษัทขนาดกลางและมีขนาดใหญ่

ตารางที่ 11 แสดงจำนวนร้อยละของข้อมูลของการออกหุ้นเพิ่มทุนจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม

การออกหุ้นเพิ่มทุน	AGRI		RESOURCE		TECH		SERVICE		IND		CONS		PROP		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
ปีที่ไม่มีการออกหุ้น																
เพิ่มทุน =0	161	95.83	81	100	115	88.46	278	95.53	195	100	122	99.19	242	96.41	1198	96.69
ปีที่มีการออกหุ้น																
เพิ่มทุน =1	7	4.17	0	0.00	12	9.23	12	4.12	0	0.00	1	0.81	9	3.59	41	3.31
รวม	168	100	81	100	130	100	291	100	195	100	123	100	251	100	1239	100

AGRI = อุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร

RESOURCE = อุตสาหกรรมทรัพยากร

TECH = อุตสาหกรรมเทคโนโลยี

SERVICE = อุตสาหกรรมบริการ

IND = อุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม

CONS = อุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค

PROP = อุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์

จากตารางที่ 11 แสดงจำนวนข้อมูลของการออกหุ้นเพิ่มทุนจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม การออกหุ้นเพิ่มทุนได้แยกเป็นปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มและปีที่ไม่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน จากข้อมูลทั้งหมด 1,239 ข้อมูล ในภาพรวมทั้ง 7 กลุ่มอุตสาหกรรม ปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุนจำนวน 41 ข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 3.31 และปีที่ไม่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน 1,198 ข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 96.69 กลุ่มอุตสาหกรรมปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุนจำนวน 12 ข้อมูล คือกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี และกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม รองลงมาคือกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์ จำนวน 9 ข้อมูล (รายละเอียดในปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุนอยู่ในภาคผนวก ข)

ตารางที่ 12 แสดงการจำแนกค่าความถี่ของจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบ

คณะกรรมการตรวจสอบ	จำนวนความถี่	ร้อยละ
2	6	0.48
3	1,052	84.91
4	155	12.51
5	21	1.69
6	5	0.4
รวม	1,239	100

จากตารางที่ 12 แสดงการจำแนกค่าความถี่ของจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบ ข้อมูลของจำนวนร้อยละของคณะกรรมการตรวจสอบในบริษัทจดทะเบียนของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี พ.ศ. 2551 ถึง ปี พ.ศ. 2555 มีจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบเป็นไปตามแนวปฏิบัติของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ได้กำหนดไว้คือจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบอย่างน้อยต้องมีจำนวน 3 คน ซึ่งจากข้อมูลจะพบว่ามีจำนวน 1,052 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 84.91 มีจำนวนสูงสุดคือ 6 คนมีจำนวน 5 ข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 0.4 และต่ำสุดจำนวน 2 คน จำนวน 6 ข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 0.4 เนื่องจากคณะกรรมการตรวจสอบมีการลาออกก่อนครบกำหนดจึงเป็นเหตุไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตารางที่ 13 แสดงค่าความถี่ ร้อยละของสัดส่วนของคณะกรรมการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ต่อคณะกรรมการตรวจสอบทั้งหมด

คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านบัญชีหรือการเงิน	จำนวนความถี่	ร้อยละ
0	467	37.69
0.2	12	0.97
0.25	78	6.3
0.33	491	39.62
0.5	35	2.82
0.67	121	9.77
0.75	1	0.08
1	34	2.74
รวม	1,239	100

จากตารางที่ 13 แสดงค่าความถี่ ร้อยละของสัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านบัญชีหรือการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยทั้ง 7 กลุ่มอุตสาหกรรมในปี พ.ศ. 2551 ถึง ปีพ.ศ. 2555 มีการปฏิบัติตามคำแนะนำในแนวปฏิบัติที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบ ต้องมีกรรมการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านบัญชีหรือการเงินอย่างน้อย 1 คน จากการศึกษานี้ได้มีการเก็บข้อมูลจากคุณสมบัติการศึกษาของกรรมการตรวจสอบ พบว่าบริษัทที่มีการปฏิบัติตามมีร้อยละ 2.74 และพบว่าบางบริษัทไม่พบคณะกรรมการตรวจสอบที่มีคุณสมบัติด้านบัญชีหรือการเงินร้อยละ 37.69 จากคณะกรรมการตรวจสอบทั้งหมด

ตารางที่ 14 แสดงค่าความถี่ ร้อยละของขนาดของสำนักงานสอบบัญชีจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม

AUDITSIZE	รวม		AGRI		RESOURCE		TECH		SERVICE		IND		CONS		PROP	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
Non-Big4	523	42.21	38	22.62	22	27.16	35	26.92	150	51.55	95	48.72	66	53.66	117	46.61
Big4	716	57.79	130	77.38	59	72.84	95	73.08	141	48.45	100	51.28	57	46.34	134	53.39
Total	1,239	100	168	100	81	100	130	100	291	100	195	100	123	100	251	100

AGRI = อุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร

RESOURCE = อุตสาหกรรมทรัพยากร

TECH = อุตสาหกรรมเทคโนโลยี

SERVICE = อุตสาหกรรมบริการ

IND = อุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม

CONS = อุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค

PROP = อุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์

จากตารางที่ 14 แสดงค่าความถี่ ร้อยละของขนาดของสำนักงานสอบบัญชีจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม มีบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี พ.ศ. 2551 ถึง พ.ศ. 2555 ที่ได้ใช้บริการของสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) จำนวน 716 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 57.79 และจำนวนข้อมูลที่ไม่ได้ใช้บริการของสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่จำนวน 523 ข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 42.21

ตารางที่ 15 แสดงค่าความถี่ ร้อยละของรายงานของผู้สอบบัญชีจำแนกตามอุตสาหกรรม

AUDITOR REPORT	รวม		AGRI		RESOURCE		TECH		SERVICE		IND		CONS		PROP	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
แบบอื่น = 0	391	31.56	45	26.79	24	29.63	51	39.23	107	36.77	70	35.9	4	3.25	90	35.86
แบบไม่มี เงื่อนไข = 1	848	68.44	123	73.21	57	70.37	79	60.77	184	63.23	125	64.1	119	96.75	161	64.14
Total	1,239	100	168	100	81	100	130	100	291	100	195	100	123	100	251	100

AGRI	= อุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	RESOURCE	= อุตสาหกรรมทรัพยากร
TECH	= อุตสาหกรรมเทคโนโลยี	SERVICE	= อุตสาหกรรมบริการ
IND	= อุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม	CONS	= อุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค
PROP	= อุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์		

จากตารางที่ 15 แสดงค่าความถี่ ร้อยละของรายงานของผู้สอบบัญชีจำแนกตามอุตสาหกรรมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
ไทยปีพ.ศ. 2551 ถึง ปี พ.ศ. 2555 พบว่าผู้สอบบัญชีได้แสดงความเห็นของรายงานของผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไข จำนวน 848 ข้อมูลคิดเป็นร้อยละ
68.44 และพบการแสดงความเห็นแบบอื่นจำนวน 391 ข้อมูลคิดเป็นร้อยละ 31.56

ตารางที่ 16 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรตาม

Group	Variable	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
AGRI	y1=Jones	168	-0.0150	0.1012	-0.2361	0.4935
	y2=Yoon		-0.0144	0.1144	-0.8404	0.7920
RESOURCE	y1=Jones	81	-0.0197	0.0935	-0.2863	0.2511
	y2=Yoon		-0.0175	0.1372	-0.2968	0.4248
TECH	y1=Jones	130	-0.0168	0.1128	-0.2770	0.3619
	y2=Yoon		-0.0280	0.1336	-0.4880	0.4552
SERVICE	y1=Jones	291	-0.0335	0.0785	-0.2637	0.3425
	y2=Yoon		-0.0558	0.1494	-0.7490	0.9450
IND	y1=Jones	195	-0.0119	0.1285	-0.5699	0.7398
	y2=Yoon		-0.0207	0.1024	-0.4767	0.6299
CONS	y1=Jones	123	-0.0036	0.0752	-0.2185	0.2708
	y2=Yoon		-0.0150	0.1127	-0.8614	0.3653
PROP	y1=Jones	251	0.0056	0.1309	-0.4992	0.6675
	y2=Yoon		0.0028	0.2500	-0.7321	0.9347

AGRI = อุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร

RESOURCE = อุตสาหกรรมทรัพยากร

TECH = อุตสาหกรรมเทคโนโลยี

SERVICE = อุตสาหกรรมบริการ

IND = อุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม

CONS = อุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค

PROP = อุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์

จากตารางที่ 16 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรตามพบว่าคุณภาพรายงานทางการเงินที่วัดผ่านรายการคงค้างในแต่ละอุตสาหกรรมดังนี้ ตามตัวแบบของ Jones (y1) และตัวแบบ Yoon (y2) พบรายการคงค้างในอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าอุตสาหกรรมอื่นคือเท่ากับ 0.0056 และ 0.0028 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.1309 และ 0.2500 ตามลำดับ และตามตัวแบบของ Jones (y1) พบว่าอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภคมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าอุตสาหกรรมอื่นคือเท่ากับ -0.0036 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.0752 ส่วนตัวแบบของ Yoon (y2) พบว่าอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าอุตสาหกรรมอื่นคือเท่ากับ -0.0144 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.1144 และได้แสดงแผนภูมิเปรียบเทียบไว้ในภาคผนวก ง และภาคผนวก จ

การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation Analysis)

ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปรในรูปของเมตริกซ์ ซึ่งเป็นตัวแปรที่สนใจเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงถดถอย (Regression Analysis) ว่าแต่ละตัวแปรมีความเกี่ยวพัน ความสอดคล้องและการแปรผันร่วมกันหรือไปด้วยกันในเบื้องต้นเท่านั้น ซึ่งการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินอาจมีความสัมพันธ์ร่วมกันในหลายปัจจัยจึงต้องนำมาวิเคราะห์ความถดถอย (Regression Analysis) ในภาคผนวก ก แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร Pearson's correlations matrix เพื่อวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแต่ละคู่และเพื่อแก้ปัญหา Multicollinearity ซึ่งไม่พบว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเองในระดับที่สูง

การวิเคราะห์การถดถอยพหุ

เป็นการวิเคราะห์ความถดถอยพหุเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นของประสิทธิผลของคณะกรรมการ คณะกรรมการตรวจสอบและคุณภาพการสอบบัญชีส่งผลกระทบต่อคุณภาพรายงานทางการเงินในปีที่บริษัทมีการออกหุ้นเพิ่มทุน ประกอบด้วยตัวแปรตามคือคุณภาพรายงานทางการเงินที่วัดจากรายการคงค้างในช่วงปี พ.ศ. 2551-2555 โดยมีตัวแปรอิสระคือด้านประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบ ประกอบด้วย จำนวนของคณะกรรมการตรวจสอบ การประชุมของกรรมการตรวจสอบ กรรมการตรวจสอบที่มีความเชี่ยวชาญ ด้านคุณภาพการสอบบัญชีที่วัดจากตัวแปรขนาดของสำนักงานสอบบัญชี และรายงานของผู้สอบบัญชี และด้านประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัท ประกอบด้วย จำนวนของคณะกรรมการบริษัท สัดส่วนกรรมการอิสระ และการประชุมของคณะกรรมการบริษัท มีส่วนในการช่วยลดการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารในการจัดทำรายงานทางการเงินให้มีคุณภาพเป็นที่เชื่อถือได้ของผู้ใช้งบการเงินและนักลงทุน ซึ่งเป็นการประมาณค่าโดยวิธี Panel Fixed – Effects และ Panel Random – Effects ทั้งสองวิธี และทดสอบผลโดยใช้คำสั่ง Hausman Test ผลที่ได้จึงใช้ผลการศึกษาจากการประมาณค่าโดยวิธี Panel Random –Effects ตามตารางที่ 17 (ส่วนผลจากการประมาณค่าโดยวิธี Panel Fixed – Effects ได้แสดงไว้ในภาคผนวก ก¹)

¹จากการประมาณค่าโดยวิธี Panel Fixed-Effects พบว่าในปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับคุณภาพรายงานทางการเงิน และตามตัวแบบ Yoon ขึ้นอยู่กับปัจจัยของขนาดสำนักงานสอบบัญชี (Big4) ที่สามารถช่วยลดรายการคงค้างในดุลยพินิจของผู้บริหารได้

ตารางที่ 17 ผลการประมาณค่าด้วยวิธีประมาณค่าแบบ Panel Random-Effects

Variable	Jones1 (5-1)	Jones2 (5-2)	Jones3 (5-3)	Jones4 (5-4)	Yoon1 (9-1)	Yoon2 (9-2)	Yoon3 (9-3)	Yoon4 (9-4)
AC Effectiveness(X1)								
AC_SIZE	0.0131			0.0120	0.0004			0.0027
AC_MEETING	-0.0580 *			-0.0634 *	0.0089			-0.0012
AC_EXP	-0.0017			-0.0027	0.0172			0.0184
Audit Quality(X2)								
AUDITSIZE		-0.0082		-0.0078		-0.0224 ***		-0.0221 ***
AUDITREPORT		-0.0057		-0.0053		0.0031		0.0028
Board Effectiveness(X3)								
BSIZE			0.0004	-0.0002			-0.0041 ***	-0.0041 **
BIND			0.0531	0.0410			0.0111	0.0094
BMEET			0.0084	0.0222			0.0311	0.0259
SEO (X4)								
SEO	0.0130	0.0137	0.0132	0.0126	0.0170	0.0175	0.0154	0.0162
Control Variable (Z)								
LEV	0.0765 ***	0.0715 ***	0.0718 ***	0.0729 ***	0.0319	0.0365 *	0.0293	0.0281
ROA	0.0007	0.0007	0.0006	0.0006	-0.0002	-0.00002	-0.0002	-0.0001
GROWTH	0.0399 ***	0.0377 ***	0.0389 ***	0.0384 ***	0.0280 **	0.0263 **	0.0261 **	0.0243 **

ตารางที่ 17 (ต่อ)

Variable	Jones1 (5-1)	Jones2 (5-2)	Jones3 (5-3)	Jones4 (5-4)	Yoon1 (9-1)	Yoon2 (9-2)	Yoon3 (9-3)	Yoon4 (9-4)
Control Variable (Z)								
QR	0.0013	0.0010	0.0008	0.0014	-0.0010	-0.0010	-0.0008	-0.0008
FIRMSIZE	-0.0110 ***	-0.0098 ***	-0.0111 ***	-0.0102 ***	0.0010	0.0035	0.0033	0.0062 *
Constant	0.2144 ***	0.1930 ***	0.1719 ***	0.1872 ***	0.0222	0.0050	0.0140	-0.0265
SD of Random Effect	0.0760 ***	0.0768 ***	0.0770 ***	0.0755 ***	0.0680 ***	0.0684 ***	0.0665 ***	0.0658 ***
(RE) terms								
SD of Error terms	0.0761 ***	0.0761 ***	0.0760 ***	0.0761 ***	0.0673 ***	0.0670 ***	0.0673 ***	0.0672 ***
Statistics								
Total Observation	1239	1239	1239	1239	1239	1239	1239	1239
Number of firm	310	310	310	310	310	310	310	310
log-likelihood	1189.65	1187.53	1187.59	1191.43	1339.38	1342.54	1343.69	1348.22
Chi-Squares Test	36.29	32.05	32.17	39.85	18.52	24.85	27.15	36.21

legend: * p<.1; ** p<.05; *** p<.01

จากตารางที่ 17 แสดงผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ เพื่อการวิเคราะห์หาปัจจัยของ ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามเป็นการอธิบายตาม ทฤษฎี Positive Accounting แนวทางการจัดการกำไร ทฤษฎีตัวแทน และทฤษฎีการส่งสัญญาณ โดยในการ วิเคราะห์ผลข้อมูลจะเป็นการศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระที่ นำเข้าตามตัวแบบของ Modified Jones แยกตามตัวแปรอิสระ X1 และ X4 (สมการ 5-1) ตัว แปรอิสระ X2 และ X4 (สมการ 5-2) และตัวแปรอิสระ X3 และ X4 (สมการ 5-3) เป็นการ วิเคราะห์การนำปัจจัยตัวแปรในแต่ละด้านเข้าไปประมาณค่าด้วยวิธี Panel Random Effects และรวมทุกตัวแปร (สมการ 5-4) โดยการประมาณค่าด้วยวิธี Panel Random Effects

ตามตัวแบบของ Yoon, Miller และ Jiraporn (2006) แยกตามตัวแปรอิสระ X1 และ X4 (สมการ 9-1) ตัวแปรอิสระ X2 และ X4 (สมการ 9-2) และสมการ X3 และ X4 (สมการ 9-3) เป็นการวิเคราะห์การนำปัจจัยตัวแปรในแต่ละด้านเข้าไปประมาณค่าด้วยวิธี Panel Random Effects และรวมทุกตัวแปร (สมการ (9-4)) โดยการประมาณค่าด้วยวิธี Panel Random Effects จากการเก็บรวบรวมข้อมูลบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยพบว่าปีที่มีการ ออกหุ้นเพิ่มทุนมีจำนวนน้อยจึงได้ใช้วิธีการ Bootstrapping Simulation เพื่อเป็นการ ทดสอบตัวแปรอิสระในแต่ละชุดส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินในปีที่มีการออกหุ้นเพิ่ม ทุน ตามสมมติฐานดังนี้

H1: ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบประกอบด้วยจำนวน คณะกรรมการตรวจสอบ การประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบและกรรมการตรวจสอบที่มีความ เชี่ยวชาญมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงินในปีที่มีการออกหุ้นเพิ่ม ทุน

H2: ปัจจัยด้านคุณภาพการสอบบัญชี ประกอบด้วยขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ขนาดใหญ่ และการรายงานของผู้สอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี ในปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน

H3: ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของคณะกรรมการบริษัท ประกอบด้วยจำนวนของ กรรมการบริษัท สัดส่วนกรรมการอิสระและการประชุมของคณะกรรมการมีสัมพันธ์เชิงบวก กับคุณภาพรายงานทางการเงินในปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน

H4: ประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ คุณภาพการสอบบัญชีและประสิทธิภาพ ของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงินในปีที่มีการ ออกหุ้นเพิ่มทุน

ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาพรวมของบริษัทได้คัดเลือกเฉพาะบริษัทที่มีการรายงานข้อมูลครบเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 310 บริษัท ซึ่งมีข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ผลจำนวน 1,239 รายการ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานด้วยตัวแบบของ Modified Jones (เนื่องจากคุณภาพรายงานทางการเงินไม่สามารถแปรผลได้โดยตรงจึงต้องศึกษาผลของเครื่องหมายที่ได้จากการวิเคราะห์หากผลของเครื่องหมายเป็นลบแสดงถึงคุณภาพรายงานทางการเงินดีมีการจัดการกำไรด้วยรายการคงค้างในดุลยพินิจของผู้บริหารลดลง แต่หากผลของเครื่องหมายเป็นบวกย่อมหมายถึงคุณภาพรายงานทางการเงินลดลงมีการจัดการกำไรด้วยรายการคงค้างในดุลยพินิจเพิ่มขึ้น)

H1: ปัจจัยด้านประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบประกอบด้วยจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบ การประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบและกรรมการตรวจสอบที่มีความเชี่ยวชาญมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงินในปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามตัวแบบของ Modified Jones สมการที่ (5-1) ด้านประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบพบความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขึ้นอยู่กับการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบมีค่าเท่ากับ -0.0580 และมีทิศทางเป็นไปตามสมมติฐานและมีนัยสำคัญทางสถิติ กรรมการตรวจสอบที่มีความเชี่ยวชาญมีทิศทางเป็นไปตามสมมติฐานมีค่าเท่ากับ -0.0017 แต่ไม่พบความมีนัยสำคัญทางสถิติ และจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบมีค่าเท่ากับ 0.0131 มีทิศทางตรงกันข้ามกับสมมติฐานและไม่พบความมีนัยสำคัญทางสถิติ และในปีที่บริษัทมีการออกหุ้นเพิ่มทุนมีค่าเท่ากับ 0.0130 มีทิศทางตรงข้ามกับสมมติฐานและไม่พบความมีนัยสำคัญทางสถิติ

H2 : ปัจจัยด้านคุณภาพการสอบบัญชี ประกอบด้วยขนาดของสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ และการรายงานของผู้สอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีในปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามตัวแบบของ Modified Jones ดังสมการที่ (5-2) ด้านคุณภาพการสอบบัญชีไม่พบความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงิน ซึ่งตัวแปรอิสระสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) และรายงานของผู้สอบบัญชีมีค่าเท่ากับ -0.0082 , -0.0057 ตามลำดับ พบว่าทิศทางเป็นไปตามสมมติฐานแต่ไม่พบความมีนัยสำคัญทางสถิติ และในปีที่บริษัทมีการออกหุ้นเพิ่มทุนมีค่าเท่ากับ 0.0137 มีทิศทางตรงข้ามกับสมมติฐานและไม่พบความมีนัยสำคัญทางสถิติ

**H3: ปัจจัยด้านประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัท ประกอบด้วยจำนวนของ
กรรมการบริษัท สัดส่วนกรรมการอิสระและการประชุมของคณะกรรมการมีสัมพันธ์
เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงินในปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน**

ผลจากการวิเคราะห์ตามตัวแบบของ Modified Jones ดังสมการที่ (5-3) ด้านประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัทไม่พบความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงิน ประกอบด้วย จำนวนคณะกรรมการบริษัท สัดส่วนกรรมการอิสระและ การประชุมของคณะกรรมการบริษัทมีค่าเท่ากับ 0.0004, 0.0531 และ 0.0084 ตามลำดับ พบว่ามีทิศทางตรงข้ามกับสมมติฐานและไม่พบความมีนัยสำคัญทางสถิติ และในปีที่บริษัทมีการออกหุ้นเพิ่มทุนมีค่าเท่ากับ 0.0132 มีทิศทางตรงข้ามกับสมมติฐานและไม่พบความมีนัยสำคัญทางสถิติ

**H4: ประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ คุณภาพการสอบบัญชีและ
ประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงาน
ทางการเงินในปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน**

ผลจากการวิเคราะห์ตามตัวแปรของ Modified Jones ดังสมการที่ (5-4) เป็นการนำตัวแปรอิสระและตัวแปรควบคุมทุกตัวเข้าสมการผลการศึกษพบว่าด้านประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญขึ้นอยู่กับการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบมีค่าเท่ากับ -0.0634 มีทิศทางเป็นไปตามสมมติฐานและพบความมีนัยสำคัญทางสถิติ กรรมการตรวจสอบที่มีความเชี่ยวชาญมีค่าเท่ากับ -0.0027 มีทิศทางเป็นไปตามสมมติฐานแต่ไม่พบความมีนัยสำคัญทางสถิติ และจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบมีค่าเท่ากับ 0.0120 มีทิศทางตรงกันข้ามกับสมมติฐานและไม่พบความมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นเดียวกับสมมติฐานที่ 1 (สมการที่ 5-1)

ด้านคุณภาพการสอบบัญชีไม่พบความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงิน ซึ่งตัวแปรสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) และรายงานของผู้สอบบัญชี มีค่าเท่ากับ -0.0078 และ -0.0053 มีทิศทางเป็นไปตามสมมติฐานแต่ไม่พบความมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นเดียวกับสมมติฐานที่ 2 (สมการที่ 5-2) ด้านประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัทไม่พบความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงิน ซึ่งจำนวนคณะกรรมการบริษัทมีค่าเท่ากับ -0.0002 มีทิศทางเป็นไปตามสมมติฐานแต่ไม่พบความมีนัยสำคัญทางสถิติและมีทิศทางตรงข้ามกับสมมติฐานที่ 3 (สมการที่ 5-3) ในปัจจัยด้านจำนวนคณะกรรมการบริษัท ส่วนสัดส่วนกรรมการอิสระและ การประชุมของคณะกรรมการบริษัท มีค่าเท่ากับ 0.0410 และ

0.0222 พบว่ามีทิศทางตรงข้ามกับสมมติฐานและไม่พบความมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นเดียวกับสมมติฐานที่ 3 (สมการที่ 5-3) ในปีที่มีบริษัทมีการออกหุ้นเพิ่มทุนมีค่าเท่ากับ 0.0126 มีทิศทางตรงข้ามกับสมมติฐานและไม่พบความมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นเดียวกันกับทั้งสามสมมติฐาน

ผลจากการวิเคราะห์ของตัวแปรควบคุมด้านลักษณะเฉพาะของธุรกิจ ในสมการที่ (5-1) สมการที่ (5-2) สมการที่ (5-3) และสมการที่ (5-4) พบว่า มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างมากขึ้นอยู่กับตัวแปรปัจจัยอัตราส่วนภาระหนี้สิน (Leverage:LEV) มีค่าเท่ากับ 0.0765, 0.0715, 0.0718 และ 0.0729 ตามลำดับ และอัตราการเติบโตของสินทรัพย์ (Growth) มีค่าเท่ากับ 0.0399, 0.0377, 0.0389 และ 0.0384 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรควบคุมด้านขนาดของกิจการ (Firm Size) มีค่าเท่ากับ -0.0110, -0.0098, -0.0111 และ -0.0102 ตามลำดับมีทิศทางเป็นไปตามสมมติฐานและพบความมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างมาก ส่วนตัวแปรอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์มีค่าเท่ากับ 0.0007, 0.0007, 0.0006 และ 0.0006 มีทิศทางตรงกันข้ามกับสมมติฐานแต่ไม่พบความมีนัยสำคัญทางสถิติ อัตราส่วนสภาพคล่องหมุนเร็วมีค่าเท่ากับ 0.0013, 0.0010, 0.0008 และ 0.0014 ตามลำดับ มีทิศทางตรงกันข้ามกับสมมติฐานและไม่พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานด้วยตัวแบบของ Yoon, Miller และJiraporn (2006)

H1: ปัจจัยด้านประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบประกอบด้วยจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบ การประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบและกรรมการตรวจสอบที่มีความเชี่ยวชาญมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงินในปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามตัวแบบของ Yoon, Miller และJiraporn (2006) สมการที่ (9-1) ด้านประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบไม่พบความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงิน ประกอบด้วยปัจจัยของจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบ การประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบและกรรมการตรวจสอบที่มีความเชี่ยวชาญมีค่าเท่ากับ มีค่าเท่ากับ 0.0004, 0.0089 และ 0.0172 ตามลำดับ มีทิศทางตรงข้ามกับสมมติฐานและไม่พบความมีนัยสำคัญทางสถิติ และในปีที่มีบริษัทมีการออกหุ้นเพิ่มทุนมีค่าเท่ากับ 0.0170 มีทิศทางตรงข้ามกับสมมติฐานและไม่พบความมีนัยสำคัญทางสถิติ

H2: ปัจจัยด้านคุณภาพการสอบบัญชี ประกอบด้วยขนาดของสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ และการรายงานของผู้สอบบัญชีที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชีในปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามตัวแบบของ Yoon, Miller และJiraporn (2006) ดังสมการที่ (9-2) ด้านคุณภาพการสอบบัญชีพบความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงิน ขึ้นอยู่กับตัวแปรอิสระด้านสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) มีค่าเท่ากับ -0.0224 พบว่ามีความสัมพันธ์ทิศทางเป็นไปตามสมมติฐานและพบความมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างมาก และปัจจัยด้านรายงานของผู้สอบบัญชีมีค่าเท่ากับ 0.0031 พบว่าทิศทางตรงข้ามกับสมมติฐานแต่ไม่พบความมีนัยสำคัญทางสถิติ และในปีที่บริษัทมีการออกหุ้นเพิ่มทุนมีค่าเท่ากับ 0.0175 มีทิศทางตรงข้ามกับสมมติฐานและพบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

H3: ปัจจัยด้านประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัท ประกอบด้วยจำนวนของกรรมการบริษัท สัดส่วนกรรมการอิสระและการประชุมของคณะกรรมการมีสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงินในปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน

ผลจากการวิเคราะห์ตามตัวแบบของ Yoon, Miller และJiraporn (2006) ดังสมการที่ (9-3) ด้านประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัทพบความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงิน ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านจำนวนคณะกรรมการบริษัทมีค่าเท่ากับ - 0.0041 มีทิศทางเป็นไปตามสมมติฐานและพบความมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างมาก ส่วนสัดส่วนกรรมการอิสระและการประชุมของคณะกรรมการบริษัทมีค่าเท่ากับ 0.0111 และ 0.0311 พบว่ามีทิศทางตรงข้ามกับสมมติฐานและไม่พบความมีนัยสำคัญทางสถิติ

H4: ประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบ คุณภาพการสอบบัญชีและประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงินในปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน

ผลจากการวิเคราะห์ตามตัวแปรของ Yoon, Miller และJiraporn (2006) ดังสมการที่ (9-4) เป็นการนำตัวแปรอิสระและตัวแปรควบคุมทุกตัวเข้าสมการผลการศึกษพบว่าด้านประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบไม่พบความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงิน ประกอบด้วย จำนวนคณะกรรมการตรวจสอบมีค่าเท่ากับ 0.0027 กรรมการตรวจสอบที่มีความเชี่ยวชาญมีค่าเท่ากับ 0.0184 มีทิศทางตรงกันข้ามกับสมมติฐานและไม่พบความมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นเดียวกับสมมติฐานที่ 1 (สมการที่ 9-1) ส่วนการประชุมของ

คณะกรรมการตรวจสอบมีค่าเท่ากับ -0.0012 มีทิศทางเป็นไปตามสมมติฐานแต่ไม่พบความมีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านคุณภาพการสอบบัญชีพบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงิน ขึ้นอยู่กับตัวแปรด้านสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) มีค่าเท่ากับ -0.0221 มีทิศทางเป็นไปตามสมมติฐานและพบความมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างมากเช่นเดียวกับสมมติฐานที่ 2 (สมการที่ 9-2) ส่วนรายงานของผู้สอบบัญชี มีค่าเท่ากับ 0.0028 มีทิศทางตรงข้ามกับสมมติฐานและไม่พบความมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นเดียวกับสมมติฐานที่ 2 (สมการที่ 9-2)

ด้านประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัทพบความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงิน ซึ่งจำนวนคณะกรรมการบริษัทมีค่าเท่ากับ -0.0041 มีทิศทางเป็นไปตามสมมติฐานและพบความมีนัยสำคัญทางสถิติมาก ส่วนสัดส่วนกรรมการอิสระและ การประชุมของคณะกรรมการบริษัท มีค่าเท่ากับ 0.0094 และ 0.0259 พบว่ามีทิศทางตรงข้ามกับสมมติฐานและไม่มีความมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นเดียวกับสมมติฐานที่ 3 (สมการที่ 9-3) และในปีที่บริษัทมีการออกหุ้นเพิ่มทุนมีค่าเท่ากับ 0.0162 มีทิศทางตรงข้ามกับสมมติฐานและไม่พบความมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกันกับทั้งสามสมมติฐาน

ผลจากการวิเคราะห์ของตัวแปรควบคุมด้านลักษณะเฉพาะของธุรกิจจากตัวแปรทั้งสองตัวตั้งสมการที่ (9-1) สมการที่ (9-2) สมการที่ (9-3) และสมการที่ (9-4) พบว่า มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามอย่างมีนัยสำคัญมากขึ้นอยู่กับตัวแปรปัจจัยอัตราการเติบโตของสินทรัพย์ (Growth) มีค่าเท่ากับ 0.0280 , 0.0263 , 0.0261 และ 0.0243 ตามลำดับและมีทิศทางตรงกันข้ามกับสมมติฐานและพบว่ามีความมีนัยสำคัญทางสถิติมาก

ส่วนตัวแปรควบคุมด้านขนาดของกิจการ (Firm Size) มีค่าเท่ากับ 0.0010 , 0.0035 และ 0.0033 ตามลำดับและมีทิศทางตรงข้ามกับสมมติฐานและพบว่าไม่มีความมีนัยสำคัญทางสถิติแต่ในสมการที่ (9-4) มีค่าเท่ากับ 0.0062 มีทิศทางตรงข้ามกับสมมติฐานและพบว่ามีความมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งแตกต่างจากสมการอื่น

ด้านอัตราส่วนภาระหนี้สิน (Leverage : LEV) ในสมการที่ (9-1) สมการที่ (9-3) และสมการที่ (9-4) มีค่าเท่ากับ 0.0319 , 0.0293 และ 0.0281 ตามลำดับพบว่ามีความมีนัยสำคัญทางสถิติตรงกันข้ามกับสมมติฐานและไม่พบความมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนสมการที่ (9-2) มีค่าเท่ากับ 0.0365 มีทิศทางตรงกันข้ามกับสมมติฐานและพบว่ามีความมีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านตัวแปรอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์มีค่าเท่ากับ -0.0002 , -0.00002 , -0.0002 และ -0.0001 ตามลำดับ พบว่ามีความมีนัยสำคัญทางสถิติเป็นไปตามสมมติฐานและไม่พบความมีนัยสำคัญทาง

สถิติ อัตราส่วนสภาพคล่องหมุนเร็วมีค่าเท่ากับ -0.0010 , -0.0010 , -0.0008 และ -0.0008 ตามลำดับ พบว่ามีทิศทางเป็นไปตามสมมติฐานและไม่พบความมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามตัวแบบของ Modified Jones ดังสมการที่ (5-4) พบว่าในด้านประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบ ขึ้นอยู่กับการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงินและพบความมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านคุณภาพการสอบบัญชีและประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัทไม่พบความสัมพันธ์และผลการวิเคราะห์ตัวแปรควบคุมด้านลักษณะเฉพาะของธุรกิจขึ้นอยู่กับการเติบโตของสินทรัพย์ (Growth) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับคุณภาพรายงานทางการเงินและมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างมาก ขนาดของกิจการ (Firm Size) พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงินและมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างมาก และอัตราส่วนภาระหนี้สิน (Leverage : LEV) พบว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับคุณภาพรายงานทางการเงินและมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างมาก

สรุปตามตัวแบบของ Yoon, Miller และ Jiraporn (2006) ดังสมการที่ (9-4) พบว่าในด้านคุณภาพการสอบบัญชี ขึ้นอยู่กับสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงินและมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างมาก และด้านประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัทขึ้นอยู่กับการประชุมของคณะกรรมการบริษัทที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงินและพบความมีนัยสำคัญทางสถิติมาก และผลการวิเคราะห์ตัวแปรควบคุมด้านลักษณะเฉพาะของธุรกิจ อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ (Growth)

มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับคุณภาพรายงานทางการเงินและพบความมีนัยสำคัญทางสถิติมาก และขนาดของกิจการ (Firm Size) พบว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับคุณภาพรายงานทางการเงินและพบความมีนัยสำคัญทางสถิติ

ดังนั้นการวิเคราะห์ผลทั้ง 2 ตัวแบบคือจากตัวแบบของ Modified Jones ที่พบความสัมพันธ์ในด้านประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบที่ขึ้นอยู่กับการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบแต่ไม่พบในด้านคุณภาพการสอบบัญชีและด้านประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัท ซึ่งจากตัวแบบของ Yoon, Miller และ Jiraporn (2006) พบความสัมพันธ์ในด้านคุณภาพการสอบบัญชีที่ขึ้นอยู่กับสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่และด้านประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัทที่ขึ้นอยู่กับการประชุมของคณะกรรมการบริษัท ทั้งนี้เนื่องจากการเก็บข้อมูลตามตัวแบบ Yoon, Miller และ Jiraporn (2006) ให้ความสำคัญในข้อมูลด้านรายได้และค่าใช้จ่าย ส่วนการเก็บข้อมูลตามของตัวแบบของ Modified Jones ให้ความสำคัญด้านรายได้ ซึ่งพบว่าเมื่อนำตัวแบบทั้งสองแบบมาวิเคราะห์ผลจะทำให้ตัวแบบของ Yoon, Miller และ

Jiraporn (2006) ให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งสองด้านคือด้านคุณภาพการสอบบัญชีและด้านประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัท ส่วนของตัวแบบของ Modified Jones พบเฉพาะด้านประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบเพียงด้านเดียว

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการศึกษาวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเกี่ยวกับ ทฤษฎี Positive Accounting ทฤษฎีตัวแทนและทฤษฎีสั่งสัญญา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพรายงานทางการเงินมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยของประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบ คุณภาพการสอบบัญชีและประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัทที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงิน 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบ คุณภาพการสอบบัญชีและประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัท ช่วยลดการจัดการกำไรของฝ่ายบริหารลงได้ส่งผลต่อคุณภาพการรายงานทางการเงิน 3) เพื่อศึกษาคุณภาพการรายงานทางการเงินจะดีหรือไม่ ในปีที่บริษัทมีการออกหุ้นเพิ่มทุน โดยเก็บข้อมูลแบบ Panel data ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ใน 7 กลุ่มอุตสาหกรรม ระหว่างปีพ.ศ. 2551- พ.ศ. 2555 โดยการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นสองลักษณะคือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) และการวิเคราะห์เชิงถดถอยพหุโดยใช้การประมาณค่าด้วยวิธี Panel Random-Effects Models สามารถสรุปผลได้ดังนี้

สรุปผลการศึกษาวิจัย

จากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีจำนวนทั้งหมด 1,239 ข้อมูล ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างไม่นับรวมข้อมูลที่มีการรายงานไม่ครบถ้วนและข้อมูลที่อาจทำให้ค่าในการวิเคราะห์คลาดเคลื่อนได้ (Outliner) กลุ่มอุตสาหกรรมบริการเป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ และกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรเป็นกลุ่มตัวอย่างน้อยที่สุด โดยในภาพรวมของกลุ่มอุตสาหกรรมในปี 2553 มีกลุ่มตัวอย่างมากที่สุดและในปี 2551 มีกลุ่มตัวอย่างน้อยที่สุด เมื่อจำแนกเป็นปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน พบว่ากลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีและกลุ่มอุตสาหกรรมบริการมีการออกหุ้นเพิ่มทุนระหว่างปี 2551-2555 และกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรและกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม ไม่พบการออกหุ้นเพิ่มทุนในช่วงปีดังกล่าว

ในส่วนของการทดสอบค่าได้มีการทดสอบค่าด้วยวิธี Panel Random-Effects และ Panel Fixed-Effects และมีการปรับค่าด้วยวิธีค่าสัมบูรณ์ (Absolute) จากการเก็บรวบรวมข้อมูลบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยพบว่าปีที่บริษัทมีการออกหุ้นเพิ่ม

ทุนมีจำนวนน้อยจึงได้ใช้วิธีการ Bootstrapping Simulation เพื่อเพิ่มกำลัง (Power) ของการทดสอบคุณภาพรายงานทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน ผลการศึกษาพบว่าตัวแบบของ Modified Jones ซึ่งมุ่งเน้นการเก็บข้อมูลด้านรายได้ ผลการศึกษาที่พบคือด้านประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบ ส่วนตัวแบบของ Yoon, Miller และ Jiraporn (2006) ที่มุ่งเน้นการเก็บข้อมูลด้านรายได้และด้านค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมเข้ามา ผลการศึกษาที่พบคือด้านคุณภาพการสอบบัญชีที่เป็นตัวแทนจากภายนอกเข้ามาตรวจสอบกิจการรวมถึงจำนวนของคณะกรรมการบริษัทที่มีมากช่วยลดการจัดการกำไร และผลการศึกษาของลักษณะเฉพาะของธุรกิจที่เหมือนกัน คือตัวแปรปัจจัยด้านการเติบโตของบริษัทที่นำมาเป็นตัวแปรควบคุมพบความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับคุณภาพรายงานทางการเงิน สอดคล้องกับการศึกษาของ Smith and Watts (1992) พบว่าผู้บริหารจะทำการจัดการกำไรมากขึ้นในกิจการที่มีการเจริญเติบโตสูง ซึ่งมีแนวโน้มการเจริญเติบโตที่สูงโดยสามารถทำผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร

ทั้งนี้เนื่องจากกำไรที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลกระทบต่อมูลค่าของกิจการสูงขึ้นและสอดคล้องกับทฤษฎี Positive Accounting กล่าวว่าผู้บริหารจะมีการตกแต่งกำไรเพื่อลดต้นทุนทางการเงินเมือง แสดงให้เห็นว่าการเติบโตของสินทรัพย์มีผลทำให้รายการคงค้างมากขึ้นและนำไปสู่การจัดการกำไรโดยผู้บริหารระดับที่สูงขึ้นด้วย (Johnson and Lys, 1990, Smith and Watts 1992, Warfield et al ,1995) ปัจจัยตัวแปรควบคุมด้าน อัตราส่วนภาระหนี้สิน ในการวิเคราะห์ผลตามตัวแบบทั้งสองแบบพบว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับคุณภาพของรายงานทางการเงินเช่นกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ Chen & Church (1992) กล่าวได้ว่าความเสี่ยงทางการเงินที่อยู่ในระดับสูงจะทำให้รายการพึงรับพึงจ่ายโดยใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารสูงไปด้วย ซึ่งหมายความว่ากิจการที่มีความเสี่ยงทางการเงินอยู่ในระดับสูงจะทำให้คุณภาพกำไรต่ำ และจากผลการศึกษา ยังพบว่าในปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุนมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับคุณภาพรายงานทางการเงิน ตามแนวคิด Myers และ Majluf (1984) ยังได้อ้างถึงการรับรู้ข้อมูลที่แตกต่างกันระหว่างนักลงทุนเก่า นักลงทุนใหม่และผู้บริหาร (Asymmetric Information) ในการอธิบายถึงทฤษฎีนี้ด้วยการตัดสินใจของผู้บริหารในการเลือกวิธีการระดมทุนจะเป็นสัญญาณ (Signal) ที่ผู้บริหารมองอนาคตของบริษัทว่าดีหรือไม่ คือบริษัทที่มีอนาคตสดใสจะไม่เลือกระดมทุนโดยการจำหน่ายหุ้นสามัญใหม่แต่จะเลือกใช้แหล่งเงินทุนจากหนี้สินแทน เพราะเมื่อบริษัทมีกำไรเพิ่มขึ้นจากโครงการลงทุนใหม่จะมีผลทำให้ราคาหุ้นสามัญสูงขึ้นอย่างรวดเร็วและผู้ซื้อหุ้นสามัญที่ออกใหม่ ก็จะได้รับผลประโยชน์ไปด้วยทำให้ผลประโยชน์ที่ผู้บริหารควรจะได้ลดลง ในทางตรงกันข้ามผู้บริหารที่เห็นแนวโน้มในอนาคตไม่สดใส ก็จะเลือกระดมทุนจากการจำหน่ายหุ้นสามัญใหม่แทน ตามทฤษฎีการส่งสัญญาณ ปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุนผู้บริหาร

คาดหวังว่าจะระดมเงินไปลงทุนในโครงการที่คาดว่าจะเพิ่มมูลค่าให้บริษัทได้ ดังนั้นการออกหุ้นเพิ่มทุนคาดว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีที่สำคัญ เพิ่มระดับผลกำไรในงวดปัจจุบัน

อภิปรายผลการศึกษา

จากวัตถุประสงค์การศึกษาและผลการศึกษาสามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้การจัดการกำไรอาจทำให้คุณภาพรายงานทางการเงินลดลง ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุน

จากทฤษฎี Positive Accounting เป็นทฤษฎีที่สามารถอธิบายพฤติกรรมกรรมการจัดการกำไรของผู้บริหาร ในการที่ผู้บริหารมีแรงจูงใจในการใช้ดุลยพินิจเลือกใช้นโยบายบัญชีที่ช่วยเพิ่มระดับผลกำไรในงวดปัจจุบันถือว่าการส่งสัญญาณตามทฤษฎีสัญญาณ (Signaling Theory) การที่บริษัทประกาศการออกหุ้นเพิ่มทุน จึงเป็นสัญญาณบ่งชี้ว่ากำไรของบริษัทอาจสูงเกินจริง เป็นเหตุให้นักลงทุนอาจต้องประเมินความเชื่อมั่นต่อความสามารถในการทำกำไรของบริษัท (Shivakumar, 2000) ดังนั้นกำไรที่แสดงไว้ในรายงานทางการเงินอาจส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้ลงทุน ว่าการบริหารงานของผู้บริหารว่ามีแนวโน้มการใช้รายการคงค้างในดุลยพินิจมากเกินไปหรือไม่ หรืออาจมีการเลือกใช้นโยบายทางบัญชีเพื่อสร้างประโยชน์ต่อตนเองตามทฤษฎีตัวแทน ดังนั้นการศึกษานี้จึงเลือกใช้รายการคงค้างเป็นตัวแทนในการวัดการจัดการกำไรส่งผลต่อคุณภาพของรายงานทางการเงิน กล่าวคือหากรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารสูง แสดงให้เห็นถึงคุณภาพรายงานทางการเงินจะต่ำลงและจากการวิเคราะห์ผลข้อมูลพบว่า ในภาพรวมจากตารางที่ 17 การทดสอบตามตัวแบบของ Modified Jones ด้วยวิธีค่าสัมบูรณ์ (Absolute) ในการปรับค่าก่อนนำเข้าการวิเคราะห์ผลการประมาณค่าด้วยวิธี Panel Random-Effects Model จะพบว่าตามตัวแบบของ Modified Jones ดังนี้

ประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบ คุณภาพการสอบบัญชีและประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงินในปีที่บริษัทมีการออกหุ้นเพิ่มทุน ดังสมการที่ 5-4 พบว่าประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับคุณภาพรายงานทางการเงิน เป็นไปตามสมมติฐานที่ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ จำนวนครั้งของการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบส่งผลต่อประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบที่คาดว่าจะมีการปรับจำนวนครั้งของการประชุมให้มีการประชุมเพิ่มมากขึ้น (Menon et al, 1994; Abbott et al 2000; DeZoort et al 2002; Lee & Mande 2005) เพื่อความมีประสิทธิภาพ กรรมการตรวจสอบยินดีที่จะเสียสละเวลาในการปฏิบัติงานตรวจสอบเพิ่มมากขึ้น (Kalbers et al, 1993; Lee, Mande & Ortman 2004)

การศึกษาก่อนหน้านี้ยังพบว่าความถี่ของการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบมีความเกี่ยวข้องกับคุณภาพกำไรที่สูงขึ้น (Xie, 2003; Vafeas 2005) และมิงานวิจัย Bédard & Courteau (2004) พบว่าจำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร สอดคล้องกับ Abbott, Parker & Peters (2004) พบว่าจำนวนครั้งในการประชุมของกรรมการตรวจสอบที่มีจำนวนครั้งสูงมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับคุณภาพรายงานทางการเงินต้องปรับปรุงงบการเงินใหม่

ส่วนปัจจัยด้านคณะกรรมการตรวจสอบและกรรมการตรวจสอบที่มีความเชี่ยวชาญไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Peasnell et al. (2000) ที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างคุณสมบัติของอนุกรรมการตรวจสอบกับการจัดการกำไร

การประมาณค่าตามตัวแบบ Yoon, Miller และ Jiraporn (2006) ด้วยวิธีปรับค่าสัมบูรณ์ (Absolute) ในสมการที่ 9-4 ไม่พบประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับคุณภาพรายงานทางการเงิน แต่พบว่าคุณภาพการสอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงินเป็นไปตามสมมติฐาน ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านขนาดของสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) สอดคล้องกับการศึกษาของ Francis (2004) ได้กล่าวถึงสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) อาจใช้อำนาจหน้าที่ในการผลักดันให้ลูกค้ามีการเปิดเผยข้อมูลในระดับที่มากขึ้นในรายงานประจำปี ในทางตรงกันข้ามการใช้วิธีการจัดการรายการคงค้างสามารถตรวจสอบพบได้โดยผู้สอบบัญชี ซึ่งสามารถใช้มาตรฐานการบัญชีเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาด้านการตรวจสอบบัญชี ถือว่าเป็นข้อจำกัดของผู้บริหารในการตัดสินใจเลือกใช้วิธีการดังกล่าว (Ewert and Wagenhofer, 2005) ซึ่งตามตัวแบบ Modified Jones ไม่พบความสัมพันธ์ดังสมการที่ 5-4

ด้านประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัท ผลการศึกษาพบว่าประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงิน ดังสมการที่ 9-4 ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านจำนวนของคณะกรรมการบริษัทสอดคล้องกับการศึกษาของ Ezat and EL- Masry (2008) และ Beasley et al. (2000) พบว่าจำนวนกรรมการบริษัทที่มากจะส่งผลให้ผู้ใช้ได้รับข้อมูลที่ทันต่อเวลามากขึ้น และจะทำให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งในทางตรงกันข้ามสอดคล้องกับแนวคิดตัวแทน คณะกรรมการที่มีขนาดใหญ่ทำให้เกิดปัญหาตัวแทน เนื่องจากกิจการต้องประสบปัญหาด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างกรรมการด้วยกันและการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันของกรรมการ (Yermack, 1996) นอกจากนี้กรรมการแต่ละรายยังคาดหวังว่ากรรมการรายอื่นจะทำหน้าที่ดังกล่าวแทนตนจึงอาจเกิด Free-Rider Problems คณะกรรมการที่มีจำนวนมากจึงไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบผู้บริหารได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ ผลที่ตามมาคือผู้บริหารเกิดช่องทางในการจัดการกำไร แต่ตามตัวแบบของ Modified Jones ไม่พบความสัมพันธ์ของประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัทดังกล่าวดังสมการที่ 5-4

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรควบคุมด้านลักษณะเฉพาะของธุรกิจ

ด้านอัตราการเติบโตของสินทรัพย์ (Growth) พบว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับสมมติฐานและมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ Smith and Watts (1992) พบว่าผู้บริหารจะทำการจัดการกำไรมากขึ้นในกิจการที่มีการเจริญเติบโตสูง ซึ่งมีแนวโน้มการเติบโตที่สูงขึ้นโดยสามารถทำผ่านรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร ทั้งนี้เนื่องจากกำไรที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อมูลค่าของกิจการที่สูงขึ้นและเป็นไปตามทฤษฎี Positive Accounting (Johnson and Lys, 1990, Smith and Watts (1992), Warfield et, al, 1995)

ด้านขนาดของกิจการ (Firm size) พบว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับสมมติฐานและมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับ Xie, Davidson & DaDalt, 2003, Yang & Krishnan (2005) กิจการขนาดใหญ่และขนาดกลางต้องการทำการจัดการกำไรเพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลขาดทุน

ส่วนตัวแปรควบคุมด้านอัตราส่วนภาระหนี้สิน (Leverage : LEV) ด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Assets : ROA) ด้านอัตราส่วนสภาพคล่องหมุนเร็ว (Quick ratio : QR) ไม่พบความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับการศึกษาของ Bradbury, Mar, and Tan (2006) และ Klein (2002) หากกิจการมีระดับหนี้สูงมากมีแนวโน้มในการใช้วิธีการต่างๆ บริหารกำไร

จากการศึกษาครั้งนี้สามารถสรุปได้ คุณภาพรายงานทางการเงินในประเทศไทย ส่วนหนึ่งในการจัดทำขึ้นอยู่กับผู้บริหารในการใช้ดุลยพินิจในการเลือกใช้นโยบายบัญชีต่างๆ เพื่อให้การจัดทำงบการเงินเป็นไปตามมาตรฐานรายงานทางการเงิน จากการศึกษพบว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบในการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบสามารถช่วยลดรายการคงค้างในดุลยพินิจได้ในตามตัวแบบ Modified Jones ส่วนปัจจัยด้านคุณภาพการสอบบัญชีขึ้นอยู่กับสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big4) ซึ่งเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจากภายนอกในการตรวจสอบรายงานทางการเงินของบริษัททั้งนี้ถือว่าเป็นตัวแทนของผู้ถือหุ้นในการดำเนินการตรวจสอบบัญชีของกิจการ และปัจจัยด้านประสิทธิผลของคณะกรรมการบริษัทขึ้นอยู่กับจำนวนคณะกรรมการบริษัทส่งผลให้ผู้ใช้งบการเงินได้รับข้อมูลที่ทันต่อเวลามากขึ้น และจะทำให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นไปตามตัวแบบ Yoon ที่ได้สะท้อนคุณภาพรายงานทางการเงินได้มากกว่า และในปีที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุนยังพบ

ความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับคุณภาพรายงานทางการเงินแต่ไม่พบความมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. นักลงทุนควรพิจารณาการเปิดเผยข้อมูลในแบบ 56-1 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นลักษณะของข้อมูลเชิงคุณภาพที่สะท้อนในรายงานทางการเงินเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในด้านการลงทุนให้มากขึ้น

2. คณะกรรมการกำกับดูแลควรให้ความสำคัญต่อประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบให้มากขึ้น จากการเก็บข้อมูลจำนวนของคณะกรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 3 คน และกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านบัญชีหรือการเงินอย่างน้อย 1 คนเป็นไปตามแนวปฏิบัติของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้เห็นความสำคัญในด้านพฤติกรรมในการจัดการกำไรโดยดุลยพินิจของผู้บริหารของบริษัท โดยเพิ่มจำนวนมากขึ้นจะทำให้สามารถลดการจัดการกำไรได้

3. ผลจากการศึกษาพบว่าขนาดของสำนักงานบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4) สามารถผลักดันให้ลูกค้ามีการเปิดเผยข้อมูลในระดับที่มากขึ้นในรายงานประจำปี ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบคือสภาวิชาชีพบัญชี ควรยกระดับสำนักงานสอบบัญชีที่มีใช้ขนาดใหญ่ (Non-big4) ให้มีมาตรฐานในการตรวจสอบเช่นเดียวกับสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ซึ่งสามารถช่วยลดการจัดการกำไรของบริษัทลงได้

4. คณะกรรมการกำกับดูแล ควรมีกลไกที่จะส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดประสิทธิภาพของระบบการถ่วงดุลอำนาจอย่างเหมาะสมจึงควรจัดให้มีกรรมการอิสระหรือกรรมการภายนอก (Outside Director) ซึ่งหมายถึง กรรมการที่มีได้เป็นกรรมการบริหาร (Non-Executive Director) และไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานประจำ และไม่เป็นผู้อถือหุ้นรายใหญ่ในบริษัทโดยกรรมการอิสระทุกคนควรพร้อมที่จะใช้ดุลยพินิจของตนอย่างเป็นทางการและเป็นอิสระและในกรณีที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของบริษัท กรรมการอิสระต้องพร้อมที่จะคัดค้านการกระทำของฝ่ายจัดการ หรือกรรมการอื่น ๆ

5. การออกหุ้นเพิ่มทุนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะมีการจัดการกำไร และอาจมีผลการดำเนินงานที่ไม่มีประสิทธิภาพของผู้บริหาร อาจมีการเลือกใช้นโยบายบัญชีในการจัดการกำไรมากขึ้น ถือเป็นภาระส่งสัญญาณจากฝ่ายจัดการที่มีต่อนักลงทุนหรือผู้ถือหุ้นของบริษัท

6. ตัวแปรควบคุมด้านลักษณะเฉพาะของธุรกิจที่ขึ้นอยู่กับความเสี่ยงทางการเงินอาจมีการก่อหนี้หรือมีระดับหนี้สูงมาก หรืออัตราการเติบโตของสินทรัพย์ซึ่งฝ่ายบริหารอาจมีการ

จัดการกำไร จึงทำให้มีผลการเติบโตของสินทรัพย์สูง ซึ่งนักลงทุนหรือผู้ถือหุ้นควรให้ความสำคัญและถือเป็นความเสี่ยงในการลงทุนในกิจการนั้น ๆ

ข้อจำกัดในการศึกษาและข้อเสนอแนะสำหรับงานศึกษาในอนาคต

1. ข้อจำกัดในการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ศึกษาประชากรที่เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยระหว่างปีพ.ศ. 2551 – พ.ศ. 2555 เป็นระยะเวลา 5 ปี และการกำหนดคุณสมบัติของบริษัทตัวอย่างดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 3 จึงทำให้ต้องตัดบริษัทตัวอย่างออกไปมากพอสมควร เนื่องจากคุณสมบัติไม่ครบถ้วน แต่อย่างไรก็ตามจำนวนตัวอย่างที่ใช้ก็มากเพียงพอสำหรับการวิจัยครั้งนี้ (ในส่วนของข้อมูลน้อยได้ใช้เทคนิคทางสถิติช่วยในการวิเคราะห์ผลเพื่อให้การประมาณค่าเป็นไปตามที่คาดหวัง) รวมถึงการอ้างอิงงานวิชาการด้านวิชาการบัญชีของประเทศไทยมีการเผยแพร่ในวงจำกัด ไม่ถูกเผยแพร่ต่อสาธารณชน และผลที่ได้ยังไม่สามารถนำไปอ้างอิงได้กับบริษัทในกลุ่มฟู้ดฟู้ดการ กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน กองทุนรวมและบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI เนื่องจากไม่เป็นกลุ่มบริษัทตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย รวมถึงมีการปรับปรุงมาตรฐานรายงานทางการเงินที่มีผลบังคับตั้งแต่ปีพ.ศ. 2556 เป็นต้นไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานศึกษาในอนาคต

ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมโดยเพิ่มกลุ่มตัวอย่างอุตสาหกรรมธุรกิจการเงินและเปรียบเทียบผลที่ได้ว่าแตกต่างจากงานวิจัยนี้หรือไม่ และการเปลี่ยนการวัดค่าตัวแปรเกี่ยวกับกลไกการกำกับดูแลกิจการที่ดีในส่วนอื่น ๆ โครงสร้างผู้ถือหุ้น คณะกรรมการบริษัทมากกว่า คณะกรรมการตรวจสอบและการสอบบัญชี รวมทั้งขยายจำนวนปีที่เก็บข้อมูลให้มากขึ้น

การวัดค่าคุณภาพรายงานทางการเงิน ยังมีอีกหลายวิธีเช่น จากการวัดค่าโดยคุณภาพกำไร (Earning Quality) ซึ่งแบ่งเป็นด้าน Market-based ประกอบด้วย Accrual Quality, Persistence, Predictability, Smoothness และ Accounting-based ประกอบด้วย Value Relevance, Timeliness, Conservatism

ภาคผนวก ก

ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์

ตารางที่ 1 แสดงค่าสหสัมพันธ์ Pearson 's correlation matrix

	y1	y_dcamlie	y_dcaxep	DC_Are	DC_Aexp	AC_SIZE	AC_MEETING	AC_EXP	AUDITSIZE	AUDITREPORT	BSIZE	BIND	BMEET	LEV	ROA	GROWTH	QR	FIRMSIZE	SEO	x1	x21	x3	x22	y2	z1	z2	z3	z0	
y1	1																												
y_dcamlie	0.1506	1																											
y_dcaxep	0.3960	0.1394	1																										
DC_Are	0.1243	0.1791	0.0340	1																									
DC_Aexp	0.4145	0.0451	0.3384	0.2689	1																								
AC_SIZE	0.0029	0.0440	-0.0045	0.0121	0.0071	1																							
AC_MEETING	0.0211	-0.0520	0.0284	0.0101	0.0407	-0.0640	1																						
AC_EXP	0.0351	0.0237	-0.0002	0.0990	0.0215	-0.0450	0.0593	1																					
AUDITSIZE	-0.0600	-0.0426	-0.0036	-0.0725	-0.0053	0.0142	-0.0029	0.0395	1																				
AUDITREPORT	-0.0659	-0.0678	-0.0503	-0.0492	-0.0422	0.0268	0.0204	-0.0245	0.0420	1																			
BSIZE	-0.0522	-0.0934	-0.0104	-0.1512	-0.0232	0.1432	-0.0520	-0.0878	0.1121	-0.0101	1																		
BIND	0.0208	0.0756	0.0081	0.1345	0.0277	0.1229	0.0368	0.0793	0.0305	-0.0100	-0.3920	1																	
BMEET	0.0683	0.0317	-0.0002	0.0513	0.0198	0.0805	0.3008	0.0035	-0.1124	0.0281	-0.1422	0.1611	1																
LEV	0.1062	0.1178	-0.0033	0.1226	0.0246	0.0361	0.0881	0.0801	0.1048	-0.1993	-0.0318	0.0934	0.0174	1															
ROA	0.0059	0.0085	0.0458	-0.1055	0.0454	0.0318	0.0066	0.0075	0.1431	0.0452	-0.0153	0.0323	0.0753	-0.2029	1														
GROWTH	0.3095	0.1302	0.0812	0.0705	0.1711	0.0062	0.0468	0.0326	0.0198	-0.0579	-0.0177	0.0608	0.0432	0.1564	0.0934	1													
QR	-0.0745	-0.0477	-0.0058	-0.1062	-0.0248	-0.0545	-0.0057	-0.0561	-0.0500	0.1269	0.0316	-0.0355	-0.0506	-0.5423	0.1643	-0.0576	1												
FIRMSIZE	0.0250	-0.0665	-0.0245	0.0636	0.0213	0.0505	-0.0068	-0.0784	0.3282	-0.1026	-0.3135	-0.0549	-0.0556	0.3246	0.0029	0.1530	-0.2169	1											
SEO	0.0090	0.0056	-0.0125	0.0465	0.0175	0.0144	-0.0150	-0.0006	0.0349	-0.0445	-0.0771	0.0221	-0.0252	0.0482	-0.0367	-0.0091	-0.0433	0.0126	1										
x1	-0.0144	0.0629	-0.0148	-0.0492	-0.0138	-0.0230	-0.0151	0.0509	-0.5200	0.0775	-0.2015	0.0055	0.0162	-0.2809	-0.0099	-0.0736	0.2190	-0.7413	-0.0143	1									
x21	0.1465	0.0300	-0.0033	-0.0659	0.0031	-0.0130	0.0358	0.0052	0.0489	0.0320	-0.0064	0.0056	0.0509	0.0956	0.1816	0.3205	-0.0710	-0.0025	-0.0331	-0.0283	1								
x3	-0.1656	-0.0858	-0.0035	-0.1597	-0.0069	0.0556	0.0118	-0.1452	0.0388	0.0405	0.2957	-0.0207	-0.0126	0.0018	0.0463	0.0926	-0.0416	0.2102	-0.0480	-0.0545	-0.0287	1							
x22	0.1629	0.0688	-0.5088	-0.0351	-0.0094	0.0074	0.0204	0.0102	0.0404	0.0271	0.0041	0.0305	0.0545	0.0884	0.0780	0.2172	-0.0568	0.0507	-0.0123	-0.0064	0.5389	0.0133	1						
y2	0.5938	0.1041	0.2693	0.1591	0.7149	0.0159	0.0276	0.0456	-0.0217	-0.0628	-0.0608	0.0284	0.0714	0.0147	0.0755	0.2364	-0.0748	0.0126	0.0272	-0.0005	0.0937	-0.1507	0.0514	1					
z1	0.0851	0.0350	-0.1834	0.0034	-0.0099	0.0052	0.0036	0.0391	0.0079	0.0028	0.0010	0.0508	0.0180	0.1024	0.1574	0.2114	-0.0893	0.0430	-0.0048	-0.0087	0.4613	0.0444	0.5163	0.0576	1				
z2	0.1435	0.0508	-0.1483	-0.0541	-0.0129	0.0103	-0.0023	0.0405	0.0122	0.0085	-0.0041	0.0442	0.0278	0.0934	0.1188	0.2346	-0.0894	0.0215	-0.0142	0.0125	0.4516	0.0464	0.5235	0.1099	0.8562	1			
z3	-0.1963	-0.1993	-0.0210	0.0684	0.0103	0.0072	-0.0258	-0.1336	0.0401	0.0664	0.2156	-0.0207	-0.0356	-0.1277	-0.0839	-0.1142	0.0463	0.1469	-0.0310	-0.0411	-0.1459	0.4517	-0.0994	-0.2713	-0.0781	-0.1016	1		
z0	0.0003	-0.0151	-0.0276	0.1487	0.0537	-0.0787	-0.0694	0.0777	-0.2626	0.0420	-0.1359	0.0086	-0.0174	-0.2952	-0.0913	-0.0641	0.1682	-0.4938	0.0289	0.6340	-0.0206	-0.0105	0.0188	-0.0143	0.0921	0.0630	0.1551	1	

ภาคผนวก ข

ตารางที่ 2 แสดงชื่อย่อของบริษัทที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุนในปี 2008-2012

ที่	ชื่อย่อ	รหัส	ปี	ที่	ชื่อย่อ	รหัส	ปี
1	STA	10009	2009	21	BH	40012	2008
2	APURE	10015	2009	22	BH	40012	2009
3	APURE	10015	2010	23	BTS	40017	2011
4	TRUBB	10012	2011	24	CSR	40023	2010
5	CPF	10017	2012	25	HMPRO	40032	2010
6	SORKON	10033	2012	26	LRH	40039	2010
7	TVO	10041	2009	27	MATCH	40043	2011
8	DELTA	30006	2012	28	NTV	40052	2012
9	HANA	30011	2011	29	ROBINS	40061	2012
10	JTS	30017	2010	30	ROH	40062	2008
11	KCE	30018	2010	31	SVH	40073	2011
12	MLINK	30021	2008	32	S&J	60023	2008
13	SIM	30026	2008	33	AP	70003	2012
14	SIM	30026	2012	34	CK	70010	2010
15	SVOA	30031	2011	35	CNT	70011	2011
16	SVOA	30031	2012	36	KC	70024	2012
17	TEAM	30034	2008	37	RCI	70053	2008
18	TWZ	30037	2009	38	RCI	70053	2012
19	TWZ	30037	2012	39	PLE	70043	2010
20	APRINT	40005	2010	40	SUPER	70069	2011
				41	SF	70074	2009

ภาคผนวก ค

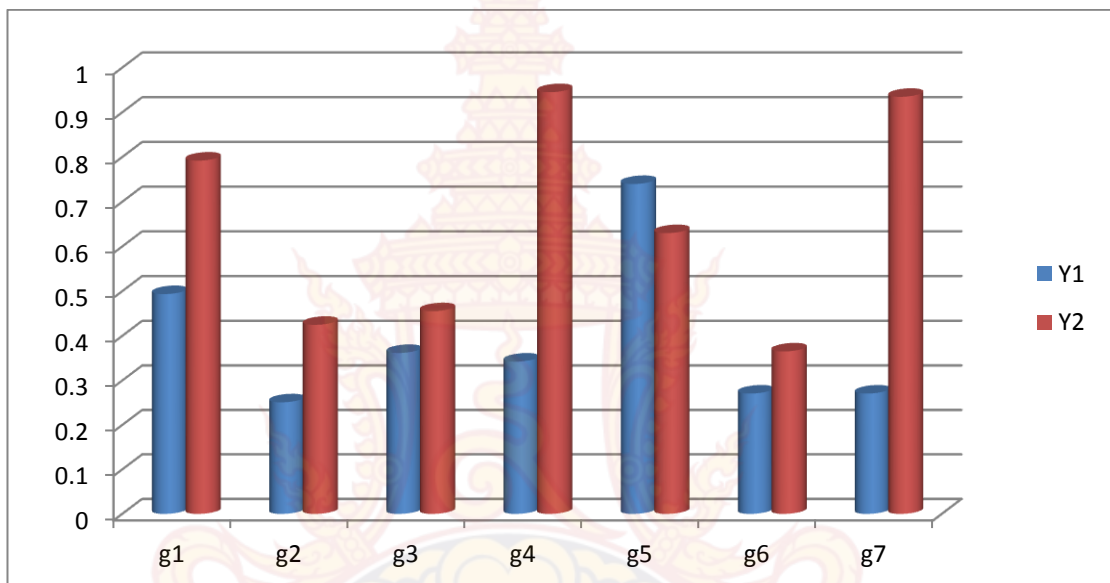
ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยกำไรสุทธิ กำไรจากการดำเนินงานและสินทรัพย์รวม

Variable	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
กำไรสุทธิ (ni)	AGRI	855196.5	2451027	-181238	2.10E+07
	RESOURCE	6184920	1.10E+07	-1433178	5.73E+07
	TECH	1433655	3849138	-7447697	2.06E+07
	SERVICE	676602	2311317	-2.13E+07	1.48E+07
	IND	297527.5	557847.4	-649282	4645447
	CONS	290411.1	500085.4	-18121	3041326
	PROP	953640.6	2541941	-1840041	2.82E+07
Total	1239				
Variable	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
กำไรจากการ ดำเนินงาน (cfo)	AGRI	929249.6	2828269	-7528902	2.23E+07
	RESOURCE	8864713	2.01E+07	-6147313	1.07E+08
	TECH	2901751	7606040	-3995180	4.49E+07
	SERVICE	1652550	4061654	-1627588	3.12E+07
	IND	392029.3	766066.7	-1925680	4304028
	CONS	305986.3	481382.7	-398546.8	2817259
	PROP	838890.9	4128973	-9915157	4.23E+07
Total	1239				
Variable	Obs	Mean	Std. Dev.	Min	Max
สินทรัพย์ (asset)	AGRI	1.08E+07	3.11E+07	523595	3.11E+08
	RESOURCE	7.44E+07	1.03E+08	1651656	6.02E+08
	TECH	2.08E+07	3.61E+07	217518.7	1.80E+08
	SERVICE	1.64E+07	4.05E+07	307490.1	3.04E+08
	IND	4512879	5159506	313758	2.65E+07
	CONS	4357645	5479316	298988	2.34E+07
	PROP	1.70E+07	3.81E+07	651843.8	3.96E+08
Total	1239				

ภาคผนวก ง

แสดงกราฟแท่งเปรียบเทียบค่าสูงสุดของ FRQ โดยแยกเป็นแต่ละอุตสาหกรรม

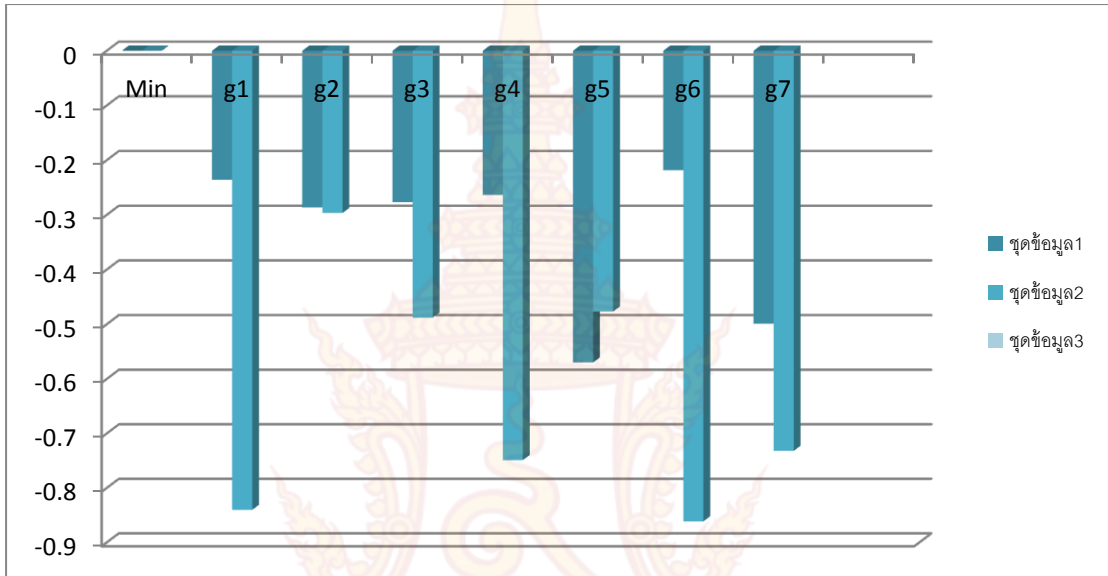
Max	AGRI	RESOURCE	TECH	SERVICE	IND	CONS	PROP
Y1	0.4935	0.2511	0.3619	0.3425	0.7398	0.2708	0.2708
Y2	0.7920	0.4248	0.4552	0.9450	0.6299	0.3653	0.9347

ภาคผนวก จ

แสดงกราฟแท่งเปรียบเทียบค่าต่ำสุดของ FRQ โดยแยกเป็นแต่ละอุตสาหกรรม

	AGRI	RESOURC E	TECH	SERVIC E	IND	CONS	PROP
Min							
FRQ Y1	-0.2361	-0.2863	-0.2770	-0.2637	-0.5699	-0.2185	-0.4992
FRQ y2	-0.8404	-0.2968	-0.4880	-0.7490	-0.4767	-0.8614	-0.7321

ภาคผนวก จ

ตารางที่ 4 ผลการประมาณค่าด้วยวิธีประมาณค่าแบบ Panel Fixed-Effects

Variable	Jone1 (5-1)	Jone2 (5-2)	Jone3 (5-3)	Yoon1 (9-1)	Yoon2 (9-2)	Yoon3 (9-3)
AC Effectiveness(X1)						
AC_SIZE	0.0073			0.0007		
AC_MEETING	-0.0162			0.0229		
AC_EXP	-0.0025			-0.0115		
Audit Quality(X2)						
AUDITSIZE		-0.0167			-0.0260 **	
AUDITREPORT		0.0006			0.0072	
Board Effectiveness(X3)						
BSIZE			0.0016			0.000034
BIND			0.0827			-0.0561
BMEET			0.0172			0.0213
SEO(X4)						
SEO	0.0191 **	0.0194 **	0.0189 **	0.0179 **	0.0179 **	0.0178 **
Control Variable(Z)						
LEV	0.0824 **	0.0815 **	0.0807 **	0.0544 *	0.0544 **	0.0517 *
ROA	0.0010 *	0.0010 *	0.0010	0.0005	0.0005	0.0005
GROWTH	0.0281 **	0.0267 **	0.0289 ***	0.0292 **	0.0283 **	0.0301 ***

ตารางที่ 4 (ต่อ)

Variable	Jone1 (5-1)	Jone2 (5-2)	Jone3 (5-3)	Yoon1 (9-1)	Yoon2 (9-2)	Yoon3 (9-3)
QR	0.0036	0.0034	0.0033	0.0006	0.0006	0.0007
FIRMSIZE	-0.0073	-0.0053	-0.0094	-0.0094 *	-0.0059	-0.0091
Constant	0.1260	0.1109	0.1025	0.1550 **	0.1319 *	0.1738 **
SD of Random Effects (RE)						
terms						
SD of Error terms						
Statistics						
Total Observation	1239	1239	1239	1239	1239	1239
Number of Firm	310	310	310	310	310	310
Overall Chi-Square Test						
FE Test	4.463	4.5046	4.498	4.7003	4.72414	4.52876

legend: * p<.1; ** p<.05; *** p<.01

บรรณานุกรม

- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2555). หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียน ปี 2555 เข้าถึงได้จาก:
http://www.set.or.th/sustainable_dev/th/cg/files/2013/CGPrinciple2012Thai-Eng.pdf
- นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลปพร ศรีจันเพชร. การสอบบัญชี. กรุงเทพฯ : ทีพีเอ็น เพรส, 2554.
- นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ. (2558).วารสารวิชาชีพบัญชี ปีที่ 11. ฉบับที่ 30 78-84. เข้าถึงได้จาก :
<http://www.jap.tbs.tu.ac.th/files/Article/Jap30/Full/Jap30Nipun.pdf>.
- แม่บทการบัญชี (ปรับปรุง 2552) (2553). กรุงเทพฯ: สภาวิชาชีพบัญชี
- วรรณวิภา อรุณจิต (2548). ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดสำนักงานสอบบัญชี ขนาดกิจการกับการจัดการกำไร: กรณีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต (สาขาการบัญชี). บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วรศักดิ์ ทุมมานนท์. 2543 คุณรู้จัก Creative accountingและคุณภาพกำไรแล้วหรือยัง? กรุงเทพมหานคร. ไอโอเนค อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล รีซอสเซส.
- _____. 2548. การศึกษาประเด็นที่สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต.สั่งให้แก้ไขงบการเงิน หรือจัดให้มีผู้สอบบัญชีตรวจสอบเป็นกรณีพิเศษของบริษัทจดทะเบียนในช่วงปี 2546-2548. *จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*, 104, 1 - 20.
- แวววัน ปรารค์ธวัช. (2545). การจัดการกำไรและผลตอบแทนของการออกหุ้นสามัญเพิ่มทุน: การศึกษาจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต สาขาการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรายุทธ เรื่องสุวรรณ. (2548). คุณภาพของกำไรในรายงานการเงินที่นำเสนอต่อผู้ไชรายงานภายนอกบริษัท. *วารสารวิชาชีพบัญชี*. 1:106-122.
- สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2552). ประกาศ สภาวิชาชีพบัญชีฉบับที่ 12/2552 เรื่อง การจัดเลขระบุ ฉบับมาตรฐานการบัญชีของไทยให้ตรงตามมาตรฐาน การบัญชีระหว่างประเทศ. สืบค้นเมื่อ 12 พ.ค. 2555 จาก
<http://www.fap.or.th/index.php?lay=show &ac=article&Id=539668903&Ntype=>

- สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย. (2542). ประกาศสมาคมฉบับที่ 010/2540-2542 เรื่อง นโยบายการบัญชีกำหนดมาตรฐานการบัญชีไทย. *ข่าววิชาชีพบัญชี*, 22(12), 2-3.
- สมชาย สุภัทรกุล. 2548 แรงจูงใจในการตกแต่งกำไรเพื่อบรรลุเป้าหมายกำไร TBS on Corporate Governance การกำกับดูแลกิจการที่ดี, คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2546). ข่าว ก.ล.ต., สืบค้นเมื่อ 12 พฤษภาคม 2556, จาก http://capital.sec.or.th/webapp/webnews/news.php?cboType=S&lg=th&news_no=6&news_yy=2546
- สังเวียน อินทวิชัย. 2545. รวบรวมบทความ “การกำกับดูแลกิจการที่ดี” พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สุชาติรัตน์ ตราหยก. (2547). *ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรและการกำกับดูแลของบริษัทที่ออกหุ้นเพิ่มทุน* วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุณนกร พงศ์ธาดา, ศิลปพร ศรีจันเพชร. (2546). Sarbanes–Oxley Act : ปรับกระบวนยุทธ ความมีประสิทธิผลของจริยธรรม. *วารสารบริหารธุรกิจ*, 36–46.
- Abbott, L. & S. Parker (2000). Auditor selection and audit committee characteristics. *Auditing: A Journal of Practice & Theory* 19:2, 47–66.
- Abbott, L.J., Parker, S., & Peter.G.F. (2004). Committee characteristic and restatement. *Auditing : A Journal of Practice and Theory*, 23 (1), 69–87.
- Ajmi, Jasim Al. (2009). Audit firm, corporate governance, and audit quality: Evidence from Bahrain. *Advances in International Accounting*. Vol.25. 64–74., Thammasat University, Faculty of Commerce and Accountancy.
- AKERLOF, G.A. “The Market for Lemons: Quality Uncertainty and the Market Mechanism.” *Quarterly Journal of Economics*, Vol. 84 (1970), pp. 488–500.
- Al-Taani, K. (2013), ‘The Relationship between Capital Structure and Firm Performance: Evidence from Jordan’, *Journal of Finance and Accounting*, vol. 1, pp. 41–45.
- Anchalee Ngamwutikul, (2002). *Operating Performance in Seasoned Equity Offering Firms : Evidence from Thailand*. Unpublished master’s Independent Study.

- Antle, R., E. Gordon, G. Narayanamoorthy & L. Zhou (2006). The joint determination of audit fees, non-audit fees, and abnormal accruals. *Review of Quantitative Finance and Accounting* 27:3, 235–266.
- Ayres, F. (1994) “Perception of earning quality: What managers need to know.” *Management Accounting*. 78(9) : 27–30.
- Ball, R. (2008). What is the Actual Economic Role of Financial Reporting? Essay based on a presentation at the Panel on “Big” unanswered questions in accounting. *Annual Meeting of the American Accounting Association*, Chicago, August 2007.
- Banchuenvijji, W. (2011), ‘Capital Structure Determinant of Thai Listed Companies’, available at <http://conferences.cluteonline.com/index.php/IAC/2011NO/paper/view/160>.
- Barclay, Michael J., and Robert H. Litztenberger. (1988). Announcement effects of new equity issues and the use of intraday price data. *Journal of Financial Economics* 21(May):71–99
- Bauer, P. (2004), ‘Capital Structure of Listed Companies in Vise–Grad Countries’, Prague Economic Papers. Vol. 2, pp. 159–175.
- Beasley, M. (1996). An empirical analysis of the relation between the board of director composition and financial statement fraud. *The Accounting Review* 71:4, 443–465.
- Beasley, M., J. Carcello, D. Hermanson & P. Lapidés (2000). Fraudulent financial reporting: Consideration of industry traits and corporate governance mechanisms. *Accounting Horizons* 14:4, 441–454.
- Beatty, Anne, Joseph Weber. (2003). "The Effects of Debt Contracting on Voluntary Accounting Method Changes." *Accounting Review* 78(1):119.
- Becker, C., M. DeFond, J. Jiambalvo & K.R. Subramanyam (1998). The effect of audit quality on earnings management. *Contemporary Accounting Research* 15:1, 1–24.
- Bédard, J. & S. Chtourou & L. Courteau (2004). The effect of audit committee expertise, independence, and activity on aggressive earnings management. *Auditing : A Journal of Practice & Theory* 23:2, 13–35.
- Blue Ribbon Committee (BRC). (1999). Report and recommendations of the blue ribbon committee on improving the effectiveness of corporate audit committees. New

- York: New York Stock Exchange (NYSE) and National Association of Securities Dealers (NASDAQ).
- Botosan, C. (1997). Disclosure Level on the Cost of Equity Capital, *Accounting Review* 72, 323–349.
- Bradbury, M., Y. Mar & S. Tan (2006). Board characteristics, audit committee characteristics and abnormal accruals. *Pacific Accounting Review* 18:2, 47–68.
- Brown P, Beeks W and Verhoeven P (2011). Corporate governance, accounting and finance: a review. *Accounting and Finance*, Vol. 51, pp. 96 – 172.
- Brown,P., Finn F.J., & Hancock P. (1977). Dividend Changes, Earning Report, and share prices: Some Australian Findings. *Australian Journal of Management*, 2, 127–147.
- Burgstahler, D.; Hail, L.; Leuz, C. (2006). The importance of reporting incentives: Earnings management in European private and public firms. *The Accounting Review*, 81(5): 983–1016. <http://dx.doi.org/10.2308/accr.2006.81.5.983>.
- Bushman, R., J. Piotroski, and A. Smith, (2004). What determines corporate transparency? *Journal of Accounting Research* 42 (2), 207–252
- Bushman, R.M. and Smith, A.J. (2001). Financial accounting information and corporate governance. *Journal of Accounting and Economics*, 32, 237–333.
- Cai.,J.,& Loughran,T (1998). The performance of Japanese seasoned equity offering, 1971–1992. *Pacific–Basin, financial journal*, 6. 395–425.
- Carcello,J. V., D. R. Hermanson, T. L. Neal, and R. R. Riley, Jr. (2002). Board Characteristics and Audit Fees. *Contemporary Accounting Research* (Fall): 365–384.
- Cassidy, J., Urbancic, F. R., Sylvestre, J., & Ralston, F. (1993). Accounting for income taxes: A study of early vs. postponed adoption decisions for controversial accounting standards. *Journal of Applied Business Research*, 9(3), 52–57.
- Chaney, P. K., Faccio, M., & Parsley, D. (2011). The quality of accounting information i politically connected firms. *Journal of Accounting and Economics*, 51, 58–76.
- Chen, K.C. W.,& Church, B.K. (1992). Default on debt obligations and the issuance of going concern opinion. *Auditing: A Journal of Practice and Theory*, 11(2), 11–23

- Ching, K. M. L., Firth, M., and Rui O. M. (2002). Earnings management corporate governance and the market performance of seasoned equity offerings. <http://ssrn.com/abstract=337880>, 10 November 2003.
- Chtourou, Sonda M., Jean Bedard, and Lucie Courteau, (2001), Corporate governance and earnings management,” Working Paper, Universite Laval.
- Cohen, J., G. Krishnamoorthy & A. Wright (2004). The corporate governance mosaic and financial reporting quality. *Journal of Accounting Literature*, 23, 87–152.
- DeAngelo, L.E., (1986). Accounting numbers as market valuation substitutes: A study of management buyouts of public stockholders. *The Accounting Review*, 61: 400–420.
- DeAngelo, L.E., (1981). Auditor size audit quality. *Journal of Accounting & Economics*, 3: 183–199.
- Dechow, P., & I. Dichev (2002). The quality of accruals and earnings: The role of accrual estimation errors. *The Accounting Review*, 77 : Supplement, 35–59.
- Dechow, P., & Skinner, D. (2000). Earnings management: Reconciling the views of accounting academics practitioners, and regulators. *Accounting Horizons*, 14(2), 235–250.
- Dechow, P., Sloan, R.G, Sweeney, A.P., (1996). Causes and consequences of earnings manipulation: An analysis of firms subject to enforcement actions by the SEC. *Contemporary Accounting Research*, 13, 1–36.
- Dechow, P.M., (1994). Accounting earnings and cash flows as measures of firm performance: The role of accounting accruals. *Journal of Accounting and Economics*, 18, 3–42.
- Dechow, P.M., R.G. Sloan & A.P. Sweeney. (1995). Detecting Earnings Management, *The Accounting Review*, 70, 193–225.
- DeFond, M. and J. Jiambalvo, 1994, Debt covenant violation and manipulation of accruals, *Journal of Accounting and Economics* 17, 145–176.
- DeFond, M. (1992). The association between changes in client firm agency costs and auditor switching. *Auditing: A Journal of Practice & Theory* 11:1, 16–31.
- DeGeorge, F., Patel, J., & Zeckhauser, R. (1999). Earnings management to exceed thresholds. *Journal of Business*, 72(1), 1–33.

- DeZoort, F. T. (1997). An investigation of audit committees' oversight responsibilities. *Abacus* 33:2, 208–227.
- DeZoort, F. T. (1998). An analysis of experience effects on audit committee members oversight judgments. *Accounting, Organizations and Society* 23:1, 1–22.
- DeZoort, F. T., D. Hermanson, D. Archambeault & S. Reed (2002). Audit committee effectiveness: a synthesis of the empirical audit committee literature. *Journal of Accounting Literature* 21, 38–75.
- DeZoort, F.T. and S. Salterio. 2001. The effects of corporate governance experience and financial reporting and audit knowledge of audit committee members' judgment. *Auditing: A Journal of Practice and Theory* (September): 31–47.
- Ewert, R., and A. Wagenhofer. (2005). Economic Effects of Tightening Accounting Standards to Restrict Earnings Management. *The Accounting Review* 80: 1101–1124.
- Ezat, A and El-Masry, A. (2008). 'The impact of corporate governance on the timeliness of corporate internet reporting by Egyptian listed companies' *Managerial Finance*, Vol. 34 Iss: 12, pp.848 – 867.
- Fama, E.F. and French, K. R. 2002, 'Testing Trade-off and Pecking Order Predictions about Dividends and Debt', *Review of Financial Studies*, vol. 15, pp. 1–33.
- Fauzi, F., Basyith, A., and Idris, M. 2013, 'The Determinants of Capital Structure: An Empirical Study of New Zealand-Listed Firms', *Asia Journal of Finance and Accounting*, vol. 5, pp. 1–21.
- Felo, A.J., Krisnamurthy, S. and Solieri, S.A. (2003) Audit committee characteristics and the perceived quality of financial reporting: An empirical analysis. Working Paper Series, Binghamton University School of Management. Internet Site: <http://paper.ssrn.com>.
- Francis, J. & E. Wilson (1988). Auditor changes: A joint test of theories relating to agency cost and auditor differentiation. *The Accounting Review* 63:4, 663–682.
- Francis, J., LaFond, I., Olsson, P. Schipper, K., (2004). Costs of equity and earnings attributes. *The Accounting Review* 79 (4) 967–1010.
- Francis, J.R., and J. Krishnan. (1999). Accounting Accruals and Auditor Reporting Conservatism. *Contemporary Accounting Research*, 16 (1), Spring, 135–165.

- Goodwin, J., and L. Munro, (2004), The impact of audit committee meeting frequency on the external audit: perceptions of Australian auditors, working paper (Queensland University of Technology, Brisbane, Qld).
- Guay, W.R., S.P. Kothari, and R.L. Watts, (1996), A market-based evaluation of discretionary accruals proxies, Unpublished paper, April (University of Rochester, Rochester, NY).
- Guidry, F., Leone, A. J., & Rock, S. (1999). Earnings based bonus plans and earnings management by business unit managers. *Journal of Accounting and Economics*, 26(1-3), 113-142.
- Hashim, U.J.B. & Rahman, R.B.A. (2011). Audit Report Lag and the Effectiveness of Audit Committee Among Malaysian Listed Companies. *EuroJournals*, 50-61
- Healy, P. & J. Wahlen (1999). A review of the earnings management literature and its implications for standard setting. *Accounting Horizons* 13:4, 365-383.
- Healy, P. & K. Palepu (2001). Information asymmetry, corporate disclosure, and the capital markets: A review of the empirical disclosure literature. *Journal of Accounting and Economics* 31:1-3, 405-440.
- Healy, P. M., & Palepu, (1990). Earnings and risk changes surrounding primary stock offers. *Journal of Accounting Research*, 28, 25-48.
- Healy, P. M., & Wahlen, J. M. (1999). A review of the earnings management literature and its implications for standard setting. *Accounting horizons*, 13(4), 365-383.
- Healy, P.M. (1985). The Effect of Bonus Schemes on Accounting Decisions, *Journal Accounting and Economics*, April, 85-107. doi:10.1016/0165-4101(85)90029-1, [http://dx.doi.org/10.1016/0165-4101\(85\)90029-1](http://dx.doi.org/10.1016/0165-4101(85)90029-1)
- Healy, Paul M., (1983). The impact of bonus schemes on accounting choices, Dissertation (University of Rochester, Rochester, NY).
- Holm, C. & Schøler, F. (2010). 'Reduction of Asymmetric Information Through Corporate Governance Mechanisms – The Importance of Ownership Dispersion and Exposure toward the International Capital Market.' *Corporate Governance : An International Review*, 18:1, 32-47.
- Hribar, P., and Collins, D. (2002). "Errors in Estimating Accruals: Implications for Empirical Research." *Journal of Accounting Research* 1: 105-134.

- Islam, A, All, R. & Ahmad, Z.(2011). Is Modified Jones Model Effective in Detecting Earnings Management? Evidence from A Development Economy. Retrived November 13, 2011. From www.ccsenet.org/ijef
- Jackson, S.B., & Liut, X. K. (2010). The allowance for uncollectible accounts, conservatism, and earnings management. *Journal of Accounting Research*, 48(3), 565–601. doi:10.1111/j.1475- 679X.2009.00364.x
- Jensen, M. & W. Meckling (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of Financial Econonmics* 3:4, 305–360.
- Jensen, M. C., (1986). “Agency costs of free cash flows, corporate finance, and takeovers” *American Economic Review*, Vol. 76, pp.323–339
- Jensen, M., (1993). The modern industrial revolution exit and the failure of internal control systems. *Journal of Finance* 48 (3) 831–880.
- Jeong, Seok Woo and Rho, Joonhwa. (2004). Big Six auditors and audit quality: The Korean evidence. *The International Journal of Accounting*. Vol. 39. pp. 175–196.
- Johnson, W. B., and T. Lys. (1990). “The market for audit services: Evidence from voluntary auditor changes”. *Journal of Accounting and Economics* 12 (January): 281–308.
- Jonas, G. & Blanchet, J. (2000). Assessing Quality of Financial Reporting. *Accounting Horizons*, 14 (3). (Cited in Baxter, 2007)
- Jones, J (1991). Earnings management during important relief investigations. *Journal of Accounting Research* 29:2, 193–228.
- Kalbers, L.,P. and T. J. Fogarty. (1993). Audit committee effectiveness: An empirical investigation of the contribution of power. *Auditing: A Journal of Practice & Theory* 12 (Spring):21–49.
- Kalbers, L., Fogarty, T., 1998. Organizational and economic explanations of audit committee oversight. *Journal of Managerial Issues*. Vol.X(2) Summer 1998: 129–150.
- Klein, A (2002). Audit committee, board of director characteristics, and earnings management. *Journal of Accounting & Economics*. 33:3, 375–400.
- Kraus, A. and Litzenberger, R. H. (1973), ‘A State–Preference Model of Optimal Financial Leverage’, *Journal of Finance*, vol. 33, pp. 911–922.

- Lambert, R., Leuz, C., & Verrecchia, R. E. (2007). Accounting Information Disclosure, and the Cost of Capital. *Journal of Accounting Research*, 45, 385–420.
- La Porta, Rafael, Florencio Lopez-de-Silanes, Andrei Shleifer, and Robert W. Vishny, (2002), Investor Protection and Corporate Valuation, *Journal of Finance* vol. 3, 1147–1170.
- Lee, H. & V. Mande (2005). The relationship of audit committee characteristics with endogenously determined audit and non-audit fees. *Quarterly Journal of Business & Economics* 44:3/4, 93–112.
- Lee, H., V. Mande & R. Ortman (2004). The effect of audit committee and board of director independence on auditor resignation. *Auditing: A Journal of Practise and Theory* 23:2, 131–146.
- Leland, H. and D. H. Pyle, (1977) Informational Asymmetries, Financial Structure, and Financial Intermediation, *The Journal of Finance*, Vol. 32, No. 2, 371–387.
- Leuz, C., Nanda, D., Wysocki, P.D., (2003). Earnings management and investor protection: an international comparison. *Journal of Financial Economics* 69, 505–527.
- Lo, K (2008). Earning management and earning quality. *Journal of Accounting and Economic*, 45, 350–357.
- Loughran T. and Ritter J.R., (1995), The New Issues Puzzle, *Journal of Finance*, 23–51.
- Loughran, T. & Ritter (1997). The Operating Performance of Firms Conducting Seasoned Equity Offerings. *Journal of Finance*, 52, 1823–1850.
- Masulis R. and Korwar A., (1986), Seasoned Equity Offerings: An empirical investigation, *Journal of Financial Economics*, 91–118.
- McColgan P. (2001) Agency Theory and Corporate Governance: A review of the literature from a UK perspective. Working Paper No. 06/0203, Department of Accounting and Finance, University of Strathclyde, UK.
- Marquardt, C. A., & Wiedman, C. I. (2004). How are earnings managed? An examination of specific accruals. *Contemporary Accounting Research*, 21(2), 461–491.
- Menon, K. & J. Williams (1994). The use of audit committees for monitoring. *Journal of Accounting and Public Policy* 13:2, 121–139.
- Mikkelson W. and Partch M., (1986), Valuation Effects of Security Offerings and the Issuance process, *Journal of Financial Economics*, 31–60.

- Modigliani, F., & Miller, H.M. (1958). The cost of capital corporation finance and the theory of investment. *American economic Review*, 48, 261–297.
- Modigliani, F. and Miller, M. H. (1963). Corporate income taxes and the cost of capital; A correction. *American Economic Review*, 53(3), 433–443.
- Mulford and Comiskey, (1996). *Financial Warning*. New York: John Wiley and Sons Inc.
- Myers, S. C., & Majluf, N. S. (1984). Corporate financing and investment decisions when firms have information that investors do not have. *Journal of financial economics*, 13(2), 187–221.
- Omid, A. M., Khalili, P., & Mohammadi, J. (2012). Type of earnings management and the effects of debt contracts, future earnings growth forecast and sales growth: Evidence from Iran. *International Research Journal of Finance & Economics*, (101), 132–142.
- Osma, B., & Noguer, B. (2007). The effect of the board composition and its monitoring committees on earnings management: Evidence from Spain. *Corporate Governance*, 15, 1413–1427. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1467-8683.2007.00654.x>
- Peasnell, K.V., Pope, P.F., & Young, S. (2000). Detecting Earnings Management Using Cross-Section a Abnormal Accruals Models. *Accounting and Business Research*, Vol. 30: pp. 313–326. <http://dx.doi.org/10.1080/00014788.2000.9728949>
- Peasnell, K.V., Pope, P.F., & Young, S. (2005). Board monitoring and earnings management: Do outside directors influence abnormal accruals? *Journal of Business Finance & Accounting* 32:7/8 1311–1346.
- Phillips, J., Pincus, M., & Rego, S. O. (2003). Earnings management: New evidence based on deferred tax expense. *Accounting Review*, 78(2), 491–520.
- Sarkar, Jayati; Subrata Sarkar, Kaustav sen, (2006), “Board of Directors and Opportunistic Earnings Management : Evidence from India”, working Paper, April 2006,
- Schipper, K. (1989). Commentary on earnings management. *Accounting horizons*, 3(4), 91–102.
- Shivakumar, L. (2000). Do firms mislead investors by overstating earnings before seasoned equity offerings?. *Journal of Accounting and Economics*, 29 (3), 339–371.

- Shuto, A. (2007). Executive compensation and earnings management: Empirical evidence from Japan. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 16(1),1–26.
- Sloan, R.G., (1996). “Do Stock Prices Fully Reflect Information in Accruals and Cash Flows about Future Earnings?” *The Accounting Review*. 71: 289–315.
- Smith, C. W. Jr., Watts, R. L., (1992). The investment opportunity set and corporate 292.
- Song, J. and Windram, B. (2004), “Benchmarking audit committee effectiveness in financial reporting”, *International Journal of Auditing*, Vol. 8 No. 3, pp. 195–207.
- SOX (2002).Sarbanes–Oxley Act.
- Spence, M. (1973). Job market signaling. *The quarterly journal of Economics*, 355–374.
- Stanley, Jonathan D. and Dezoort, F. Todd. (2007). Audit firm tenure and financial restatements : An analysis of industry specialization and fee effects. *Journal of Accounting and Public Policy*. Vol.26. pp. 131 – 159.
- Stephen R. Moehrle, Jennifer A. Reynolds–Moehrle. (2005). EARNINGS MANAGEMENT IN THE CONTEXT OF PENSION ACCOUNTING: A CASE. *Global Perspectives on Accounting Education*, vol. 2 , 11–18.
- Subramanyam, K.R. (1996). The pricing of discretionary accruals, *Journal of Accounting Economice*, 22,249–281.
- Tarazi, R. (2013), ‘Determinants of Capital Structure: Evidence from Thailand Panel Data’, *Proceedings of 3rd Global Accounting, Finance and Economics Conference 5–7 May, 2013, Rydges Melbourne, Australia.*
- Teoh, S. & T. J. Wong (1993). Perceived auditor quality and the earnings response coefficient. *The Accounting Review* 68:2, 346–366.
- Teoh, S.H.,I. Welch, & T.J. Wong. (1998). Earnings Management and the Under Performance of Seasoned Equity Offerings, *The Journal of Financial Economics*, 50, 63–99. doi: 10.1016/S0304–405X(98)00032–4, [http://dx.doi.org/10.1016/S0304–405X\(98\)00032–4](http://dx.doi.org/10.1016/S0304–405X(98)00032–4)
- Vafeas, N. (2005). Audit committee, boards, and the quality of reported earnings. *Contemporary Accounting Research* 22:4, 1093–1122.
- Vafeas, N., (1999). Board meeting frequency and firm performance. *Journal of Financial Economics* 53, 113–142.

- Warfield, T. D., Wild, J. J., & Wild, K. L. (1995). Managerial Ownership, Accounting Choices and Informativeness of Earnings. *Journal of Accounting and Economics*, 20, 61–91. [http://dx.doi.org/10.1016/0165-4101\(94\)00393-J](http://dx.doi.org/10.1016/0165-4101(94)00393-J)
- Watkins, A., W. Hillison & S. Morecroft (2004). Audit quality: A synthesis of theory and empirical evidence. *Journal of Accounting Literature* 23, 153–193.
- Watts, R. & J. Zimmerman (1986). *Positive Accounting Theory*. Prentice–Hall.
- Wolnizer, P. W. (1995). Are audit committees red herrings? *Abacus* 31:1, 45–66.
- Wooten, T.C., (2003), “Research about Audit Quality”, *CPA Journal*, vol 73, 1, 48–64.
- Xie, B., Davidson, W. N. & Dadalt, P. J. (2003). Earnings management and corporate governance: The role of the board and the audit committee. *Journal of Corporate Finance*, 9(3), 295–316.
- Yang, J. S & Krishnan J. (2005). Audit Committees and Quarterly Earnings Management. *International Journal of Auditing*, 9, 201–219.
- Yermack, D. (1996). Higher market valuation of companies with a small board of directors, *Journal of Financial Economics*, 40, 185–221.
- Yoon, S. & Miller, G.A. (2002). Cash from operations and earnings management in Korea. *The International Journal of Accounting*, 37, 395–412.
- Yoon, S. Miller, G.A. & Jiraporn P. (2006) earnings management Vehicles for Korean Firms *Journal of International Financial Management and Accounting* 17, 85–109.
- Zhao, J., Katchova, A., and Barry, P. 2004, ‘Testing the Pecking Order Theory and Signaling Theory for Farm Business’, Selected Paper prepared for Presentation at the American Agricultural Economics Association Annual Meeting, Denver, Colorado, July 1–4, 2004.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ ชื่อสกุล	นางมาลัย กมลสกุลชัย
วัน เดือน ปีเกิด	24 กรกฎาคม 2504
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีบริหารธุรกิจบัณฑิต จากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ปีการศึกษา 2539 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทบัญชีมหาบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา 2546
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ รักษาราชการแทนผู้อำนวยการกองกลาง สำนักงานอธิการบดี
สถานที่ทำงาน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ 96 หมู่ 3 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170